

**IZBOR ODLUKA KOMITETA ZA
ELIMINACIJU SVIH OBLIKA
DISKRIMINACIJE ŽENA (CEDAW)**

WOMEN'S RIGHTS CENTER
CENTAR ZA ŽENSKA PRAVA

IZBOR ODLUKA KOMITETA ZA ELIMINACIJU SVIH OBLIKA DISKRIMINACIJE ŽENA (CEDAW)

WOMEN'S RIGHTS CENTER
CENTAR ZA ŽENSKA PRAVA

Ova publikacija je proizvedena uz finansijsku pomoć Evropske unije, kroz projekat “Zaustavljanje nasilja nad ženama na Zapadnom Balkanu i u Turskoj: Primjena zakona, mijenjanje stavova”, koji sprovode Kancelarija Programa Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP) u Crnoj Gori i Agencija Ujedinjenih nacija za osnaživanje žena i rodnu ravnopravnost (UN WOMEN). Sadržaj ove publikacije je isključiva odgovornost NVO “Centar za ženska prava” i ne predstavlja nužno stavove Evropske unije, UN WOMEN ili UNDP.

Projekat finansira Evropska unija

Crna Gora

Ministarstvo rada i socijalnog staranja

Empowered lives.
Resilient nations.

UVOD

Crna Gora je 2017. godine podnijela drugi periodični izvještaj Komitetu za eliminaciju svih oblika diskriminacije žena, u skladu sa članom 18 Konvencije o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena (CEDAW) i zaključnim razmatranjima Komiteta. Primarni zadatak Komiteta, osnovanog u skladu sa CEDAW Konvencijom, jeste nadzor nad primjenom Konvencije u državama članicama.

Pored državnih izvještaja, Komitet prima i "izvještaje iz sjenke" koje mogu podnijeti i nevladine organizacije. Ovi izvještaji predstavljaju alternativni izvor informacija i daju mogućnost organizacijama civilnog društva da predstavljaju svoje viđenje situacije u zemlji i na taj način utiču na finalne zaključke Komiteta, koji su pravno obavezujući za države članice.

Centar za ženska prava je iskoristio ovu mogućnost, pa je u junu 2017. Komitetu dostavio svoj izvještaj iz sjenke, koji je nastao u saradnji sa nevladinim organizacijama *Sigurna ženska kuća*, *SOS Telefon za žene i djecu žrtve nasilja Nikšić*, *Centar za romske inicijative* i *Spektra*. Nalaze ovog izvještaja zastupali smo u direktnom obraćanju Komitetu, u julu 2017.god. u Ženevi, neposredno prije predavljanja državnog izvještaja.

Komitet je nakon predavljanja državnog izvještaja, 24. jula 2017. godine objavio finalne zaključke sa preporukama (CEDAW/C/MNE/CO/2), koje je Crna Gora dužna da ispuni u četvorogodišnjem periodu do predavljanja trećeg periodičnog izvještaja u julu 2021. godine.

Ujedinjene Nacije
Komitet za eliminaciju
diskriminacije žena

/C/39/D/6/2005
Fatma Yildirim protiv Austrije

Ujedinjene Nacije
CEDAW /C/39/D/6/2005

Komitet za eliminaciju diskriminacije žena

Trideset deveta sjednica

23. jul-10. avgust 2007

Stavovi

Saopštenje Br. 6/2005*

Podnešeno od strane: Bečki interventni centar protiv nasilja u porodici
i Udruženje za pristup ženama pravosuđu u ime Banu Akbak,
Gülen Khan i Melissa Özdemir (potomci preminule)

Navodna žrtva: Fatma Yildirim (preminula)
Država potpisnica: Austrija
Datum saopštenja: 21. jul 2004 sa dodatnim informacijama
od 22. novembra i 10. decembra 2004. god.
(inicijalni podnesci)

Dana 6. avgusta 2007. godine, Komitet za eliminaciju diskriminacije žena usvojio je priloženi tekst kao stav Odbora prema članu 7, stav 3 Opcionog protokola u vezi s komunikacijom br. 6/2005. Stavovi su dodati ovom dokumentu.

Annex

Stav Komiteta za eliminaciju diskriminacije žena prema članu 7, stav 3 Fakultativnog protokola uz Konvenciju o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena (trideset deveta sjednica)

Saopštenje br. 6/2005*¹

Podnešeno od strane: Bečki interventni centar protiv nasilja u porodici
i Udruženje za pristup ženama pravosuđu u ime
Banu Akbak, Gülen Khan, and Melissa Özdemir
(potomci preminule)

Navodna žrtva: Fatma Yildirim (preminula)

Država potpisnica: Austrija

Datum saopštenja: 21. jul 2004 sa dodatnim informacijama
od 22. novembra i 10. decembra 2004. god.

* Sledeći članovi Komiteta učestvovali su u pregledu ove komunikacije: Ms. Ferdous Ara Begum, Ms. Magalys Arocha Dominguez, Ms. Meriem Belmihoub-Zerdani, Ms. Saisuree Chutikul, Ms. Mary Shanthi Dairiam, Mr. Cees Flinterman, Ms. Naela Mohamed Gabr, Ms. Françoise Gaspard, Ms. Violeta Neubauer, Ms. Pramila Patten, Ms. Silvia Pimentel, Ms. Fumiko Saiga, Ms. Heisoo Shin, Ms. Glenda P. Simms, Ms. Dubravka Šimonović, Ms. Anamah Tan, Ms. Maria Regina Tavares da Silva and Ms. Zou Xiaoqiao.

Komitet za eliminaciju diskriminacije žena, osnovan u skladu sa članom 17 Konvencije o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena,

Sastanak 6. avgusta 2007. godine,

Nakon razmatranja saopštenja br. 6/2005, koje su Komitetu za eliminaciju diskriminacije žena dostavili Bečki interventni centar protiv nasilja u porodici i Udruženje za pristup ženama pravosuđu u ime Banu Akbak, Gülen Khan, and Melisse Özdemir, potomci Fatme Yildirim (preminule), prema Opcionom protokolu Konvencije o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena,

Uzimajući u obzir sve pismene informacije koje su dali na raspolaganje autori saopštenja i država potpisnica,

Usvaja sledeće:

Stavovi prema članu 7, stavu 3 Opcionog protokola

1. Autori saopštenja od 21. jula 2004. godine sa dodatnim informacijama od 22. novembra i 10. decembra 2004. godine su Bečki interventni centar protiv nasilja u porodici i Udruženje za pristup ženama pravosuđu, dvije organizacije iz Beča, Austrije, koje štite i podržavaju žene koje su žrtve rodno zasnovanog nasilja. Oni tvrde da je Fatma Yildirim (preminula), austrijska državljanka turskog porijekla i bivša klijentkinja Bečkog interventnog centra protiv nasilja u porodici, žrtva kršenja članova 1, 2, 3 i 5 Konvencije o Eliminaciji svih oblika diskriminacije žena od strane države potpisnice. Konvencija i njen Opcioni protokol stupili su na snagu za državu potpisnicu 30. aprila 1982. i 22. decembra 2000. godine.

Činjenice predstavljene od strane autora:

2.1 Autori izjavljuju da se Fatma Yildirim vjenčala sa Irfanom Yildirimom 24. jula 2001. godine. Imala je troje djece iz prvog braka¹, od kojih je dvoje punoljetno. Njena najmlađa kćerka, Melisa, rođena je 30. Julu 1998.

2.2 Prema navodima, Irfan Yildirim prvi put je prijetio ubistvom Fatmi Yildirim tokom svađe koja se dogodila kada je par bio na putovanju u Turskoj, u julu 2003. godine. Po povratku u Austriju konstantno su se svađali. Fatma Yildirim htjela je da se razvede od Irfana Yildirima ali se on nije složio i prijetio joj je da će ubiti i nju i njenu djecu ako se razvede od njega.

2.3 4. Avgusta 2003, plašeći se za svoj život, Fatma Yildirim preselila se sa svojom petogodišnjom kćerkom Mellisom kod svoje najstarije kćerke, Gülen, koja živi na adresi 18/29-30 Haymerlegasse. Dana 6. Avgusta 2003, vjerujući da je Irfan Yildirim na poslu, vratila se u njihov zajednički stan da bi uzela neke svoje stvari. Irfan Yildirim ušao je u stan dok je još bila u njemu. Zgrabio je za zglobove i držao, ali je uspjela da pobjegne. Zatim ju je nazvao na njen mobilni telefon i ponovo prijetio da će je ubiti, nakon čega je otišla u Bečku federalnu policiju, okružno odjeljenje Ottakring, da prijavi Irfana Yildirima za napad i za upućivanje opasnih kriminalnih prijetnji.

2.4 Dana 6. avgusta 2003. godine, policija je izdala nalog za udaljenje i zabranu povratka u stan,

¹ Priljeni su potpisani formulari o saglasnosti dvoje odrasle djece i jednog maloljetnog djeteta koje zastupa otac.

u skladu sa članom 38a Zakona o bezbjedonosnoj policiji (Sicherheitspolizeigesetz)² i obavijestila Bečki interventni centar protiv nasilja u porodici i Kancelariju za zaštitu mladih o izdavanju naloga i osnova za njegovo izdavanje. Policija je takođe obavijestila javnog tužioca u Beču da je Irfan Yildirim izvršio krivično djelo upućivanja opasne prijetnje protiv Fatme Yildirim i zatražio da Irfan Yildirima bude uhapšen. Javni tužilac je odbio taj zahtjev.

2.5 Dana 8. avgusta 2003, Fatma Yildirim je u svoje i u ime svoje najmlađe kćerke Okružnom sud u Hernalskom Beču podnijela zahtjev za privremenu mjeru protiv Irfana Yildirima, uz pomoć Bečkog interventnog centra protiv nasilja u porodici. Okružni sud u Beču iz Hernala obavijestio je o zahtjevu Bečku federalnu policiju okružnog odjela Ottakring.

2.6 Istog dana, Irfan Yildirim pojavio se na radnom mjestu Fatme Yildirim i maltretirao je. Pozvana je policija da interveniše, ali ona nije prijavila incident državnom tužiocu. Kasnije je Irfan Yildirim prijetio 26-godišnjem sinu Fatme Yildirim, koji je to prijavio policiji.

2.7 Dana 9. avgusta, Irfan Yildirim prijetio je ubistvom Fatmi Yildirim na njenom radnom mjestu. Pozvala je policiju sa svog mobilnog telefona. Prije nego što je policija stigla na njeno radno mjesto, Irfan Yildirim je otišao, ali mu je bilo naređeno da se tamo vrati, nakon čega je policija obavila sa njim razgovor. Fatma Yildirim prijavila je policiji Irfana Yildirima nakon što je kasnije te noći prijetio njoj i njenom sinu i policija je odreagovala tako što su ga pozvali na njegov mobilni telefon i razgovarali sa njim.

2.8 Dana 11. avgusta 2003. godine, Irfan Yildirim došao je na radno mjesto Fatme Yildirim u 7 časova ujutru. Izjavio je da je njegov život završen, da će je ubiti i da će ubistvo izaći u novinama. Kada je Fatma pozvala policiju, pobjegao je. Policija je prosljedila žalbu policijskoj inspekciji.

2.9 Dana 12. avgusta 2003, član osoblja (ime navedeno) Bečkog interventnog centra protiv porodičnog nasilja obavijestio je faksom osoblje Bečke federalne policije okruga Ottakring o prijetnjama smrću upućenim 9. i 11. Avgusta, o maltretiranju na Fatminom radnom mjestu i o njenom zahtjevu za privremenu zabranu. Policiji je dostavljen njen novi broj mobilnog telefona kako bi uvijek mogli da je kontaktiraju. Od policije je takođe zahtijevano da obrate više pažnje na njen slučaj.

2.10 Dana 14. avgusta 2003. godine, Fatma Yildirim dala je zvaničnu izjavu policiji o prijetnjama smrću koje su joj upućene, koja je to prijavila bečkom dežurnom državnom tužiocu, zahtijevajući određivanje pritvora za Irfana Yildirima. Zahtjev je ponovo odbijen.

2.11 Dana 26. avgusta 2003, Fatma Yildirim podnijela je zahtjev za razvod Okružnom sudu u Beču iz Hernala.

2.12 Dana 1. Septembra 2003. godine, okružni sud u Beču iz Hernala izdao je privremenu zabranu u skladu sa članom 382b Zakona o izvršenju presuda (Exekutionsordnung) protiv Irfana Yildirima za Fatmu Yildirim, koja važi do kraja razvodnog postupka i privremenu zabranu za Melisu koja važi tri mjeseca. Naredba zabranjuje Irfanu Yildirimu povratak u porodični stan i njegovu neposrednu okolinu, odlazak na radno mjesto Fatme Yildirim i kontaktiranje ili sastajanje sa Fatmom Yildirim ili Melissom.

2 Ovaj zakon se prevodi i kao Zakon o bezbjedonosnoj policiji i kao Zakon o održavanju javnog reda i mira.

2.13 Dana 11. Septembra 2003, oko 22:50 časova, Irfan Yildirim pratio je Fatmu Yildirim kada se vraćala kući sa posla i fatalno je izboo nožem u ulici Roggendorfgasse, koja se nalazi u blizini porodičnog stana.

2.14 Irfan Yildirim uhapšen je dok je pokušavao da uđe u Bugarsku 19. Septembra 2003. Osuđen je za ubistvo Fatme Yildirim i na izdržavanju je doživotne zatvorske kazne.

Žalba

3.1 Autori se žale da je Fatma Yildirim žrtva kršenja članova 1, 2, 3 i 5 Konvencije o ukidanju svih oblika diskriminacije žena od strane države potpisnice zbog propusta države potpisnice da preduzme sve odgovarajuće pozitivne mjere zaštite prava na život i ličnu sigurnost Fatme Yildirim. Konkretno, autori tvrde da komunikacija između policije i državnog tužioca nije adekvatno omogućila državnom tužiocu da procijeni opasnost koja je prijetila od Irfana Yildirima i da je u dva navrata državni tužilac trebao zahtijevati od istražnog sudije da odredi pritvor Irfanu Yildirimu po osnovu Člana 180, paragraf 2, podparagraf 3 zakona o krivičnom postupku (Strafprozessordnung).

3.2 Autori dalje tvrde da država članica nije ispunila svoje obaveze navedene u opštim preporukama br. 12, 19 i 21 Komiteta za eliminaciju nasilja nad ženama, zaključnim napomenama Komiteta (jun 2000) o kombinovanom trećem i četvrtom kao i petom periodičnom izvještaju Austrije, Rezoluciji ujedinjenih nacija o prevenciji zločina i Krivičnim mjerama za eliminaciju nasilja nad ženama, i u odnosu na nekoliko odredbi 3. Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima Ujedinjenih nacija, članovima 6. i 9. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima, nekoliko odredbi drugih međunarodnih instrumenata i Austrijskom ustavu.

3.3 Pozivajući se na član 1. Konvencije, autori tvrde da sistem krivičnog pravosuđa u praksi pretežno i nesrazmjerno negativno utiče na žene. Posebno ističu da izostanci zahtjeva za pritvor navodnih prestupnika od strane državnih tužilaca više pogađaju žene nego muškarce. Takođe nesrazmjerno na njih utiče praksa neadekvatnog procesuiranja i kažnjavanja prestupnika u slučajevima porodičnog nasilja. Osim toga, žene su nesrazmjerno pogođene nedostatkom koordinacije između policije i sudskog osoblja, kao i nedostatkom obrazovanja policije i sudstva o problemu porodičnog nasilja i izostankom prikupljanja podataka i vođenja statistike o porodičnom nasilju.

3.4 Pozivajući se na članove 1, 2 (a), (c), (d) i (f) i 3 Konvencije, autori tvrde da su izostajanje kazne pritvora počiniocima porodičnog nasilja, neadekvatno procesuiranje slučajeva, nedostatak koordinacije između policije i sudskog osoblja i izostanak prikupljanja podataka i vođenja statistike o incidentima porodičnog nasilja rezultirali nejednakošću u praksi i osporavanjem Fatmi Yildirim uživanja njenih ljudska prava.

3.5 U odnosu na član 1 i član 2 (e) Konvencije, autori smatraju da osoblje austrijskog krivičnog pravosuđa nije sa dužnom pažnjom pristupilo istraživanju i krivičnom procesuiranju slučajeva nasilja i zaštiti ljudskih prava na život i ličnu sigurnost u slučaju Fatme Yildirim.

3.6 Pozivajući se na članove 1 i 5 Konvencije, autori tvrde da je ubistvo Fatme Yildirim jedan tragičan primjer preovladavajućeg nedostatka ozbiljnog odnosa prema problemu porodičnog nasilja od strane javnosti i austrijskih vlasti. Krivični pravosudni sistem, a pogotovo državni tužioci i sudije, posmatraju ovo pitanje kao društveni ili privatni problem, blaži ili sitni prekršaj karakterističan za određene društvene klase. Krivični zakon se ne primjenjuje u tim slučajevima zato što opasnost ne shvataju ozbiljno.

3.7 Autori zahtijevaju od Komiteta da procijeni stepen kršenja ljudskih prava žrtava i prava zaštićenih Konvencijom i odgovornost države potpisnice zbog izostanka pritvora opasnog osumnjičenog lica. Autori takođe traže od Komiteta da preporuči da država potpisnica obezbijedi efikasnu zaštitu ženama žrtvama nasilja, naročito migrantkinjama, jasnim upućivanjem javnih tužioca i istražnih sudija u postupanje u slučajevima teškog nasilja nad ženama.

3.8 Autori traže od Komiteta da preporuči državi potpisnici sprovođenje politike “pro-hapšenja i pritvora” kako bi efikasno obezbijedila zaštitu ženama žrtvama nasilja u porodici i politike “pro-procesuiranja” koja bi poslala poruku počiniocima i javnosti da društvo osuđuje nasilje u porodici, kao i osiguravanje koordinacije između različitih organa za sprovođenje zakona. Oni takođe zahtijevaju od Komiteta da iskoristi svoj autoritet u skladu sa članom 5, paragraf 1 Opcionog protokola koji se odnosi na privremene mjere, kao što je učinjeno u A. T. v. Mađarska (saopštenje br. 2/2003).

3.9 Autori takođe zahtijevaju od Komiteta da preporuči državi potpisnici da obezbijedi da svi nivoi krivično-pravnog sistema (policija, državni tužioci, sudije) rutinski saraduju sa organizacijama koje se bave podrškom i zaštitom žena koje su žrtve rodno zasnovanog nasilja i da obezbijede da treninzi i edukacije na temu porodičnog nasilja budu obavezni.

3.10 Kada je u pitanju prihvatljivost saopštenja, autori tvrde da ne postoje drugi domaći pravni lijekovi koji bi mogli biti preduzeti kako bi se zaštitila lična sigurnost Fatme Yildirim i spriječilo njeno ubistvo. Mjere udaljenja i zabrane povratka i privremene zabrane su se pokazale neefikasnim.

3.11 U podnesku od 10. Decembra 2004. navedeno je da je najmlađe dijete Fatme Yildirim (koju zastupa njen biološki otac) pokrenulo građansku parnicu pozivajući se na Zakon o službenoj odgovornosti.³ Prema ovom zakonu, djeca su u mogućnosti da tužbom od države zahtijevaju kompenzaciju za psiholške traume, troškove psihoterapije koja im pomaže da se nose sa smrću svoje majke, kompenzaciju troškova sahrane i izdržavanje za najmlađe dijete. Autori smatraju da ovo nije adekvatan lijek za izostanak zaštite Fatme Yildirim i neuspjeh u sprječavanju njenog ubistva. Tužbe zbog propusta i nemara ne mogu je vratiti u život i imaju drugu svrhu – obezbjeđivanje kompenzacije za pretrpljeni gubitak i štetu. Dva pristupa, kompenzacija sa jedne a zaštita sa druge strane su u suprotnosti. Razlikuju se u odnosu na korisnike (nasljednike naspram žrtve), namjere (kompenzacija za gubitak naspram spašavanja života) i vrijeme (nakon smrti i prije smrti). Kada bi država adekvatno štitila žene, ne bi bilo potrebe za uspostavljanjem odgovornosti države. Pored toga, parnice za kompenzaciju podrazumijevaju velike troškove. Autori izjavljuju da je razlog podnošenja tužbe pozivanje države na odgovornost zbog propusta i nemara, prije nego dobijanje kompenzacije za naslednike. Na kraju, tuženje države teško da može omogućiti adekvatno olakšanje u skladu sa članom 4 Opcionog protokola.

3.12 Autori takođe izjavljuju da nisu predali saopštenje nijednom drugom tijelu Ujedinjenih nacija ili drugom regionalnom mehanizmu međunarodnog poravnjanja ili istrage.

3.13 Po pitanju locus standi, autori izjavljuju da je njihovo ulaganje žalbe u ime Fatme Yildirim, koja ne može da da pristanak jer je mrtva, opravdano i prikladno. Smatraju da je njihovo zastupanje Fatme pred Komitetom prikladno zato što je bila njihova klijentkinja koja je sa njima imala ličan odnos i zato što su specijalne organizacije koje obezbjeđuju zaštitu i podršku ženama koje su žrtve porodičnog nasilja; Jedna od dvije organizacije je Interventni centar protiv porodičnog nasilja koji

3 Raniji podnesak od 27. jula 2004. godine navodi da djeca tuže Bečku saveznu policiju i Ministarstvo unutrašnjih poslova, odnosno javnog tužioca u Beču i Ministarstvo pravde.

je, kako se navodi, ustanovljen u skladu sa članom 25, stav 3 Zakona o federalnoj bezbjednosnoj policiji. Oni traže pravdu za Fatmu Yildirim, kao i poboljšanje zaštite žena od porodičnog nasilja u Austriji, kako njena smrt ne bi bila uzaludna. Autori su dobili pismenu saglasnost odrasle djece i oca djeteta koje je još uvijek maloljetno.

Podnesak države potpisnice o prihvatljivosti

4.1 Podneskom od 4. maja 2005. godine, država potpisnica potvrđuje činjenice navedene u saopštenju i dodaje da je Irfan Yildirim osuđen na doživotnu zatvorsku kaznu pravosnažnom presudom Bečkog regionalnog krivičnog suda (Landesgericht für Strafsachen) od 14. septembra 2004. godine, na osnovu tužbe za ubistva i stvaranja opasne kriminalne prijetnje.

4.2 Melissa Özdemir, mlađa kćerka pokojnice, podnijela je zvaničnu tužbu za odgovornost protiv Austrije, koja je, međutim, odbijena, jer je Sud smatrao mjere koje je preduzelo javno tužilaštvo u Beču opravdanim. Javni tužilac je morao ex ante razmotriti pitanje podnošenja zahtjeva za pritvor i - pored ispitivanja dodatnih zahtjeva - morao je da razmatra osnovno pravo na život i fizički integritet osobe koja podnosi pritužbu u odnosu na osnovno pravo na slobodu osumnjičenog, koji u to vrijeme nije imao kriminalni dosije i nije ostavio utisak na policajce koji su intervenisali da se radi o veoma agresivnoj osobi. To što se ova procjena kasnije pokazala nedovoljnom, uprkos sveobuhvatnoj procjeni relevantnih okolnosti, nije učinila postupanje javnog tužioca neopravdanim. Melissa Özdemir i dalje može potvrditi svoje zahtjeve u skladu sa građanskim zakonom.

4.3 Država potpisnica tvrdi da Savezni zakon o zaštiti od nasilja u porodici (Bundesgesetz zum Schutz vor Gewalt in der Familie) predstavlja visoko efikasan sistem za borbu protiv porodičnog nasilja i uspostavlja okvir za efikasnu saradnju među različitim institucijama. Policijski službenici mogu narediti potencijalnom počiniocu da ode (Vegweisung). Naređenje za zabranu ulaska u zajednički dom (Betretungsverbot) izdaje se ako nema osnova za pritvor u krivičnom zakonu, zbog čega se upotrebljavaju "manje stroga" sredstva. Zakon predviđa podršku žrtvama kroz intervenciju centara za borbu protiv nasilja u porodici. Policijski službenici dužni su da takav centar obavijeste o izdavanju naloga za zabranu. Centar naknadno mora podržavati i savjetovati žrtvu - ali nema pravo da zastupa dotičnu osobu. Naredbe o zabrani obično važe 10 dana. Kada dotična osoba podnese sudu prijavu na privremenu zabranu, naredba o zabrani se produžava na 20 dana. Osim kaznenih mjera, postoji i niz policijskih i građansko-pravnih mjera za zaštitu od nasilja u porodici. Sistem je dopunjen skloništima. Moguće je rješavati sporove u manje teškim slučajevima u skladu sa Zakonom o održavanju reda i reda (Sicherheitspolizeigesetz). Član 382b Zakona o izvršenju presuda (Ekecutionsordnung) dozvoljava sudovima da izdaju sudske naloge protiv navodnih prestupnika na period od tri mjeseca. Taj period se, na zahtev navodne žrtve, može produžiti pod određenim okolnostima.

4.4 Država članica takođe tvrdi da se redovno održavaju specijalni kursevi obuke za sudije i policiju o nasilju u porodici. Saradnja između sudija i policije stalno se razmatra kako bi se osigurala brza intervencija državnih organa - čiji je cilj da što je više moguće spriječi tragediju koja je zadesila Fatmu Yildirim, bez neprimjerenog uplitanja u porodični život osobe i druga osnovna prava. Takve tragedije po Konvenciji ne ukazuju na diskriminaciju žena.

4.5 Država članica predlaže da nametanje pritvora predstavlja veliko miješanje u osnovnu slobodu osobe, zbog čega se pritvor može izreći samo kao ultima ratio. Procjena proporcionalnosti predstavlja evaluaciju toga koliko je opasna osoba koja je u pitanju i procjenu da li će ta osoba izvršiti krivično delo koje se mora odmjeriti u odnosu na osnovne slobode i prava osumnjičenog. Štaviše,

Irfan Ildirim nije imao kriminalni dosije, nije koristio oružje, bio je tih i saradivao sa policajcima koji su intervenisali. Fatma Yildirim nije imala očigledne povrede. Na osnovu toga i uzimajući u obzir da se osumnjičeni mora smatrati nevinim, državni tužilac je u konkretnom slučaju konačno odlučio da ne podnese zahtjev za pritvaranje Irfana Ildirima jer, sa ex ante stanovišta to ne bi bilo proporcionalno.

4.6 Država potpisnica dalje tvrdi da osobe koje sada intervenišu u ime žrtve imaju pravo da se obrate Ustavnom sudu na osnovu toga što Fatmi Yildirim nije bila dostupna žalba protiv propusta državnog tužioca da se dvaput uskladi sa zahtjevom za izdavanje naloga za hapšenje. Njeni preživjeli nasljednici imaju pravo u skladu sa članom 140. stav 1. Saveznog ustava da ospore odgovarajuće odredbe krivičnog zakona pred Ustavnim sudom. Oni mogu tvrditi da su trenutno i direktno pogođeni, navodeći da imaju trenutni i neposredni interes u preventivnom poništenju odgovarajućih odredbi u korist žrtava nasilja u porodici, kao što je Fatma Yildirim. Ovaj sud bi bio nadležan za razmatranje relevantnih zakonskih odredbi i njihovo otklanjanje, ukoliko je ono potrebno.

Komentari autora na podnesak države potpisnice o prihvatljivosti

5.1 U podnesku od 31. jula 2005. autori tvrde da su žrtva i autori iscrpili sve domaće pravne lijekove koji bi mogli dovesti do adekvatnog razrješenja. Oni tvrde da činjenica da kćerka pokojnika i dalje može pokrenuti građansku parnicu ne bi trebalo da spiječi njihovo podnošenje prijave i nema pravnog uticaja na prihvatljivost.

5.2 Autori takođe smatraju da ideja kojom se zahtijeva da žena kojoj se prijete smrću podnese zahtjev Ustavnom sudu nije dobronamjeran argument države potpisnice. Postupak traje dvije do tri godine i iz tog razloga nije vjerovatno da će pružiti adekvatno rješenje za ženu kojoj se prijete smrću.

5.3 Autori osporavaju tumačenje države potpisnice o činjenici da državni tužilac nije naredio da se Irfan Ildirim zadrži. Bio je svjestan svih nasilnih incidenata. Državni tužilac bi drugačije reagovao da je javna ličnost primila prijetnje smrću; navodni prestupnik bi vjerovatno odmah bio uhapšen i javna ličnost bi imala policijsku zaštitu do hapšenja. Na tvrdnju države potpisnice da policajcima koji su intervenisali Irfan Yildirim nije odavao utisak agresivne osobe, autori tvrde da je njegova agresija usmjerena prema Fatmi Yildirim a ne policiji i da je vrsta procjene rizika koju su sprovedli službenici bila pojednostavljena i neprofesionalna. Slučaj Fatme Yildirim pokazuje da čak i kada je žrtva prijavila sve incidente i prijetnje i spremna je da podnese tužbu protiv navodnog počinitelja, državni tužilac ne nudi djelotvornu zaštitu od daljeg nasilja. Državni tužilac nije imao nikakav kontakt sa navodnim počiniocem i oslanjao se na usmene izjave advokata u policijskom odjeljenju, koji nije imao direktan uvid u slučaj niti direktan kontakt sa pokojnicom. Procjena toga koliko je opasan Irfan Yildirim nije bila sveobuhvatna i važan podatak nije uzet u obzir ili je potcijenjen. Irfan Yildirim možda nije imao kriminalni dosije, ali policijski izvještaji pominju prijetnju smrću koju je uputio. Stoga nije bilo zaštite od navodnog prestupnika koji nikada nije bio osuđen.

Dodatni komentari države potpisnice o prihvatljivosti

6.1 Podneskom od 21. Oktobra 2005. godine, država potpisnica u potpunosti ostaje pri prethodnom podnesku.

6.2 Država potpisnica ističe da autori tvrde da nije moguće podnijeti žalbu protiv odluka državnog tužioca protiv pritvaranja navodnih počinitelja ili protiv njihovog gonjenja. Oni tvrde da mjere predviđene Saveznim zakonom o zaštiti od nasilja u porodici nisu dovoljno efikasne da adekvatno zaštite žene. Takođe navode da državni tužilac može samo zatražiti da se osumnjičeni stavi u pritvor ako odluči i da vodi krivičnu istragu i gonjenje. Stoga se autori osvrću na navodne propuste nadležnog državnog tužioca i istražnog sudije, kao i samog zakona, tj. na primjenu zakona i pravnog okvira.

6.3 Svaki pojedinac može osporiti ustavnost zakonskih odredbi ukoliko trpi neposrednu povredu individualnih prava, ukoliko je zakon postao operativan za tu osobu - bez donošenja odluke ili rješenja sudova (Individualantrag). Ne postoji rok za podnošenje takve prijave.

6.4 Svrha postupka bi bila da se isprave navodna kršenja zakona. Ustavni sud smatra da je aplikacija legitimna samo ako bi se, ukidanjem sporne odluke, pravni položaj podnosioca predstavke promijenio u tolikoj mjeri da navodne negativne pravne implikacije više ne bi postojale. Pored toga, zakonom zaštićeni interesi podnosioca zahtjeva moraju biti efektivno pogođeni. Ovo mora biti slučaj i u vrijeme podnošenja prijave i kada Ustavni sud donosi odluku. Uspješni podnosioci imaju pravo na kompenzaciju.

6.5 Član 15 Zakona o Ustavnom sudu sadrži opšte uslove obraćanja Ustavnom sudu. Ova pravila uključuju: da prijava mora biti u pismenoj formi; da se prijava mora odnositi na određenu odredbu u Ustavu; da podnosilac prijave mora navesti činjenice; i da prijava mora sadržati poseban zahtjev. Prema članu 62. stavu 1. Zakona, aplikacija mora precizirati koje odredbe treba ukinuti. Pored toga, u prijavi mora biti detaljno objašnjeno zašto su sporne odredbe nezakonite i u kojoj je mjeri zakon bio operativan za podnosioca aplikacije bez donošenja sudske odluke ili rješenja. Prema članu 17, stav 2 Zakona, prijavu mora podnijeti ovlašćeni advokat.

6.6 Ako Ustavni sud zaključi da su sporne odredbe u suprotnosti sa Ustavom, donosi odluku kojom se ove odredbe odriču. Savezni kancelar će tada biti obavezan da objavi ukidanje ovih odredbi u Federalnom zakonu (Bundesgesetzblatt), koji stupa na snagu na kraju dana objavljivanja. Ustavni sud može takođe odrediti maksimalni rok od 18 mjeseci za opoziv - što se ne mora nužno odnositi i na same podnositelje zahtjeva. Vrijeme je ograničeno ako bi parlamentu trebalo dati priliku za uvođenje novog ustava koji je u skladu s ustavnim okvirom. U svjetlu svojih prethodnih odluka, može se pretpostaviti da će Ustavni sud iskoristiti ovu mogućnost ako Sud odluči da odredbu treba ukinuti.

6.7 Država potpisnica priznaje da postupak pred Ustavnim sudom u skladu sa članom 140. stav 1. Saveznog ustava ne pruža mogućnost vrlo brze nadoknade. Međutim, član 4, stav 1 Opcionog protokola uz Konvenciju o ukidanju svih oblika diskriminacije žena propisuje iscrpljivanje svih raspoloživih domaćih pravnih lijekova, osim u slučaju da vode neopravdanom produžetku postupka ili u slučaju da se ne može očekivati adekvatno rješenje.

6.8 Uslov iscrpljivanja domaćih pravnih lijekova odražava opšte načelo međunarodnog prava i zajednički je element međunarodnih mehanizama ljudskih prava. Ona daje državi mogućnost da prvo otkloni povrede ljudskih prava na domaćem nivou (supsidijarnost međunarodnog instrumenta pravne zaštite).

6.9 U konkretnom slučaju, u pojedinačnoj prijavi treba detaljno navesti koje elemente ili riječi

u zakonskoj odredbi treba ukinuti. U ovom predmetu, čini se da su relevantne riječi “samo na zahtjev javnog tužioca”, u članu 180. stav 1. Zakona o krivičnom postupku (Strafprozessordnung). U zahtjevu Ustavnom sudu treba navesti sve zakonske odredbe koje su, prema mišljenju podnosioca zahtjeva, u suprotnosti sa njihovim interesom za ostvarivanje njihovih prava garantovanih Ustavom.

6.10 Država potpisnica tvrdi da su preživjeli srodnici Fatme Yildirim trebali iskoristiti mogućnost podnošenja pojedinačne prijave pred Ustavnim sudom prije obraćanja Komitetu, kako se to zahtijeva članom 4, stav 1 Opcionog protokola. Postupci pred Ustavnim sudom nisu nerazumno produženi. Štaviše, u svjetlu sudske prakse, ne može se reći da preživjeli rođaci nemaju pravo podnošenja pojedinačnih prijava, jer - koliko se može vidjeti – nije bilo sličnih slučajeva u suskoj praksi.

6.11 Član 4, stav 1 Opcionog protokola ne uključuje samo pravne lijekove koji su uvijek uspješni. Ipak, autori nisu tvrdili da je ustavni postupak iz člana 140. stav 1. Saveznog ustava potpuno neprikladan kao pravni lek. Cilj autora je da ostvare efikasnu pomoć u pogledu adekvatne zaštite života žene kao i lične sigurnosti. U tu svrhu bi bilo moguće pokrenuti postupak za izmjenu problematičnih zakonskih odredbi podnošenjem pojedinačne prijave Ustavnom sudu.

6.12 Iako je tačno da nakon njene smrti ne postoji efikasan pravni lijek u pogledu zaštite života i lične sigurnosti Fatme Yildirim, stav je Austrije da ovo pitanje ne bi trebalo ispitivati u fazi prihvatljivosti postupka prema Opcionom protokolu. Prije je pitanje da li bi njeni preostali rođaci imali priliku da iskoriste lijek koji je pogodan za ukidanje zakonskih odredbi na domaćem nivou kako bi ostvarili svoje ciljeve.

Pitanja i postupak pred Komitetom o prihvatljivosti

7.1 Tokom trideset i četvrte sjednice (od 16. januara do 3. februara 2006. godine) Komitet je razmotrio prihvatljivost komunikacije u skladu sa pravilima 64 i 66 svog poslovnika. Sud je utvrdio da predmet nije ispitivan ili se ispituje u okviru drugog postupka međunarodne istrage ili poravnja.

7.2 Što se tiče člana 4, paragraf 1 Opcionog protokola uz Konvenciju o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena (pravilo domaćih pravnih lijekova), Komitet zapaža da autori moraju koristiti raspoložive lijekove domaćeg pravnog sistema koji im mogu omogućiti ostvarivanje nadoknade za navodne povrede prava. Suštinu njihovih pritužbi naknadno upućenih Komitetu trebalo bi prvo uputiti odgovarajućem domaćem tijelu. U suprotnom, motivacija koja stoji iza odredbe bila bi izgubljena. Pravilo domaćih pravnih lijekova je osmišljeno da bi države potpisnice imale mogućnost da otklone kršenje bilo kojeg prava utvrđenog Konvencijom putem svojih pravnih sistema prije nego što Komitet razmotri iste probleme. Komitet za ljudska prava nedavno je podsjetio na obrazloženje svog odgovarajućeg pravila u Panaiote Celalu, u slučaju Angela Celala, u ime njegovog sina protiv Grčke (1235/2003), paragraf 6.3:

“Komitet podsjeća da je funkcija zahtjeva iscrpljenosti prema članu 5, stav 2 (b) Opcionog protokola, da se državi članici pruži prilika da riješi povrede ...”

7.3 Komitet je napomenuo da se u podnescima koji osuđuju nasilje u porodici ljekovi koji se tiču prihvatljivosti odnose na obavezu države potpisnice da praktikuje princip dužne pažnje i pruža zaštitu; da istražuje krivično djelo, kazni počinitelja i pruži naknadu, kako je navedeno u opštoj

preporuci 19 Komiteta.

7.4 Komitet smatra da su navodi koji se odnose na obavezu države potpisnice da postupa sa dužnom pažnjom radi zaštite Fatme Yildirim bili ključni dio saopštenja i od velikog značaja za naslednike. Dakle, u vezi sa ovim navodima, mora se ispitati da li su domaći pravni lijekovi iscrpljeni u skladu sa članom 4, stav 1 Opcionog protokola. Navodi su se u suštini odnosili na greške u zakonu, kao i na navodne prekršaje ili nemar vlasti u primjeni zakonski predviđenih mjera. Što se tiče navodnih mana u zakonu, autori navode da, prema Krivičnom zakoniku, Fatma Yildirim nije bila u mogućnosti da se žali protiv odluka državnog tužioca o nepritrvaranju njenog supruga zbog upućivanja kriminalnih prijetnji. Država potpisnica tvrdi da jrpostupak, čiji bi cilj bio da riješi navodno kršenje zakona, po članu 140. stav 1. Saveznog ustava bio dostupan pokojnici i ostaje dostupan njenim potomcima. Država potpisnica je navela da neuspjeh pokojnice i njenih potomaka da koriste postupak onemogućava prihvatljivost podneska.

7.5 Komitet zapaža da se postupak iz člana 140. stav 1. Saveznog ustava ne može smatrati lijekom koji bi vjerovatno doveo do efektnog rješenja slučaja žene koja je dobijala opasne kriminalne prijetnje ubistvom. Takođe, Komitet ne smatra da ovaj domaći pravni lijek daje adekvatne mogućnosti za efektivno rješenje u slučaju pokojninog potomstva, u svjetlu apstraktne prirode takvog ustavnog pravnog lijeka. Shodno tome, Komitet je zaključio da u svrhu prihvatljivosti u vezi sa tvrdnjama autora o pravnom okviru zaštite žena u situacijama nasilja u porodici u odnosu na pokojnicu nije postojao nikakav pravni lijek koji bi vjerovatno mogao donijeti efektivno olakšanje i da je podnesak u ovom slučaju prihvatljiv. U nedostatku informacija o drugim raspoloživim i djelotvornim pravnim lijekovima koje su Fatma Yildirim ili njeni potomci mogli da traže, Komitet je zaključio da su navodi autora koji se odnose na postupke ili propuste javnih funkcionera prihvatljivi.

7.6. Komitet zapaža da je Melissa Ozdemir, maloljetna kćerka pokojnika, podnijela zahtjev za odgovornost Austrije, koja je međutim odbijena. Takođe zapaža da je država potpisnica tvrdila da se i dalje mogu podneti zahtjevi po građanskom pravu. U odsustvu informacija o ovom ili bilo kojim drugim raspoloživim, djelotvornim pravnim lijekovima koje su Fatma Yildirim ili njeni naslednici mogli da zahtijevaju ili bi i dalje mogle da traže, Komitet je zaključio da su navodi autora koji se odnose na postupke ili propuste javnih funkcionera prihvatljivi.

7.7 Komisija je 27. januara 2006. godine proglasila podnesak prihvatljivim.

Zahtjev države potpisnice za preispitivanje prihvatljivosti i podnošenje tužbe

8.1 Svojim podneskom od 12. Juna 2006. Godine, država potpisnica zahtijeva od Komiteta da preispita svoju odluku o prihvatljivosti. Država potpisnica ponovo naglašava da su potomci Fatme Yildirim trebali iskoristiti postupak iz članka 140. stava 1. Saveznog ustava, jer je to jedini način izmjene zakonskih odredbi u austrijskom ustavu. Ustavni sud može donijeti odluku koja bi trebala podstaći zakonodavca na neodgodivo donošenje drugog propisa koji bi bio u skladu s Ustavom. Takve odluke uvijek su potkrijepljene i često sadrže i reference na elemente koje bi novi propis trebao da sadrži. Stoga, država potpisnica tvrdi da je ovaj pravni lijek vrlo djelotvoran za postizanje cilja komunikacije na domaćem nivou.

8.2 Država potpisnica se poziva na postupak odgovornosti koju je pokrenula Melissa Ozdemir, preživela maloljetna kćerka Fatme Yildirim. Ona ukazuje na to da se u trenutku kada je država potpisnica podnijela svoja prva zapažanja, ona pismeno obratila austrijskim vlastima tvrdeći da treba da dobije nadoknadu od savezne vlade, koju zastupa odjeljenje generalnog tužioca.

8.3 Država potpisnica objašnjava da se u građanskom pravu Savezna vlada može smatrati odgovornom za štetu nad imovinom ili osobama kada je ta šteta nastala zbog nezakonitog ponašanja. Država potpisnica precizira da tvrdnje Melisse Özdemir nisu priznate od Vlade Austrije, jer se, u okolnostima slučaja, smatralo da je postupak koji je uslijedio od strane Bečkog javnog tužilaštva prihvatljiv. Melissa Özdemir je naknadno podnijela sudsku tužbu protiv Vlade Austrije. Odluka od 21. oktobra 2005. godine prvostepenog suda, Bečkog regionalnog građanskog suda (Landesgericht für Zivilrechtssachen), odbacila je ovu tužbu. Apelacioni sud u Beču (Oberlandesgericht) potvrdio je tu odluku 31. maja 2006. godine.

8.4 Država potpisnica ponovo razmatra niz događaja koji su doveli do ubistva Fatme Yildirim. Od jula 2003. godine, nakon što je Fatma Yildirim izjavila da namjerava da se razvede od svog supruga Irfana Yildirima, prijetio joj je telefonom, a kasnije i na njenom radnom mjestu; prijetnje su uključivale prijetnje ubistvom. Od avgusta 2003, Irfan Yildirim je takođe prijetio da će ubiti njenog sina. Dana 4. avgusta 2003, Fatma Yildirim se odselila iz njihovog zajedničkog stana. Dva dana kasnije ona je prijavila svog supruga policiji zbog prijetnji. Kao rezultat toga, policija je izdala mjere udaljenja i zabrane povratka u zajednički dom protiv Irfana Yildirima i odmah obavijestila tužioca. Javno tužilaštvo je odlučilo da pokrene optužbu protiv njega, ali nije naredilo da bude pritvoren. Nakon toga, na zahtev Fatme Yildirim, Okružni sud u Hernalsu je izdao privremenu zabranu, zabranivši mužu da se vraća u zajednički stan, u njegovu neposrednu okolinu i da odlazi na Fatmino radno mjesto, kao i da je kontaktira. Uprkos intervencijama policije i sudskim narednjima, Irfan Yildirim je stalno nastojao da stupi u kontakt sa Fatmom Yildirim i prijetio joj. Državni tužilac u Beču pokrenuo je optužnicu protiv Irfana Yildirima zbog kriminalne opasne prijetnje. Država potpisnica tvrdi da je u to vreme nalog za hapšenje izgledao nesrazmjerno invazivan jer Irfan Yildirim nije imao kriminalni dosije i bio je društveno integrisan. Irfan Yildirim je 11. septembra 2003. godine ubio Fatmu Yildirim na putu od njenog radnog mesta do kuće.

8.5 Država potpisnica dalje podsjeća da je Irfan Yildirim osuđen na doživotnu zatvorsku kaznu zbog optužbe za ubistvo u skladu s članom 75 Krivičnog zakona (Strafgesetzbuch); pravosnažnu presudu je donio Bečki regionalni krivični sud 14. septembra 2004. Trenutno je na izdržavanju kazne.

8.6 Država potpisnica navodi da je teško napraviti pouzdanu prognozu o stepenu opasnosti prestupnika i da je potrebno odrediti da li pritvor predstavlja nesrazmjerno uplitanje u osnovna prava i osnovne slobode te osobe. Savezni zakon o zaštiti od nasilja u porodici ima za cilj da obezbijedi izuzetno efikasan i proporcionalan način borbe protiv nasilja u porodici kroz kombinaciju krivičnih i građanskih mjera, policijskih aktivnosti i mjera podrške. Potrebna je tijesna saradnja između krivičnih i građanskih sudova, policijskih organa, ustanova za zaštitu mladih i institucija za zaštitu žrtava, posebno uključujući interventne centre za zaštitu od nasilja u porodici, kao i brzu razmjenu informacija između nadležnih organa i institucija. U slučaju Fatme Yildirim, iz spisa se vidi da je bečki interventni centar protiv nasilja u porodici obaviješten telefonom dva sata nakon što su mjere udaljenja i zabrane povratka u zajednički dom izrečene Irfanu Yildirimu stupile na snagu.

8.7 Država potpisnica ističe da, pored rješavanja sporova, policija izdaje mjere udaljenja i zabrane povratka u zajednički dom, koje su mnogo manje stroge od pritvora. Član 38a, stav 7 Zakona o bezbjednosnoj policiji zahtijeva od policije da izvrši uvid u poštovanje ovih mjera najmanje jednom u prva tri dana od stupanja na snagu. U slučaju Fatme Yildirim, kontrola je izvršena uveče istog dana kada je izdata zabrana povratka. Prema instrukcijama Bečke federalne policijske uprave, najbolje je da policija izvrši pregled putem ličnog kontakta sa osobom koja je u riziku u kući, bez prethodnog upozorenja, u vrijeme kada je vjerovatno da će neko biti kod kuće. Policijski inspektori u

Beču moraju voditi datoteku indeksa nasilja u porodici kako bi mogli brzo pristupiti pouzdanim informacijama.

8.8 Država potpisnica ukazuje da je njeno zakonodavstvo predmet redovne ocjene, kao što je i elektronski registar sudskih postupaka. Povećano razumijevanje dovelo je do značajne reforme zakona i poboljšane zaštite žrtava nasilja u porodici, kao što je ukidanje zahtjeva iz člana 107 paragraf 4 Krivičnog zakonika da član porodice kojemu su upućene prijetnje mora odobriti krivično gonjenje počinioca koji je počinio ovo krivično djelo.

8.9 Država potpisnica tvrdi da je pitanje nasilja u porodici i obećavajućih kontra-strategija redovno razmatrano na sastancima šefova javnih tužilaštava i predstavnika Federalnog ministarstva unutrašnjih poslova, uključujući i slučaj Fatme Yildirim. Takođe tvrdi da se ulažu znatni naponi za poboljšanje saradnje između državnih tužilaštava i centara za intervenciju protiv nasilja u porodici. Država potpisnica takođe se poziva na napore u oblasti statistike Federalnog ministarstva unutrašnjih poslova i njegovih potčinjenih tijela.

8.10 Država potpisnica ukazuje da su Savezni zakon o zaštiti od nasilja u porodici i njegova primjena u praksi ključni elementi obuke sudija i javnih tužilaca. Dati su primjeri seminara i lokalnih događaja na temu zaštite žrtava. Budućim sudijama se svake godine pružaju informacije o “nasilju u porodici”, “zaštiti žrtava” i “zakonu i porodici”.

Programi pokrivaju osnove fenomena nasilja nad ženama i djecom, uključujući oblike, traume, post-traumatske posljedice, dinamiku nasilnog odnosa, psihologiju počinitelaca, faktore procjene opasnosti počinioca, institucije podrške, zakone i propise i elektronske registre. Interdisciplinarna i sveobuhvatna obuka je takođe sprovedena.

8.11 Država potpisnica priznaje potrebu da osobe koje su pogođene nasiljem u porodici budu informisane o zakonskim mogućnostima i raspoloživim savjetodavnim službama. Država članica izvještava da sudije besplatno pružaju informacije u okružnim sudovima jednom nedeljno svima zainteresovanim za postojeće pravne instrumente zaštite. Pruža se i psihološko savjetovanje, koje je dostupno i u Okružnom sudu u Hernalsu. Država članica takođe ukazuje na to da su u okružnim sudovima dostupne bitne informacije (plakati i leci na arapskom, njemačkom, engleskom, francuskom, poljskom, ruskom, srpsko-hrvatskom, španskom i mađarskom jeziku). Takođe je uspostavljena besplatna telefonska linija za žrtve, gdje advokati pružaju pravne savjete bez nadoknade. Država potpisnica dalje tvrdi da ženske kuće funkcionišu kao skloništa u kojima se ženama žrtvama nasilja nudi savjetovanje, briga i pomoć u kontaktu sa državnim institucijama. U slučajevima nasilja u porodici u kojima je izdata mjera udaljenja i zabrane povratka u zajednički dom, policijski službenici moraju obavijestiti osobe pod rizikom o mogućnosti zahtijevanja privremene zabrane prema članu 382a Zakona o izvršenju presuda. U Beču, zainteresovana osoba dobija informativni list (dostupan na engleskom, francuskom, srpskom, španskom i turskom jeziku).

8.12 Država potpisnica tvrdi da autori ovog izvještaja daju apstraktna objašnjenja zašto Savezni zakon o zaštiti od nasilja u porodici, kao i praksa u vezi sa pritvaranjem u slučajevima porodičnog nasilja, kao i gonjenjem i kažnjavanjem počinioca, navodno krše članove 1, 2, 3 i 5 Konvencije. Država članica smatra da je očigledno da njen pravni sistem pruža adekvatne i efikasne sveobuhvatne mjere za borbu protiv nasilja u porodici.

8.13 Država potpisnica dalje tvrdi da se pritvor određuje kada postoje dovoljno potkrijepljeni strahovi da bi osumnjičeni sproveo prijetnju u djelo ako bi bio na slobodi. Ona tvrdi da se

greške u procjeni opasnosti od počinitelja ne mogu isključiti u pojedinačnom slučaju. Država potpisnica dalje tvrdi da se, iako je ovaj slučaj veoma tragičan, ne smije zanemariti činjenica da se određivanje pritvora treba izvagati u odnosu na pravo navodnog počinitelja na ličnu slobodu i pošteno suđenje. Pozivamo se na sudsku praksu Europskog suda za ljudska prava da lišavanje osobe slobode u svakom slučaju predstavlja posljednji omjer i može se izreći samo ako nije nerazmjerno s ciljem mjere. Država stranka takođe tvrdi da bi, ukoliko su svi izvori opasnosti bili isključeni, u situacijama porodičnog nasilja pritvor trebao biti naređen kao mjera prevencije. To bi preokrenulo teret dokaza i bilo u velikoj suprotnosti s načelima pretpostavke nevinosti i pravom na pošteno suđenje. Zaštita žena putem pozitivne diskriminacije, kao što je automatsko izricanje pritvora, zadržavanje, osuđivanje unaprijed i kažnjavanje muškaraca čim postoji sumnja na porodično nasilje, bilo bi neprihvatljivo i suprotno vladavini zakona i osnovnim pravima.

8.14 Država stranka tvrdi da su, nakon podizanja optužbi protiv muža Fatme Yildirim, državni tužilac i istražni sudija bili suočeni s situacijom u kojoj prijavljenu prijetnju nije pratila upotreba fizičke sile. Na temelju informacija koje su im bile dostupne istražnom sucu, privremena mjera dovoljna je da zaštiti Fatmu Yildirim. Nadalje, država stranka tvrdi da je Irfan Yildirim društveno integrisan i da nije imao kaznenu evidenciju. Ona tvrdi da bi osnovna prava Irfana Yildirima (kao što je pretpostavka nevinosti, pravo na privatni i porodični život, pravo na ličnu slobodu) bila direktno povrijeđena da je bio pritvoren.

8.15 Država potpisnica navodi da autori imaju pravo da u svako doba ulože pritužbu na rad državnog tužioca u skladu sa odjeljkom 37 Zakona o državnim tužiocima.

8.16 Država potpisnica tvrdi da njen sistem sveobuhvatnih mjera⁴, koji ima za cilj borbu protiv porodičnog nasilja, ne diskriminiše žene, a suprotne navode autora smatra neosnovanim. Odluke koje se u retrospektivi čine neadekvatnim - nisu diskriminatorske eo ipso. Država potpisnica tvrdi da postupa u skladu sa svojim obavezama prema Konvenciji po pitanju zakonodavstva i sprovođenja zakona i da ne postoji prepoznatljiva diskriminacija Fatme Yildirim u skladu sa njenim značenjem u okviru Konvencije.

8.17 U svijetlu gore navedenog, država potpisnica traži od Komiteta da odbaci saopštenje kao neprihvatljivo; in eventu, da ga odbije zbog očigledno loše utemeljenosti i, in eventu, da smatraju da prava Fatme Yildirim nisu povrijeđena prema Konvenciji.

Komentar autora na zahtjev države potpisnice za preispitivanje prihvatljivosti i podnošenje tužbe

9.1. U podnesku od 30. novembra 2006.godine autori tvrde da ni dijete žrtve ni sami autori nisu imali namjeru da Ustavni sud razmatra ustavne odredbe – t.j. zahtjev bi se smatrao neprihvatljivim. Oni nemaju osnov za preduzimanje takvog koraka pred Ustavnim sudom. Autori primjećuju da je glavni fokus saopštenja na tome da se zakonske odredbe nisu primjenjivale – a ne izmjena ili ukidanje tih odredbi. Štaviše, autori tvrde da se njihovi predlozi za poboljšanje postojećih zakona i mjera za izvršenje nikad ne bi mogli ostvariti ustavnom žalbom. Prema tome, donošenje ustavne žalbe ne treba smatrati domaćim pravnim lijekom u smislu člana 4, paragraf 1 Opcionog protokola.

4 Da bi se ilustrovala efikasnost mjera koje se primjenjuju, država potpisnica podnosi statistiku o naredbama o zabrani pristupa zajedničkom domu i drugim zakonskim mjerama.

9.2 Autori ističu da država potpisnica ukazuje na amandmane zakonskih odredbi koji su stupili na snagu godinama nakon ubistva Fatme Yildirim.

9.3 Autori tvrde da država potpisnica nije preuzela odgovornost za propuste zvaničnika i službenika. Država potpisnica ostaje pri stavu da bi hapšenje i lišavanje slobode Irfana Yildirima predstavljalo neproporcionalno kršenje njegovih prava zato što on nema kriminalni dosije i zato što je društveno integrisan. Autori smatraju da je država potpisnica trebala da sprovede sveobuhvatnu procjenu opasnosti koja može prijetiti od Irfana Yildirima kao i da uzme u obzir brojne prijetnje i napade koje je izvršio. Što se tiče njegove društvene integriteta, autori tvrde da Irfan Yildirim nije bio austrijski državljanin i da bi razvodom od Fatme Yildirim izgubio dozvolu za boravak. Štaviše, država potpisnica trebala je da uzme u obzir društvene i psihološke okolnosti slučaja.

9.4 Autori osporavaju tvrdnju države potpisnice da ne postoji adekvatan razlog za zadržavanje Irfana Yildirima. Autori tvrde da bi rizik od ponavljanja istog ili sličnog prekršaja opravdavao pritvor. Ovaj slučaj pokazuje da, kada se radi o opasnom prestupniku, svako mjesto može postati mjesto zločina. Autori smatraju da je isključiva upotreba građanskih pravnih sredstava stoga neprikladna jer ne sprečava vrlo opasne nasilne kriminalce od činjenja ili ponavljanja krivičnih djela.

9.5 Autori skreću pažnju na činjenicu da je portparol ministra pravde u televizijskom intervjuu u junu 2005. godine izjavio “u retroaktivnom pogledu” da je državni tužilac pogrešno procijenio slučaj praveći propust time što nije tražio da Irfan Yildirim bude pritvoren.

9.6 Autori skreću pažnju na mane u sistemu zaštite. Jedan takav nedostatak je taj što policija i državni tužioci nisu u mogućnosti da međusobno komuniciraju dovoljno brzo. Još jedan takav nedostatak je taj što policijski dosijeji slučajeva porodičnog nasilja nisu stavljeni na raspolaganje službenicima koji rade na službama za hitne pozive. Autori se takođe žale da sistematično koordinirana i / ili institucionalizovana komunikacija između državnog tužilaštva i porodičnog suda ne postoji. Oni takođe tvrde da budžet koji vlada opredjeljuje i dalje nije adekvatan za pružanje široke brige svim žrtvama nasilja u porodici.

9.7 Autori tvrde da ne bi bilo opravdano očekivati od žrtava nasilja da u hitnim slučajevima pruže sve informacije koje mogu biti relevantne, imajući u vidu njihovo mentalno stanje. Osim toga, njemački jezik nije bio maternji jezik Fatme Yildirim. Autori tvrde da bi vlasti trebale da sistematično prikupljaju podatke o opasnim nasilnim prestupnicima koji bi bili ponovo dostupni bilo gdje u slučaju nužde.

Dodatna zapažanja države potpisnice

10.1 Podneskom od 19. januara 2007. godine, država potpisnica tvrdi da je 21. oktobra 2005. godine Bečki regionalni građanski sud odbacio zahtev za odgovornošću Melise Özdemir maloljetne kćerke Fatme Yildirim (koju predstavlja njen otac Rasim Özdemir. Sud nije utvrdio nikakvu nezakonitu ili krivičnu radnju nadležnih državnih organa. Apelacioni sud u Beču potvrdio je odluku 30. maja 2006. godine i odluka je tako postala pravosnažna.

10.2 Država potpisnica navodi da bi Fatma Yildirim imala pravo da podnese tužbu po članu 37 Zakona o državnom tužiocu (Staatsanwaltschaftsgesetz) šefu državnog tužilaštva u Beču, Višem državnom tužilaštvu ili Federalnom ministarstvu pravde, da je zvanično postupanje odgovornog državnog tužioca smatrala protivzakonitim. Ne postoje formalni uslovi, pa se žalbe mogu podnijeti u pisanoj formi, putem e-maila ili putem faksa ili telefona.

10.3 Država potpisnica ukazuje na to da privremeni nalog za zaštitu od nasilja u porodici mogu tražiti lica koja žive ili su živjela sa počiniocem u porodičnom ili sličnom odnosu na osnovu člana 382b Zakona o izvršenju presuda, onda kada je bilo fizičkih napada, prijetnji fizičkim napadom ili bilo kakvog drugog oblika ponašanja koji ozbiljno utiče na mentalno zdravlje žrtve i kada dom ispunjava hitne potrebe smještaja podnosioca zahtjeva. Počinitelju se može narediti da napusti dom i neposredno okruženje i zabraniti mu se povratak u isti. Ukoliko dalji susreti postanu neprihvatljivi, počinitelju se može zabraniti pristup tačno određenim mjestima i izreći nalog za izbjegavanje susreta kao i kontakta sa podnosiocem zahtjeva sve dok to ne naruši važne interese počinitelja. U slučajevima kada je izdata privremena zabrana, organi javne bezbjednosti mogu utvrditi da je nalog za udaljenje (Vegweisung) neophodan i kao preventivna mjera.

10.4 Država potpisnica navodi da se privremene zabrane mogu izdati tokom postupka razvoda braka, poništenja braka i poništenja postupka, tokom postupka određivanja podjele porodične imovine ili prava korištenja kuće. U takvim slučajevima, privremena zabrana važi za vrijeme trajanja postupka. Ako takav postupak nije u toku, privremena zabrana može se izdati najduže na tri mjeseca. Nalog za udaljenje i zabranu povratka ističe nakon 10 dana, ali se produžava za još 10 dana ako se podnese zahtjev za privremenu zabranu.

Razmatranje prihvatljivosti

11.1 U skladu sa pravilom 71, stavom 2 svog poslovnika, Komitet je ponovo razmotrio saopštenje u svjetlu svih informacija koje su mu date na raspolaganje, kako je predviđeno članom 7, stavom 1 Opcionog protokola.

11.2 Što se tiče zahtjeva države potpisnice da Komitet razmotri prihvatljivost na osnovu toga što naslednici Fatme Yildirim nisu iskoristili postupak iz člana 140. stav 1. Saveznog ustava, Komitet primjećuje da država potpisnica nije uvela nove argumente koji bi promijenili mišljenje Komiteta da, s obzirom na njegovu apstraktnu prirodu, ovaj domaći pravni lijek ne bi mogao donijeti efikasno olakšanje.

11.3 Što se tiče referenci države potpisnice na postupak odgovornosti koji je pokrenula Melissa Özdemir, preživjela maloljetna kćerka Fatme Yildirim, Komitet primjećuje da su i odluka prvostepenog suda od 21. oktobra 2005. godine i odluka Apelacionog suda od 31. marta 2006. donešene nakon što su autori dostavili Komitetu saopštenje i nakon registrovanja saopštenja. Komitet primjećuje da Odbor za ljudska prava obično ocjenjuje da li je autor iscrpio domaće pravne lijekove u vrijeme razmatranja saopštenja, u skladu s drugim međunarodnim tijelima odlučivanja, osim u izuzetnim okolnostima, kada je razlog taj što bi “odbijanje saopštenja kao neprihvatljivog kada su domaći pravni lijekovi iscrpljeni u vrijeme razmatranja, bilo besmisleno, s obzirom na to da je autor mogao samo da podnese novo saopštenje koje se odnosi na isto navodno kršenje prava”.⁵ S tim u vezi, Komisija za eliminaciju diskriminacije žena skreće pažnju na pravilo 70 (neprihvatljiva komunikacija) njenog poslovnika o radu, koje joj dozvoljava da razmatra odluke o neprihvatljivosti kada razlozi neprihvatljivosti više ne važe. Stoga, Komitet za eliminaciju diskriminacije žena neće revidirati svoju odluku o prihvatljivosti po ovom osnovu.

⁵ Vidjeti saopštenje br. 1085/2002, Abdelhamid Taright, Ahmed Touadi, Mohamed Remli i Amar Iousfi protiv Alžira, stavovi usvojeni 15. marta 2006. godine, par. 7.3 i saopštenje br. 925/2000, Kuok Koi protiv Portugala, odluka o neprihvatljivosti usvojena 22. oktobra 2003. godine, par. 6.4.

11.4 Što se tiče tvrdnje države potpisnice da bi Fatma Yildirim mogla da podnese žalbu prema članu 37 Zakona o državnom tužiocu, Komitet smatra da se ovaj pravni lijek - osmišljen da odredi zakonitost službenih postupaka odgovornog državnog tužioca - ne može smatrati lijekom koji će vjerovatno donijeti efektivno olakšanje ženama čiji je život pod opasnom pretnjom i, stoga, ne bi trebalo zabraniti prihvatljivost komunikacije.

11.5 Komitet će nastaviti razmatranje merituma komunikacije.

Razmatranje merituma

12.1.1 S obzirom na navodno kršenje obaveze države da eliminiše sve oblike nasilja nad ženama u odnosu na Fatmu Yildirim propisane članovima 2(a) i 2(c) do 2(f), i članom 3. Konvencije, Komitet se poziva na opštu preporuku 19 o nasilju nad ženama. Ova opšta preporuka bavi se i pitanjem da li država može biti odgovorna za ponašanje nedržavnih činilaca i u njoj stoji "...diskriminacija po konvenciji nije ograničena na djelovanje od ili u ime države..." i da "po opštem međunarodnom pravu i specifičnim ugovorima koji se tiču ljudskih prava, države mogu takođe biti odgovorne za postupke fizičkih lica, ukoliko propuste da reaguju s dužnom pažnjom kako bi spriječile kršenje prava, ili propuste da istraže i kazne činove nasilja, kao i za obezbjeđivanje odštete.

12.1.2 Komitet zapaža da je Država ustanovila sveobuhvatan model za rješavanje porodičnog nasilja koji obuhvata zakonske propise, kako krivične tako i građanske propise, senzibilizaciju, edukaciju i treninge o nasilju u porodici, otvaranje skloništa, savjetovanje za žrtve nasilja i rad sa počiniocima nasilja. Međutim, da bi za individualne žrtve nasilja u porodici princip jednakosti muškaraca i žena bio ostvaren i u praksi, da bi one uživale svoja ljudska prava i osnovne slobode, politička volja koja je ispoljena kroz uvođenje gore pomenutog sveobuhvatnog sistema zaštite od nasilja u porodici mora biti podržana od strane državnih činilaca, koji se moraju držati svojih obaveza.

12.1.3 U navedenom slučaju, Komitet primjećuje nesporni slijed događaja koji su vodili fatalnom ubistvu Fatme Yildirim, posebno što je Irfan Yildirim neprestano kontaktirao i prijetio joj telefonom i lično da će je ubiti, uprkos mjerama zaštite zabrane povratka u zajednički stan, njegovo neposredno okruženje i njeno radno mjesto kao i zabrane daljeg kontakta sa Fatmom Yildirim i čestim policijskim intervencijama. Komitet takođe primjećuje da je Fatma Yildirim preduzela pozitivne i odlučne napore kako bi prekinula vezu sa njenim mužem i sačuvala sopstveni život - tako što se iselila iz zajedničkog stana sa svojom maloljetnom ćerkom, obratila policiji, podnijela zahtjev za izdavanje mjera zaštite i podnijela krivičnu prijavu protiv Irfana Yildrima.

12.1.4 Komitet smatra da činjenice ukazuju na to da je situacija bila ekstremno opasna za Fatmu Yildirim, za što su austrijske vlasti znale ili su bile dužne da znaju, i da državni tuzilac nije trebao da odbije zahtjev policije za hapšenje Irfana Yildrima i stavljanje istog u pritvor. Komitet ističe da je Irfan Yildirim mogao mnogo da izgubi ukoliko bi došlo do razvoda braka (njegova boravišna dozvola je bila uslovljena time što je on u braku) i da je ova činjenica mogla biti od uticaja na to koliko on može postati opasan po Fatmu Yildirim.

12.1.5 Komitet smatra da je država time što nije pritvorila Irfana Yildrima prekršila svoju obavezu da zaštiti Fatmu Yildirim. Iako država tvrdi da je u to vrijeme nalog za hapšenje djelovao kao neproportionalno invanzivan, Komitet smatra, kako je izloženo u njegovim razmatranjima u drugoj predstavi vezanoj za nasilje u porodici, da potreba za zaštitom prava počinioca ne može

imati primat nad ženskim ljudskim pravima na život i na fizički i mentalni integritet.⁶

12.1.6 Primajući k znanju da je Irfan Yildrim za ubistvo FY procesuran u skladu sa zakonom, Komitet ipak zaključuje da je država prekršila svoju obavezu iz člana 2(a) i 2(c) do 2 (f), i člana 3. Konvencije, ako se one tumače u skladu sa članom 1. Konvencije i Opštom preporukom 19 Komiteta i u skladu sa pravom na život i fizički i mentalni integritet Fatme Yildrim.

12.2 Komitet zapaža da podnosioci takođe ističu da je Država prekršila članove 1. i 5. Konvencije. Komitet, u svojoj Opštoj preporuci 19, ističe definiciju diskriminacije u članu 1. Konvencije koja obuhvata rodno zasnovano nasilje. Takođe prepoznaje vezu između nasilja u porodici i tradicionalnih stavova po kojima se žene u odnosu na muškarce smatraju podređenim polom. U isto vrijeme Komitet smatra da predlozi podnosilaca predstavke i Država ne pružaju uvide u dalja saznanja.

12.3 Postupajući po članu 7. paragrafu 3 Opcionog Protokola Konvencije o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena, Komitet za eliminaciju svih oblika diskriminacije žena smatra da činjenice koje su iznesene potvrđuju kršenje prava na život i psihički i mentalni integritet preminule Fatme Yildrim shodno članu 2 (a) i 2(c) do 2 (f) i članu 3 Konvencije, ukoliko se tumače u skladu sa članom 1. i Opštom preporukom 19 Komiteta i shodno tome upućuje sledeće preporuke državi:

(a) Jačanje implementacije i praćenja spovođenja Federalnog Zakona za zaštitu od nasilja u porodici i relevantnih odredbi krivičnog zakona, tako što će postupati sa dužnom pažnjom kako bi spriječila takvo nasilje nad ženama, dala odgovarajući odgovor na nasilje i obezbijedila adekvatne sankcije ukoliko su učinjeni propusti u navedenim koracima.

(b) Odlučno i brzo procesuiranje počinioca porodičnog nasilja u cilju slanja poruke počiniocima i javnosti da društvo osuđuje nasilje u porodici kao i da jamči da će građansko i krivično zakonodavstvo biti primijenjeno u situacijama gdje nasilnik predstavlja opasnu pretnju za žrtvu i takođe da jamči da će u svim radnjama preduzetim da se žena zaštiti od nasilja biti obraćena dužna pažnja na bezbjednost žene, naglašavajući da prava počinioca ne mogu imati primat nad ženskim ljudskim pravima na život i na fizički i mentalni integritet.

(c) Unapređenje koordinacije između policije i predstavnika pravosuđa, kao i obezbijedivanje da predstavnici svih nivoa sistema krivične zaštite (policija, državni tužioci, sudije) redovno saraduju sa nevladinim organizacijama koje rade na zaštiti i podršci ženama koje su preživjele rodno zasnovano nasilje.

(d) Usavršavanje programa treninga i edukacije na temu nasilja u porodici za sudije, advokate i policiju, uključujući edukaciju o Konvenciji o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena, Opštoj preporuci Komiteta 19 i Opcionom protokolu.

12.4 Shodno članu 7. paragrafu 4, Država će pokloniti dužnu pažnju stavovima Komiteta i njegovim preporukama, u periodu od šest mjeseci predaće Komitetu pismeni izvještaj, uključujući informacije koje se tiču bilo koje radnje preduzete u skladu sa preporukama Komiteta. Od Države se takodje traži da objavi stavove i preporuke Komiteta i da ih prevede na njemački jezik i široko distribuira kako bi bili dostupni svim relevantnim sektorima društva.

⁶ Vidjeti paragraf 9.3 stavova Komiteta o saopštenju br. 2/2003, A.T. protiv Mađarske.

Ujedinjene Nacije
Komitet za eliminaciju diskriminacije žena

CEDAW /C/52/D/32/2011
Isatou Jallow protiv Bugarske

Ujedinjene Nacije
CEDAW /C/39/D/6/2005

Komitet za eliminaciju diskriminacije žena

Pedeset druga sjednica

9-27. jul 2012.

Stavovi

Saopštenje br. 32/2011

Podnešeno od strane: Isatou Jallow (zastupana od strane advokatice, Albene Koycheve)

Navodna žrtva: Autorka i njena maloljetna kćerka

Država potpisnica: Bugarska

Datum saopštenja: 15. novembar 2010. (inicijalni podnesak)

Reference: Poslato državi potpisnici 5. maja 2011.
(nije izdato u formi dokumenta)

Datum usvajanja odluke: 23. jul 2012.

Annex

Stavovi Komiteta za eliminaciju diskriminacije žena u skladu sa opcionim protokolom
Konvencije za eliminaciju svih oblika diskriminacije žena

Saopštenje br. 32/2011, Isatou Jallow protiv Bugarske

Podnešeno od strane: Isatou Jallow (zastupana od strane advokatice, Albene Koycheve)

Navodna žrtva: Autorka i njena maloljetna kćerka

Država potpisnica: Bugarska

Datum saopštenja: 15. novembar 2010. (inicijalni podnesak)

Reference: Poslato državi potpisnici 5. maja 2011.
(nije izdato u formi dokumenta)

Komitet za eliminaciju diskriminacije žena, osnovan u skladu sa članom 17 Konvencije o elimi-
naciji svih oblika diskriminacije žena

Sastanak od 23. Jula 2012,

Usvaja sledeće:

Stavovi u skladu sa članom 7, paragrafom 3 Opcionog protokola

1. Autorka saopštenja je g-đa Isatou Jallow, građanka Gambije rođena 4. jula 1982. godine. Podnijela je saopštenje u svoje i u ime svoje kćerke M.A.P, državljanke Gambije i Bugarske, rođene 28. Oktobra 2007. godine. Autorka tvrdi da su ona i njena kćerka žrtve kršenja prava od strane Bugarske prema članovima 1, 2, 3, 5 i 16, paragrafima 1 (c), (d), (f) and (g), Konvencije o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena. Konvencija i njen Opcioni protokol stupili su na snagu u Bugarskoj 8. maja 1982. godine i 20. decembra 2006. godine. Autorku zastupa advokatica, g-đa Albena Koycheva.

Činjenice predstavljene od strane autorke

2.1 Autorka je prethodno živjela u Gambiji. Ona je nepismena žena bez obrazovanja koja govori samo svoj maternji jezik i engleski na prosječnom nivou. 2006. godine upoznala je A.P, bugarskog državljanina koji je poslovno boravio u Gambiji. Vjenčali su se 23. februara 2007, kada je već bila trudna. Nakon toga se njen muž vratio u Bugarsku, ostavljajući je samu bez sredstava za izdržavanje. Porodila se 28. oktobra 2007. godine.

Nakon posjete Gambiji u proljeće 2008. godine, bez obzira na početno oklijevanje da prizna dijete kao svoje, njen muž je 10. juna i 21. avgusta 2008. godine objavio njihov brak i rođenje djeteta, kako bi mogli biti upisani u zvanični registar državljana Bugarske. 28. septembra 2008. godine, autorka i njena kćerka doputovale su u Bugarsku i počele da žive sa njenim mužem u Sofiji.

2.2 Od trenutka kada je stigla u Bugarsku, autorka je imala problema sa svojim mužem, koji je bio agresivan, često pod dejstvom alkohola. Pokušao je da je prisili da učestvuje u snimanju pornografskih filmova i fotografija, što je odbila. Držao je sva njena dokumenta kod sebe i bio psihički i fizički nasilan prema njoj, uključujući i seksualno nasilje. Nije joj dozvoljavao da napusti kuću bez njegovog odobrenja niti da traži posao. Stalno joj je govorio da njen ostanak u Bugarskoj zavisi od njega i prijetio da će je, ako se bude opirala, poslati u zatvor, mentalnu instituciju ili deportovati u Gambiju, bez njene kćerke. Grubo je komentarisao njen fizički izgled, boju kože i nepismenost. Počeo je da zlostavlja njihovu kćerku i držao pornografske fotografije po cijelom stanu. Mastrubirao je ispred nje i njene kćerke i gledao pornografske filmove u kući, u njihovom prisustvu. Takođe je učio njihovu kćerku da mu dodiruje penis.

2.3 novembra 2008, muž je pozvao Odjeljenje za zaštitu djece i tražio od nadležnih da ubijede autorku da prestane da doji njihovu kćerku. Prethodno je često insistirao da hrani kćerku običnom hranom i prestane da je doji kako bi smršala. Kada su socijalni radnici iz Odjeljenja posjetili njihov dom, vidjeli su pornografske fotografije i saznali o porodičnom nasilju koje autorka trpi, zbog čega su pozvali policiju. Policija je odmah došla, zaplijenila fotografije i obavijestila Kancelariju regionalnog tužioca u Sofiji. Takođe su savjetovali autorki da uzme svoju kćerku i napusti muža, ali je nisu posavjetovali gdje da ode, uprkos osjetljivoj situaciji u kojoj se nalazila. Nikakve posebne mjere nisu preduzete u cilju zaštite autorke i njene kćerke od porodičnog nasilja. Autorka je stoga odlučila da uzme svoju kćerku i potraži sklonište u prostorijama nevladine organizacije Animus Association, gdje je boravila od 7. do 9. novembra 2008. godine. Nakon toga, smještena je u opštinsko sklonište za majku i dijete od 10. do 15. novembra 2008. godine. Ipak, njen muž ih je pronašao i ubijedio je da se vrate u stan.

2.4 Dana 30. marta 2009. godine, Kancelarija regionalnog tužioca u Sofiji odbila je da nastavi pretdsudsku istragu o navodnom prekršaju autorkinog muža, jer su prikupljeni dokazi bili nedovoljni da bi se pretpostavilo postojanje prekršaja. Kancelarija je zaključila da zaplijenjene

fotografije ne predstavljaju prekršaj zbog toga što su dio njegove lične kolekcije i snimljene su uz pristanak fotografisanih žena, koje su punoljetne. Odluka je zasnovana na informacijama koje su dostavile policija i socijalne službe. Od autorke nikad nije uzeta izjava.

2.5 Dana 5 juna 2009. godine, autorka je primljena u krizni centar koji vodi Animus Association¹. Nekoliko časova nakon toga, direktor vrtića telefonirao je kriznom centru saopštavajući im da je autorkin muž pokušao da prisili osoblje vrtića da prime njihovu kćerku, govoreći da je majka ostavila samu i pobjegla u centar. Autorka je uzela kćerku i odvela je sa sobom u centar. 12 juna 2009. godine, autorka i njena kćerka vratile su se kući.² Policajci su pozivani nekoliko puta da spriječe porodično nasilje nad autorkom. Ne uzimajući u obzir očigledni rizik koji je prijetio autorki i njenoj kćerki, ograničili su se na upućivanje verbalne opomene mužu.

2.6 Dana 6. jula 2009. godine, 10 mjeseci nakon dolaska, autorka je dobila dozvolu da boravi u Bugarskoj. Situacija je eskalirala do te mjere da je autorka predložila mužu da pokrenu proceduru razvoda. Odbio je, jer je želio da zadrži starateljstvo nad kćerkom.

2.7 Dana 27. jula 2009. godine, muž je podnio prijavu Regionalnom sudu u Sofiji u skladu sa Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici, tvrdeći da je bio žrtva psihičkog i fizičkog nasilja. Izjavio je da su on i njegova kćerka bili žrtve porodičnog nasilja u nekoliko navrata, tražeći od suda izricanje hitne zaštitne mjere. Dana 28. jula 2009. godine, Sud je odbio prijavu i dao mu rok od mjesec dana da uloži detaljnu žalbu, u kojoj će dostaviti specifične informacije i svjedoke ili dokaze u vezi svakog čina nasilja i objasniti kako su ti događaji uticali na njegovu kćerku. 29. jula 2009. godine, podnio je novu prijavu, u kojoj je tvrdio da je autorka napala i vrijeđala njega i njegovu kćerku 3, 4, 5, 6. i 20. novembra i 26. decembra 2008, kao i 25, 26 i 27. jula 2009. godine. Optužio je autorku da je jednom prilikom pokušala da upotrijebi nož. Dalje je naveo da je šamarala kćerku po licu, čak i u prisustvu drugih ljudi. Takođe je optužio da se svađala sa komšijama i prijetila da će ubiti njegovu majku i njihovu kćerku i izvršiti samoubistvo. Uz prijavu je priložio medicinski nalaz od 24. novembra 2008. godine u kojem su opisane povrede koje su mu nanijele bol i patnju. Priložio je i fotografiju na kojoj su prikazana leđa povrijeđenog djeteta. Po navodima autorke, djevojčica na fotografiji je očigledno mnogo starija od njene dvogodišnje kćerke. Muž je zahtijevao od Suda da izda zaštitnu mjeru kojom će autorki zabraniti prilazak njemu ili njihovoj kćerki i prisiliti je da bude primljena u duševnu bolnicu.

2.8 Dana 29. jula 2009. godine, Regionalni sud u Sofiji izdao je, na osnovu priloženih dokaza, zaštitnu mjeru u skladom sa članom 5 Zakona o zaštiti protiv porodičnog nasilja. Pored drugih mjera, Sud je naredio udaljenje autorke iz porodičnog doma, zabranu prilaska domu i privremeno preseljenje njihove kćerke kod oca. Sud je smatrao da je prijava pokazala postojanje direktne i neposredne prijetnje po život i zdravlje autorkinog muža i njihove kćerke. Hitna zaštitna mjera izdata je samo na osnovu muževljevog svjedočenja.³ Policija je sprovela izvršenje i obavijestila autorku o prijavi i budućim sudskim saslušanjima. Međutim, prevod odredbe nije obezbijeden.

1 Autorka tvrdi da je njen muž ostavio tamo protiv njene volje. Ipak, po njenoj izjavi Regionalnom sudu u Sofiji od 14. septembra 2009. godine, na muževljevo insistiranje, ona je dobrovoljno pristala da ode u centar kako bi mu dala priliku da shvati koliko je briga o djetetu zahtjevna.

2 Prema potvrdi koju je izdala Animus Association 19. avgusta 2009, autorka je napustila centar na insistiranje njenog muža.

3 Prema članu 13 (3) Zakona o zaštiti od nasilja u porodici, kada nema drugih dokaza, sud izdaje nalog za zaštitu isključivo na osnovu izjave u skladu sa članom 9 (3), koji predviđa da se izjava podnosioca u vezi sa nasiljem koji se dogodilo takođe prilaže zahtjevu, prema članu 8 tačka 1, u kojem se navodi da se postupak za izdavanje naloga može pokrenuti na osnovu prijave žrtve.

Međutim, prevod odredbe nije obezbijeđen. Po tvrdnjama autorke, nije postojala mogućnost žalbe na izrečene mjere, čije je važenje prestajalo tek sa završetkom sudskog postupka u skladu sa Zakonom o zaštiti od porodičnog nasilja.⁴

2.9 Dana 21. avgusta 2009. godine, autorka je shvatila da je njen muž odveo kćerku iz kuće. Kontaktirala je policiju, Državnu agenciju za zaštitu djece i Kancelariju regionalnog tužioca u Sofiji da bi se raspitala o svojoj kćerki, naglašavajući da je djetetu njenih godina potrebno da bude sa majkom. Policija je, svjesna hitne zaštitne mjere, odbila njen zahtjev, uz obrazloženje da njen muž nije obavezan da je obavijesti o tome gdje se nalazi njena kćerka, koju bi mogao da pošalje negdje drugo ili odredi drugu osobu da brine o njoj. Policija je takođe odbila da joj pomogne da uzme svoje lične stvari iz porodičnog doma. 27. avgusta 2009, podnijela je zahtjev za informacijama o svojoj kćeri Kancelariji regionalnog tužioca u Sofiji, i Državnoj agenciji za zaštitu djece. Prva institucija nikad nije odgovorila na njen zahtjev dok je druga prosljedila njenu žalbu lokalnom Odjeljenju za zaštitu djece, koja je obavijestila samo da je njenoj kćerki dobro sa ocem. Nekoliko mjeseci ove institucije nisu preduzinale nikakve korake niti obavještavale autorku o uslovima u kojima živi njena kćerka.⁵

2.10 Sudija je 7. septembra 2009. godine odložila početno saslušanje zbog nepravilnog obavještavanja i odsustva prevodioca. Dana 16. i 18. septembra i 15. oktobra 2009. godine održana su saslušanja u prisustvu autorke, njenog advokata, predstavnika socijalnih službi i prevodioca. Na prvom saslušanju autorka je zatražila ukidanje naloga za hitnu zaštitu koji je odvojio od njene kćerke. Ona je odbacila navode protiv nje, tvrdeći da u nalogu nedostaju dokazi i da ne ispunjava uslove iz Zakona o zaštiti od nasilja u porodici. Ona je tvrdila da su, u svom ranjivom stanju, ona i njena kćerka bile žrtve psihološkog i fizičkog nasilja od strane njenog muža. Ona ranije nije podnijela tužbu protiv njega jer nije poznavala zakon. Autorka takođe tvrdi da socijalni izvještaj o roditeljskim sposobnostima oca, koji je izradilo Odjeljenje za zaštitu djece i koji je dostavljen Sudu, ne pominje incidente nasilja u porodici i muževljevog pornografskog materijala. Pored toga, nedostaje i analiza roditeljskog kapaciteta autorke kao majke djeteta, kao i uticaja koji njeno odsustvo može imati na život njene ćerke.

2.11 Regionalni sud u Sofiji je 23. decembra 2009. godine, zbog nedostatka dokaza, odbacio prijavu autorkinog muža kao i njegov zahtjev za izdavanje trajnog naloga za zaštitu. Njegovo ljekarsko uvjerenje od 24. novembra 2008. godine je odbačeno u skladu sa članom 10 Zakona o zaštiti od nasilja u porodici, u kojem se navodi da se prijava podnosi u roku od mjesec dana od dana kada je izvršeno djelo nasilja u porodici. Međutim, pošto se muž žalio na odluku Suda, hitna zaštitna mjera protiv autorke je ostala na snazi. Kako je autorka nastavila da pokušava da vidi svoju kćerku i brine o njoj, Državna agencija za zaštitu djece je obavijestila da se otac dovoljno stara o svojoj kćerki.⁶

4 Prema članu 19 Zakona o zaštiti od nasilja u porodici, nalog za hitnu zaštitu stupa na snagu do izdavanja naloga za zaštitu ili dok sud ne odbije prijavu ili zahtjev.

5 Iz informacija dostupnih u spisu predmeta koji je podnijela autorka, čini se da je, prema izvještaju Državne agencije za zaštitu djece, advokat autorke 10. septembra 2009. obavješten da je Državna agencija zatražila od policije da istraži i odgovori na autorkin zahtjev za informacijama o lokaciji i stanju njenog djeteta. Pored toga, muž je 1. septembra 2009. godine obavijestio Regionalni sud u Sofiji da je odlučio da svoju kćerku zbog bezbjednosti premjesti u dom bliskog prijatelja, koji je živio u opštini Kostenets, gdje bi on provodio vikende. Dalje je istakao da ni opština ni nevladine organizacije ne bi mogle da obezbijede brz pristup vrtiću za dijete.

6 Dana 20. januara 2010. godine, autorka je podnijela novi zahtjev za informacije Agenciji. Agencija je 1. februara 2010. godine obavijestila autorku da su socijalni radnici povremeno provjeravali stanje djeteta i pomagali ocu da upiše dijete u vrtić. Dijete je imalo porodičnog ljekara i nije zabilježena

2.12 U trećoj četvrtini 2009. godine, muž je pokrenuo brakorazvodnu parnicu pred Regionalnim sudom u Sofiji, zahtijevajući da mu se dodijeli starateljstvo nad kćerkom.

2.13 Dana 25. januara 2010. godine, autorka je podnijela zahtjev za privremene mjere u vezi sa starateljstvom nad njenom kćerkom u postupku razvoda braka. Ona je obavijestila Sud da se, iako pristaje da se razvede, ne slaže s osnovama za razvod koje je naveo njen suprug. Dana 14. februara 2010. godine, posjetili su je njen suprug i kćerka. Njen muž se ponašao agresivno i bio je pod uticajem alkohola. Napravio je scenu, vikao je na nju i istukao je nekoliko puta u prisustvu kćerke, koja je plakala. Nikog nije bio u blizini da joj pomogne. Autorka je konsultovala ljekara, ali nije mogla platiti troškove medicinskog izvještaja o fizičkom nasilju.

2.14 U okružnom sudu u Sofiji je 15. marta 2010. godine održano ročište za razvod. Sud je primio novi socijalni izvještaj od Odjeljenja za zaštitu djece, koji je uključivao više informacija o djetetu i roditeljskim kapacitetima oba roditelja. Interesi djeteta su uzeti u obzir uz najveću pažnju i socijalni radnik iz Odjeljenja je prisustvovao ročištu. Posle saslušanja stranaka i socijalnog radnika, sudija je snažno savjetovao strankama i njihovim advokatima da pokušaju da postignu sporazum. Dva sata nakon završetka saslušanja, autorku su posjetili službenici imigracije da bi potvrdili njenu adresu i zaposlenje.

2.15 S obzirom na to da vlasti nisu uspjele da obezbijede efikasnu zaštitu njoj i njenoj kćerki i uprkos uznemiravanju i nasilju koje je pretrpjela, autorka se osjetila primoranom da pristine na (sporazumni) razvod, jer je mislila da je to jedini način da povрати starateljstvo nad kćerkom. Prihvatila je skoro sve nepovoljne uslove koje joj je muž nametnuo.⁷ Dana 22. marta 2010. godine, Sud je odobrio razvod i sporazum o starateljstvu, dodjeljujući starateljstvo majci.⁸

2.16 Autorka izjavljuje da je iscrpila sve dostupne domaće pravne lijekove.

Žalba

3.1 Autorka tvrdi da je država potpisnica prekršila članove 1, 2, 3, 5 i 16, stav 1 (c), (d), (f) i (g) Konvencije kao rezultat njenog diskriminatornog postupanja prema njoj i njenoj kćerki, kao ženama, i neuspjeha da ih zaštiti od rodno zasnovanog nasilja i kazni počinioaca.

nikakva bolest. Stan u kojem je dijete živjelo činio se čist, sa odgovarajućom atmosferom. Djevojčica je počela da govori neke riječi na bugarskom. Ocu je njegova majka pomagala u brizi o djetetu, koje nije pokazivalo nikakve znake izloženosti nasilju. Pored toga, autorka je obaviještena da može zatražiti više informacija od okružne kancelarije Odjeljenja za zaštitu dece, ali u pratnji prevodioca. Agencija je takođe pisala Odjeljenju, tražeći od njega da prati slučaj i da pomogne autorki sa informacijama. Dana 15. februara 2010. godine, okružna kancelarija Odeljenja za zaštitu djece je pisala autorki, navodeći da nije bila u mogućnosti da joj prethodno prenese bilo kakve informacije, jer nije imala njenu adresu. Pismo je potvrdilo informacije koje je dostavila Agencija. Dijete je provelo neko vrijeme van Sofije, u kući prijatelja njenog supruga. Njen muž je boravio s njima tokom vikenda i odlučio je da vrati dijete u Sofiju prije zime. 7. decembra 2009. godine zatražio je pomoć za upis djeteta u vrtić. Autorka je takođe obaviještena da se muž nije protivio tome da ona posjećuje dijete, pod uslovom da posjete budu kontrolisane. Na kraju, pozvana je da posjeti područnu kancelariju Odeljenja za zaštitu djece, uz pratnju prevodioca.

⁷ Datoteka predmeta ne sadrži dodatne detalje ili dokumentaciju o navodnim nepovoljnim uslovima koje joj je suprug nametnuo da bi brak bio razveden.

⁸ Prema odluci suda, otac je imao pravo da stupi u kontakt sa djetetom svakog prvog i trećeg vikenda, u periodu od 10:00 sati u subotu do 6 sati. u nedelju. Tokom ljeta, imao je pravo da provodi mjesec dana sa djetetom. Takođe je trebalo da plati 50 evra mjesečnog izdržavanja za dijete.

3.2 Autorka smatra da neuspjeh države u sprječavanju porodičnog nasilja utiče više na žene nego na muškarce, i da to predstavlja kršenje člana 1 Konvencije. Tvrdi da država potpisnica ne shvata nasilje kao stvarnu i ozbiljnu prijetnju. Državno zakonodavstvo i praksa javnih institucija, uključujući sudski sistem, ne prepoznaju rodno-zasnovano nasilje. Na primjer, Zakon o zaštiti od nasilja u porodici ne sadrži posebne zaštitne mjere za žene ili majke, uprkos tome što većinu osoba koje se žale čine žene i njihova djeca, dok su počinioci uglavnom muškarci.

3.3 Što se tiče navodnih kršenja člana 2, tvrdi se da država potpisnica nije preduzela mjere za uvođenje zakonskih odredbi kojima se uređuje problem nasilja nad ženama, posebno psihološkog nasilja. Stoga, sudska praksa i proceduralna pravila ne prepoznaju jasno ovaj oblik nasilja. Zakon o zaštiti od porodičnog nasilja i Zakon o zaštiti djece su rodno neutralni, iako su u većini slučajeva žene i djevojke te koje trpe nasilje od muškaraca. U okviru postupaka vezanih za nasilje u porodici, sudije arbitrarno razmatraju zakonski zahtjev da se pokaže direktna i neposredna opasnost po život podnosioca tužbe, s obzirom na to da svoju odluku zasnivaju na izjavi podnosioca tužbe. Sudije nisu ovlašćene da revidiraju nalog za hitnu zaštitnu mjeru kada se prikupe novi dokazi i / ili se tuženi sasluša na sudu. Sudovi su dužni da završe slučaj na jednoj raspravi i da odmah objave konačnu odluku strankama. Stoga država potpisnica nije izvršila svoje obaveze prema stavovima (f) i (g) člana 2. Konvencije.

3.4 Autorka tvrdi da je propust države potpisnice da preduzme odgovarajuće mjere uticao na uživanje njenih prava i prava njene kćerke, čime je prekršen član 3 Konvencije. Ona nije imala ili je imala ograničen pristup institucijama koje se bave problemima vezanim za rodno zasnovano nasilje (policija, sudovi, sistem zdravstvene zaštite i Državna agencija za zaštitu djece), jer je njen nedostatak poznavanja bugarskog jezika spriječio da se obrati navedenim institucijama direktno, ukoliko nije obezbijedila prevodioca o sopstvenom trošku. Ona nije imala pristup forenzičkim medicinskim uslugama jer žrtve nasilja u porodici nemaju pravo na besplatnu medicinsku njegu i forenzičke medicinske izvještaje, niti na pravnu pomoć. Sve ovo nesrazmjerno pogađa žene, posebno one sa niskim socijalnim statusom i prihodima, koji zavise od svojih partnera, iako su ti partneri često sami počinioci. Država potpisnica takođe nije preduzela odgovarajuće mjere kako bi zaštitila žene, posebno majke, od nasilja u porodici. Zakon i praksa vlasti ne prepoznaju mnoge oblike nasilja nad ženama, što dovodi do nejednakosti sa muškarcima i nedostatka zaštite materinstva. Ne postoji efikasna podrška žrtvama. Bez obzira na autorkine zahtjeve, Državna agencija za zaštitu djece nikada nije dovela u pitanje prinudno odvajanje majke i kćerke. Dalje se tvrdi da žene koje su žrtve često ne traže zaštitu od javnih ustanova, dijelom zbog stigmatizacije i opšte negativne reakcije društva, a kada to i učine, vlasti često ne pružaju adekvatnu zaštitu. Kada žrtva zatraži krivičnu istragu, uobičajen odgovor tužilaca je da žrtva treba da se obrati građanskom sudu i zatraži zaštitu u skladu sa Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici. Država potpisnica takođe nije obezbijedila obuku za osoblje policije i sudstva o nasilju nad ženama u porodici, posebno majkama.

3.5 Što se tiče navodne povrede člana 5, tvrdi se da su vlasti čvrsto uvjerene da je jednakost između žena i muškaraca već postignuta. U javnim diskusijama izražena je određena zabrinutost zbog moguće zloupotrebe Zakona o zaštiti od nasilja u porodici od žena protiv muškaraca, ali nikad u suprotnom slučaju. Sudski postupci vezani za pitanja starateljstva nad djecom obično traju više od jedne godine. Ne postoji efikasan mehanizam za nadgledanja stanja u kojem se dijete nalazi i njege koju mu pružaju jedan ili oba roditelja. Formalističko tumačenje propisa o jednakosti roditeljskih prava preovladava nad drugim pojmovima, kao što je najbolji interes djeteta. U tom okviru, zanemaruje se materinstvo kao društvena funkcija.

3.6 Takođe se tvrdi da je država potpisnica prekršila svoje obaveze sadržane u članu 16, stav 1 (c), (d), (f) i (g) Konvencije. Dok je još uvijek bila u bračnom odnosu, autorka je odvojena od svoje kćerke i lišena bilo kakvih informacija o njoj. Bez obzira na njene zahtjeve, razne državne institucije nisu uzele u obzir njenu krajnju ranjivost niti stvarni rizik od gubitka njene veze sa kćerkom. Slično tome, ove institucije odbile su da je zaštite i da joj pomognu da stupi u kontakt sa svojom kćerkom, čak i kad je upozorila da njena kćerka može biti izložena seksualnom zlostavljanju od strane njenog oca. Štaviše, socijalni izveštaji vlasti, koji su podnešeni u okviru sudskog postupka prema Zakonu o zaštiti od nasilja u porodici, sadržali su samo informacije koje je pružio otac i nisu uzeli u obzir te elemente i činjenicu da je autorka bila pod potpunom kontrolom svog supruga. Njena prava kao supruge i majke stoga su bila neprepoznata i nezaštićena, dovodeći je u situaciju u kojoj je morala prihvatiti sve uslove koje je njen suprug nametnuo kako bi dobila razvod i povratila starateljstvo nad svojom kćerkom.

3.7 Kada je u pitanju pravni lijek, autorka zahtijeva pravičnu nadoknadu, odgovarajuću dječiju pomoć i pravnu pomoć, pored obeštećenja proporcionalnom fizičkoj i psihičkoj šteti nanešenoj njoj i njenoj ćerki i težini povrede njihovih prava. Štaviše, autorka zahteva efikasne mjere koje će im garantovati sigurnost.

3.8 Autorka takođe traži od države potpisnice da preduzme konkretne mjere za promjenu zakona i prakse u državi potpisnici, kako bi postojala djelotvorna zaštita žena žrtava rodno-zasnovanog nasilja. Ove mjere uključuju obuku sudija i vlasti uopšte, besplatnu pravnu pomoć i usluge prevođenja za žrtve.

Podnesak države potpisnice o prihvatljivosti merituma

4.1 Država potpisnica je 11. jula 2011. godine osporila prihvatljivost komunikacije. Navedeno je da su navodi autorke loše utemeljeni i da je prijava pred sudom u skladu sa Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici poseban postupak koji nije isključio druge građanske, upravne i krivične postupke koji bi mogli utvrditi odgovornost navodnog izvršioca.

4.2 Država potpisnica tvrdi da je preduzela adekvatne mjere za sprovođenje svojih obaveza prema Konvenciji i drugim osnovnim pravnim instrumentima o diskriminaciji, a naročito pravila i standarde Evropske unije. Jednakost između muškaraca i žena je ustavno načelo i čini osnovu funkcionisanja društvenog i političkog života. Ovo podrazumijeva jednaka prava u braku i u pogledu starateljstva nad djecom. Institucionalni mehanizmi, kao što su Komisija za zaštitu od diskriminacije i Državna agencija za zaštitu djece, uspostavljeni su kao dio sprovođenja ovih međunarodnih obaveza.

4.3 Predstavnici Ministarstva unutrašnjih poslova koji su se bavile predmetom autora djelovali su u okviru svojih nadležnosti i bez diskriminatornog stava. Autorka je dobila svu potrebnu pomoć policije u skladu sa Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici.

4.4 Država je 7. novembra 2011. godine podnijela svoja zapažanja o prihvatljivosti i meritumu komunikacije. Što se tiče iscrpljivanja domaćih pravnih lijekova, ona ponavlja da, pored ostalih zakona, postoje različita sredstva za zaštitu od nasilja u porodici i diskriminacije, dostupna i regulisana Zakonom o krivičnom postupku, Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici i Zakonom o zaštiti od diskriminacije. Autorka, kao žrtva rodno-zasnovane diskriminacije, takođe je, u skladu sa Zakonom o zaštiti protiv diskriminacije, mogla podnijeti žalbu Komisiji za zaštitu od

diskriminacije. Žrtve takođe imaju pravo da traže posebnu sudsku akciju protiv diskriminacije, kako bi se osiguralo prekidanje diskriminatorne prakse kojoj su izložene i ostvarivanje nadoknade za takve prekršaje.

4.5 Država potpisnica izjavljuje da postoje kontinuirane i ciljane politike protiv nasilja u porodici. U okviru toga, 29. marta 2005. godine, usvojen je Zakon o zaštiti od nasilja u porodici, koji definiše nasilje u porodici.⁹ Njegova zaštita se proširuje na širok spektar ljudi u različitim situacijama, uključujući brak i starateljstvo nad djecom.

4.6 Žrtve porodičnog nasilja mogu tražiti zaštitu u skladu sa Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici. Postupak je pravosudno-administrativne prirode. On sadrži elemente krivičnog postupka, ali ostaje u okviru građanskog prava, što omogućava prenošenje tereta dokazivanja u korist žrtava. Sud može izreći mjere počinitelju u trajanju od mjesec dana do jedne godine. Presude treba da budu donešene u roku od mjesec dana. Ukoliko su život ili zdravlje žrtve pod velikim rizikom, nalog za hitnu zaštitnu mjeru se može izdati odmah (u roku od 24 sata u okviru sudske procedure ex parte). Dokumenti koje izdaju organizacije koje pružaju podršku žrtvama nasilja u porodici su prihvatljivi.

4.7 Pored posebne zaštite u okviru Zakona o zaštiti od nasilja u porodici, Krivični zakon takođe pruža zaštitu žrtvama porodičnog nasilja, ako to nasilje može predstavljati krivično djelo ili krivična djela. U mnogim slučajevima postoji posebna odredba za okolnosti u kojima je žrtva u braku sa počiniocem, a bliski odnos između žrtve i počinioca može se smatrati otežavajućom okolnošću. Prema članu 152. stav 1. Krivičnog zakonika, seksualni odnos protiv volje žene i dalje predstavlja prekršaj čak i ako su počinitelj i žrtva u braku ili u de facto partnerskoj zajednici.

4.8 Država potpisnica, zajedno sa relevantnim nevladinim organizacijama i medijima, sprovodi javne kampanje i inicijative za unapređenje poznavanja problema porodičnog nasilja. Takve aktivnosti su dio nacionalnog programa za sprječavanje i zaštitu od nasilja u porodici, koji se usvaja na godišnjem nivou. Pored toga, na osnovu sporazuma između Ministarstva unutrašnjih poslova i nevladinih organizacija, sprovedene su mnoge zajedničke inicijative radi jačanja napora da se spriječe rodno zasnovano nasilje i trgovina ljudima.

Autorkini komentari o zapažanjima države ugovornice o prihvatljivosti i meritumu

5.1 Autorka je podnijela svoje komentare na zapažanja o prihvatljivosti i meritumu države potpisnice 24. novembra 2011. godine. Ona naglašava da se zapažanja države potpisnice ne odnose na činjenice slučaja i zato ne osporavaju njene navode niti pružaju dokaze protiv njih. Ona takođe prilaže konačnu presudu Gradskog suda u Sofiji od 14. marta 2011. godine, u kojoj je Sud odbacio žalbu njenog supruga i proglasio presudu Regionalnog suda u Sofiji od 23. decembra 2009. godine za djelotvornu i konačnu.

5.2 Autorka navodi da država potpisnica nije uspjela da identifikuje zakonske garancije posebne zaštite za majke i djecu u slučaju nasilja u porodici kao ni način na koji bi zaštitila materinstvo. Ona ponavlja svoje prethodne navode u vezi sa rodno neutralnim elementom Zakona o zaštiti od

⁹ Prema članu 2 Zakona o zaštiti od nasilja u porodici, nasilje u porodici je svaki čin fizičkog, mentalnog ili seksualnog nasilja, kao i bilo kakav pokušaj takvog nasilja, uključujući i prisilno ograničavanje individualne slobode i privatnosti, koje se vrši nad pojedincima koji su ili su bili u porodičnim ili rođaćkim odnosima, partnerskim odnosima ili žive ili su živjeli u istom domu.

nasilja u porodici i ističe da, zbog nepoznavanja bugarskog jezika, u praksi nije imala pristup sudu.

5.3 Osoblje sudstva i policije nije obučeno da hitno identifikuje i reaguje na rodno zasnovanu prirodu nasilja u porodici. U ovom predmetu, sudija Regionalnog suda u Sofiji nije bio u mogućnosti da adekvatno procijeni zahtjev autorkinog supruga za izricanje zaštitne mjere i posljedice koje će taj nalog imati na njenu kćerku. Tokom perioda u kojem su autorka i njena ćerka bile odvojene, tražila je pomoć od mnogih institucija, ali je dobila stereotipni odgovor da otac uživa jednaka prava kao roditelj. Štaviše, sudija nikada nije razmatrao navode o nasilju koje je autorka podnijela, čak i nakon dobijanja pismenih dokaza o kriminalnom dosijeu njenog muža.

5.4 Autorka osporava navode države potpisnice da nije iscrpjela domaće pravne lijekove. Sudski postupak i nalog za hitnu zaštitu mjeru trajali su duže nego što je predviđeno zakonom. Prvostepeni sud je trebao završiti saslušanja u roku od mjesec dana, ali je postupak zapravo trajao pet mjeseci. Drugostepeni sud je trebao održati ročišta u roku od 14 dana. Do trenutka kada je autorka podnijela saopštenje Komitetu, (nakon 14 mjeseci), slučaj je ostao na čekanju, što znači da je pravni lijek neosnovano produžen. Kako drugi postupci ne štite žrtvu od nasilja u porodici i, u okviru njih, autorka nije mogla zatražiti zaštitu svoje ćerke, oni ne pružaju djelotvoran pravni lijek.

5.5 Dana 5. januara 2012. godine, autorka je dostavila dodatne komentare Komitetu. Ona tvrdi da nijedan zakon koji je spominjala država potpisnica, uključujući Zakon o zaštiti od nasilja u porodici, ne sadrži odredbe o djelotvornoj zaštiti žrtava nasilja u porodici koje su u zavisnom položaju u odnosu na počinioca.

5.6 Autorka tvrdi da vlasti nisu uspjele da je zaštite u skladu sa Zakonom o zaštiti djece. U više navrata, autorka je tražila pomoć od Državne agencije za zaštitu djece kako bi saznala gde je otac sakrio kćerku. S obzirom na to da su vlasti znale da su autorka i njena kćerka trpjele nasilje u porodici, da su u ranjivom položaju i zavisne od agresora, nisu primijenili dužnu pažnju u pružanju maksimalne efikasne zakonske zaštite. Direktor Uprave za socijalnu pomoć imao je pravo da pokrene postupak za izdavanje naloga za zaštitu u skladu sa Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici, ali to nije učinio. Shodno tome, nadležni organi države potpisnice najveći prioritet su dali roditeljskim pravima oca, bez obzira na njegov štetan uticaj na autorku i njenu kćerku.

5.7 Autorka napominje da, iako zapažanja države potpisnice naglašavaju da je i suprug podnio žalbu protiv autorke, oni ne razmatraju ishod ovih pritužbi i njihovu glavnu i krajnju svrhu. Ovo ilustruje da su vlasti mnogo sklonije da vjeruju mužu ili ocu nego ženi ili majki. U ovom predmetu, Regionalni sud u Sofiji nije bio u mogućnosti da procijeni koga treba zaštititi od nasilja u porodici, te je stoga izdao nalog za hitnu zaštitnu mjeru koju je tražio njen suprug.

5.8 Država članica pokazuje snažne stereotipe odnoseći se prema nasilju u porodici kao rodno-neutralnom pitanju i ignoriše činjenicu da ono nesrazmjerno pogađa žene, u većini slučajeva majke. Shodno tome, zakon se primjenjuje tako što se smatra jednakim za muškarce i žene, bez obzira na očigledne neadekvatne posljedice.¹⁰

10 Autorka upućuje na opšte preporuke Komiteta br. 19, paragraf 11, i br. 28, paragraf 37.

Dalji podnesak države potpisnice o prihvatljivosti

6.1 U sledećem podnesku od 27. januara 2012. godine, država potpisnica ponavlja da je saopštenje neprihvatljivo zbog neiscrpljivanja domaćih pravnih lijekova u skladu sa članom 4, stavom 1 Opcionog protokola, navodeći da nema evidencije da je autorka podnijela bilo kakav zahtjev za razmatranje svih okolnosti koje se odnose na nasilje u porodici ili rodnu diskriminaciju. Ona ističe da bugarski pravosudni sistem može pružiti jasnu i efikasnu zaštitu u slučajevima nasilja u porodici.

6.2 Ponavlja da su pokrenute razne inicijative za podizanje svijesti o nasilju u porodici i procedurama zaštite. Socijalne službe pružaju podršku ženama i njihovoj djeci koja su žrtve nasilja, koja uključuje krizne centre i jedinice za majke i bebe. Oni pružaju različite vrste podrške žrtvama nasilja, uključujući socijalno, psihološko i pravno savjetovanje u trajanju od šest mjeseci, kao i privremeni smještaj do šest meseci trudnicama i majkama koje su u riziku da napuste djecu.

6.3. Ustav i zakonski propisi štite prava stranih državljana. U aprilu 2010. godine, Zakon o krivičnom postupku je izmijenjen kako bi se garantovalo da svako optuženo lice koje se ne služi bugarskim jezikom ima pristup potrebnoj pomoći. Država potpisnica je pokrenula razne inicijative za pružanje informacija o pravu na pravnu pomoć na stranim jezicima. Dalje se tvrdi da autorka nije kontaktirala Državnu agenciju za izbjeglice i Direkciju za migracije Ministarstva unutrašnjih poslova, koja se bavi pitanjima migracija.

Pitanja i postupak pred Komitetom na temu prihvatljivosti

7.1 U skladu sa pravilom 72, stavom 4, njegovih poslovnika, Komitet će razmotriti primjenljivost osnova za prihvatljivost iz čl. 2, 3 i 4 Opcionog protokola prije razmatranja merituma saopštenja.

7.2 U skladu sa članom 4, stavom 2 Fakultativnog protokola, Komitet je uvjeren da isti predmet nije razmatran u okviru nekog drugog postupka međunarodne istrage ili poravnanja.

7.3 Komitet uzima u obzir argument države članice da autorka nije iscrpila domaća pravna sredstva pošto postupak za traženje zaštite od nasilja u porodici u skladu sa Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici ne sprječava autorku da podnese građansku, krivičnu ili administrativnu prijavu ili žalbu u okviru drugih postupaka regulisanih Zakonom o krivičnom postupku i Zakona o zaštiti od diskriminacije. Komitet takođe uzima u obzir tvrdnje autorke da su sudski postupci prema Zakonu o zaštiti od nasilja u porodici neopravdano produženi i da drugi postupci koje je navela država potpisnica nisu usmjereni na zaštitu žrtava od nasilja u porodici. Komitet dalje razmatra tvrdnje autorke da nema drugog efikasnog pravnog lieka, pošto drugi postupak ne štiti žrtve od nasilja u porodici i da ona nije mogla zatražiti posebnu zaštitu njene kćerke.

7.4. Komitet zapaža da je, bar barem jednom prilikom, po savjetu policije, autorka boravila u skloništu za žrtve nasilja u porodici. Dalje napominje da je u više navrata autorka kontaktirala policiju, Odjeljenje za zaštitu djece i Regionalno tužilaštvo u Sofiji, kako bi dobila informacije o njenoj kćerki i njenom stanju i zaštitila interese svoje kćerke. Komitet zapaža da vlasti nisu preduzele nikakve mjere u odnosu na njenu zabrinutost i da je, naprotiv, Regionalno tužilaštvo u Sofiji 30. marta 2009. godine obustavilo prethodnu istragu o navodnom prekršaju njenog supruga, bez saslušanja autorke.

7.5. Komitet zapaža da je Regionalni sud u Sofiji odobrio zahtev muža za nalog za hitnu zaštitnu mjeru od 29. jula 2009. godine i da je to uključivalo odvajanje autorke od svoje kćerke bez mogućnosti žalbe. Komitet dalje napominje da je, dok je molba za stalni nalog za zaštitu u skladu sa Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici odbijena 23. decembra 2009. godine, nalog za hitnu zaštitu mjeru kojim je nametnuto razdvajanje autorke od svoje kćerke ostao važeći tokom žalbenog postupka koji je njen suprug pokrenuo u skladu sa zakonom. Konačna odluka je ostala na čekanju u trenutku podnošenja prigovora autorke, gotovo 14 mjeseci nakon početka postupka, a konačno je donijeta tek 14. marta 2011. godine, kada je Gradski sud u Sofiji odbacio žalbu njenog supruga i proglasio presudu Regionalnog suda u Sofiji od 23. decembra 2009. godine djelotvornom i konačnom. Komitet primjećuje da se, u odsustvu bilo kakvog objašnjenja od strane države potpisnice o dužini žalbenog postupka, odlaganje ne može pripisati autorki.

7.6. U odsustvu bilo kakvih detalja o pravnim lijekovima za koje je država potpisnica tvrdila da su dostupni autorki u okolnostima njenog slučaja ili bilo kakvog zadovoljavajućeg objašnjenja djelotvornosti tih lijekova u zaštiti prava autorke i njene kćerke i uzimajući u obzir propust vlasti da preduzmu mjere povodom zabrinutosti autorke, imajući u vidu prijavljeno nasilje u porodici i brigu za zaštitu djeteta, Komitet smatra malo vjerovatnim da bi pravni lijekovi na koje se poziva država potpisnica donijeti efektivno rješenje za autorku i njenu kćerku, te stoga zaključuje da član 4, stav 1 Opcionog protokola ne sprječava razmatranje podneska.

7.7 Komitet zapaža da država potpisnica tvrdi da se podnesak treba smatrati neprihvatljivim jer su tvrdnje autorke očigledno loše utemeljene i nedovoljno potkrijepljene. Komitet, međutim, smatra da su tvrdnje autorke bile dovoljno potkrijepljene za svrhu prihvatljivosti u skladu sa zahtjevima člana 4, stava 2 (c) Opcionog protokola, i nastavlja sa razmatranjem merituma.

Razmatranje merituma

8.1 Komitet je razmotrio ovo saopštenje u svijetlu svih informacija koje su autorka i država potpisnica dali na razmatranje, kako je predviđeno članom 7, stavom 1, Opcionog protokola.

8.2 Komitet uzima u obzir autorkine tvrdnje da država potpisnica nije pružila njoj i njenom mužu jednaku zaštitu od nasilja u porodici. Za razliku od prijave njenog supruga, u skladu sa Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici, koji je propisno saslušan, nadležni organi države potpisnice propustili su da postupe sa dužnom pažnjom i autorki pruže efikasnu zaštitu, uzimajući u obzir njenu ranjivu poziciju, kao nepismene žene migrantkinje sa malom kćerkom, koja ne poznaje bugarski jezik niti ima rođake u državi potpisnici. Autorka dalje napominje da joj nije obezbijeđen prevod naloga za hitnu zaštitnu mjeru. Komitet takođe uzima u obzir tvrdnju autorke da su nepotrebno produženi postupak po Zakonu o zaštiti od nasilja u porodici, a naročito odlaganja i izdavanja naredbe o trajnoj zaštitnoj mjeri, nakon izdavanja naloga za hitne mjere bez saslušanja obje strane ili mogućnosti žalbe, bili diskriminatorni. Dalje se navodi autorkin argument da sudski postupak u vezi s starateljstvom nad djecom obično traje više od jedne godine i da ne postoji efikasan mehanizam za praćenje stanja djeteta dok o njemu brine drugi roditelj. Komitet takođe zapaža da je autorka naglasila da se zbog nedostatka efikasne zaštite osjećala obavezanom da pristane na sporazumni razvod pod nepovoljnim uslovima kako bi povratila starateljstvo nad svojom kćerkom.

8.3 Komitet zapaža primjedbe države potpisnice da su nadležni organi koji su se bavili autorkinim predmetom postupali u okviru svoje nadležnosti i bez diskriminatornog odnosa prema autorki, pružajući joj neophodnu pomoć. Takođe uzima u obzir tvrdnju države potpisnice da njen pravosudni

sistem može ponuditi jasnu i djelotvornu zaštitu u slučajevima nasilja u porodici i da su pokrenute različite inicijative za edukaciju o porodičnom nasilju i procedurama zaštite.

8.4 Komitet takođe zapaža da je u novembru 2008. godine, kada je njen suprug, da bi ubijedio autorku da prestane dojenje svoje ćerke, pozvao socijalne radnike iz Odjeljenja za zaštitu djece, autorka obavijestila Odjeljenje da su ona i njena kćerka bile izložene psihičkom i fizičkom nasilju od strane njenog muža. Napominje da je policija, koju su pozvali socijalni radnici, preporučila da se autorka i njena kćerka smjeste u sklonište, što su i učinile od 7. do 15. novembra 2008. godine. Iako su socijalni radnici obavijestili policiju i tužilaštvo o tvrdnjama autorke o nasilju u porodici, oni su ograničili svoju istragu na pornografske slike muža i propustili su da saslušaju autorku u predistražnom postupku. Štaviše, nadležni organi države potpisnice nisu ni istraživali ni pokrenuli postupak u vezi sa navodnim porodičnim nasiljem nad autorkom i njenom kćerkom, bez obzira na ovlašćenje direktora Direkcije za socijalnu pomoć za pokretanje postupka prema članu 8 Zakona o zaštiti od nasilja u porodici.¹¹ Komitet podsjeća da njegova opšta preporuka broj 19 (1992) navodi da definicija diskriminacije sadržana u članu 1 Konvencije uključuje rodno zasnovano nasilje; da nije ograničen na postupanje od strane vlada ili u ime vlada; i da države takođe mogu biti odgovorne za privatna djela ako ne postupaju sa dužnom pažnjom kako bi spriječile kršenje prava ili istražile i kaznile djela nasilja.¹² Pored toga, kako je utvrđeno u opštoj preporuci br. 28 (2010), države potpisnice su dužne da aktivno reaguju na diskriminaciju žena. U ovom slučaju, Komitet smatra da tvrdnje autorke o nasilju u porodici koje su evidentirali socijalni radnici i poslali policiji u novembru 2008. godine nije pratila odgovarajuća i pravovremena istraga, ni u tom trenutku ni u kontekstu postupka u vezi nasilja u porodici koji je pokrenuo njen suprug. Komitet stoga zaključuje da činjenice koje su mu predočene otkrivaju kršenje obaveza države potpisnice prema članu 2, stavovi (d) i (e), tumačenim u vezi sa članovima 1 i 3 Konvencije.

8.5 Komitet zapaža da su prijave muža koje su podnesene Regionalnom sudu u Sofiji 27. i 29. jula 2009. godine dovele do izdavanja naloga za hitnu zaštitu mjeru 29. jula 2009. godine, koja je prisilno razdvojile autorku i njenu kćerku sve dok Okružni sud nije, u posebnom postupku, odobrio sporazum o razvodu 22. marta 2010. godine, kojim je autorka dobila starateljstvo nad kćerkom. Komitet zapaža da se, u izdavanju naloga za hitnu zaštitnu mjeru koja uključuje privremeno utvrđivanje starateljstva nad autorkinom kćerkom, Sud oslonio na izjavu muža i nije razmotrio ili nije bio upozoren od strane nadležnih organa na incidente nasilja u porodici koje je autorka prijavila tokom posjete socijalnih radnika i na njenih nekoliko zahtjeva za pomoć policije kako bi zaštitila sebe i svoju kćerku. Komitet takođe zapaža da je prvostepeni postupak trajao gotovo pet mjeseci i da, bez obzira na autorkin zahtjev, nalog za hitnu zaštitu mjeru nije ukinut, čak i nakon što je prvostepeni sud odbacio zahtjev muža za izdavanje trajne zaštitne mjere. Tokom ovog dugog perioda, informacije koje su autorki dostavljene o lokaciji i stanju njene kćerke bile su ograničene i nije mogla da prikupi više informacija jer su joj prevodilačke usluge bile nedostupne. Komitet smatra da država potpisnica nije pružila razumno objašnjenje za izostanak ukidanja naloga za hitnu zaštitnu mjeru nakon što je Regionalni sud u Sofiji odbacio suprugov zahtjev za izricanje trajne zaštitne mjere, 23. decembra 2009. godine kao ni objašnjenje za produžetak žalbenog postupka u okolnostima ovog predmeta. S obzirom na to da su autorka i njena kćerka u ranjivom položaju, posebno zbog toga što je autorka nepismena žena migrantkinja, bez poznavanja bugarskog jezika, bez rođaka u državi potpisnici i zavisna od svog muža, Komitet zaključuje da država potpisnica nije uspjela u ispunjavanju svoje obaveze utvrđene članom 2, stavom (b) i (c), tumačenim u vezi sa

11 U članu 8 (2) Zakona o zaštiti od nasilja u porodici navodeno je da se postupak za izdavanje mjere može pokrenuti na zahtjev direktora Direkcije za socijalnu pomoć.

12 U članu 8 (2) Zakona o zaštiti od nasilja u porodici navodeno je da se postupak za izdavanje mjere može pokrenuti na zahtjev direktora Direkcije za socijalnu pomoć.

članovima 1 i 3 Konvencije.

8.6 U pogledu autorkine tvrdnje o kršenju člana 5, stava (a) i člana 16, stava 1 (c), (d), (f) i (g) Konvencije, Komitet zapaža da je obradio te članove u svojoj opštoj preporuci br. 19 (1992) o nasilju nad ženama. U svojoj opštoj preporuci br. 21, Komitet je naglasio da su odredbe opšte preporuke broj 19 imale veliki značaj za sposobnost žena da uživaju prava i slobode na ravnopravnoj osnovi sa muškarcima. U mnogim prilikama, Komitet je istakao da tradicionalni stavovi kojima se žene smatraju potčinjenim muškarcima doprinose nasilju nad njima. U pogledu predmeta koji se razmatra, primjećuje da su se nadležni organi države potpisnice, prilikom izdavanja naloga za hitnu zaštitnu mjeru i donošenja drugih odluka, oslonili na izjavu i postupke supruga, uprkos tome što su bili upoznati sa ranjivim položajem autorke i njenim zavisnim položajem od njega. Komitet takođe zapaža da su nadležni organi svoje aktivnosti zasnovali na stereotipnom mišljenju da je muž superioran i da njegovo mišljenje treba shvatiti ozbiljno, bez obzira na činjenicu da nasilje u porodici proporcionalno utiče na žene znatno više nego na muškarce. Komitet takođe zapaža da je autorka bila odvojena od svoje kćerke skoro osam mjeseci, tokom kojih nije dobila nikakvu informaciju o tome kako je njena kćerka zbrinuta i nije dobila nikakva prava na pojsetu. U takvim okolnostima, Komitet smatra da su i autorka i njena kćerka žrtve rodno zasnovane diskriminacije, jer država potpisnica nije uspjela da zaštiti jednaka bračna i roditeljska prava autorke niti je stavila interese autorkine kćerke u prvi plan. Izdavanje naloga za hitnu zaštitnu mjeru, kojim je autorka odvojena od svoje kćerke, bez obzira na ranije incidente nasilja u porodici i tvrdnje autorke da su ona i njena kćerka zapravo te kojima je potrebna zaštita od nasilja u porodici kao i propust Regionalnog suda u Sofiji da ukine hitnu zaštitnu mjera kada je odbijena trajna naredba o zaštitnoj mjeri, navelo je Komitet na zaključak da država potpisnica nije preduzela sve odgovarajuće mjere iz člana 5. stava (a) i člana 16. stava 1. (c), (d) i (f) Konvencije.

8.7 Komitet želi da prepozna da su autorka i njena kćerka pretrpjele ozbiljnu moralnu i materijalnu štetu i bile žrtve predrasuda. Autorka je morala da nastavi vezu sa nasilnim suprugom jer je bila u ranjivom položaju i nije dobila adekvatnu zaštitu. U znatnom periodu, autorka i njena kćerka bile su prisilno odvojene. Pored toga, Komitet uzima u obzir izjavu autorke da je morala prihvatiti nepovoljne uslove sporazumnog razvoda kako bi dobila starateljstvo nad kćerkom.

8.8 U skladu s članom 7, stavom 3, Opcionog protokola uz Konvenciju, i u svijetlu gore navedenih razmatranja, Komitet smatra da država potpisnica nije ispunila svoje obaveze čime je prekršila prava autorke i njene kćerke iz člana 2. stava (b), (c), (d), (e) i (f), člana 5. stava (a) i člana 16. stava (c), (d) i (f), koji se tumače u skladu sa članovima 1 i 3 Konvencije i daje sljedeće preporuke državi potpisnici:

1. U pogledu autorke saopštenja i njene kćerke:

Pružiti im odgovarajuću nadoknadu srazmerno težini kršenja njihovih prava;

2. Opšte preporuke:

(a) Preduzeti mjere u cilju omogućivanja da žene žrtve nasilja u porodici, posebno migrantkinje, imaju efektivan pristup uslugama vezanim za zaštitu od nasilja u porodici i pravdi, uključujući tumačenje ili prevođenje dokumenata, kao i načina na koji domaći sudovi primijenjuju zakon u skladu s obavezama države potpisnice prema Konvenciji;

(b) Preduzeti legislativne i druge neophodne mjere da bi se obezbijedilo, prilikom određivanja starateljstva i prava na posjećivanje djece, da se incidenti nasilja uzmu u obzir i da bezbjednost žrtve ili djece nije ugrožena.

(c) Obezbijediti odgovarajuću i redovnu obuku o Konvenciji, njenom Opcionom protokolu i njegovim opštim preporukama za sudije, tužioce, osoblje Državne agencije za zaštitu djece i osoblje za sprovođenje zakona na rodno osjetljiv način, s posebnim osvrtom na višestruke oblike diskriminacije, kako bi se osiguralo da se žalbe vezane za rodno zasnovano nasilje na odgovarajući način primaju i razmatraju.

8.9 U skladu sa članom 7, stavom 4 Opcionog protokola, država potpisnica treba uzme u obzir stavove Komiteta, zajedno sa njegovim preporukama, i u roku od šest mjeseci podnese Komisiji pismeni odgovor, koji će uključivati svaku informaciju o bilo kojoj radnji preduzetoj u skladu sa stavovima i preporukama Komiteta. Od države potpisnice se takođe traži da objavi stavove i preporuke Komiteta i da ih široko distribuira kako bi stigli do svih relevantnih sektora društva.

Ujedinjene Nacije

Komitet za eliminaciju diskriminacije žena

CEDAW /C/46/D/18/2008

Karen Tayag Vertido protiv Filipina

Ujedinjene Nacije CEDAW /C/39/D/6/2005

Komitet za eliminaciju diskriminacije žena

Četrdeset šesta sjednica

12-30 Jul 2010.

Stavovi

Saopštenje br. 18/2008^{1 2}

Podnešeno od strane: Karen Tayag Vertido
Navodna žrtva: Autorka
Država potpisnica: Filipini
Datum saopštenja: 29. novembar 2007. (inicijalni podnesak)
Reference: Poslato državi potpisnici 5. februara 2008.
(nije izdato u formi dokumenta)

Datum usvajanja odluke: 16. jul 2010.

Annex

Stavovi Komiteta za eliminaciju diskriminacije žena u skladu sa opcionim protokolom Konvencije za eliminaciju svih oblika diskriminacije žena

Saopštenje br. 32/2011, Isatou Jallow protiv Bugarske

Podnešeno od strane: Karen Tayag Vertido
Navodna žrtva: Autorka
Država potpisnica: Filipini
Datum saopštenja: 29. novembar 2007. (inicijalni podnesak)
Reference: Poslato državi potpisnici 5. februara 2008.
(nije izdato u formi dokumenta)

Datum usvajanja odluke: 16. jul 2010.

Komitet za eliminaciju diskriminacije žena, osnovan u skladu sa članom 17 Konvencije o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena

Sastanak od 16. jula 2010,

Usvaja sledeće:

1 1 Ms. Nicole Ameline, Ms. Ferdous Ara Begum, Ms. Magalys Arocha Dominguez, Ms. Violet Tsisiga Awori, Ms. Barbara Evelyn Bailey, Ms. Meriem Belmihoub-Zerdani, Mr. Niklas Bruun, Ms. Saisuree Chutikul, Ms. Dorcas Coker-Appiah, Mr. Cornelis Flinterman, Ms. Naela Mohammed Gabr, Ms. Ruth Halperin-Kaddari, Ms. Yoko Hayashi, Ms. Indira Jaising, Ms. Soledad Murillo de la Vega, Ms. Violeta Neubauer, Ms. Pramila Patten, Ms. Silvia Pimentel, Ms. Victoria Popescu, Ms. Zohra Rasekh, Ms. Dubravka Simonovic, Ms. Zou Xiaoqiao.

2 Tekst individualnog mišljenja (primjedbe), koji potpisuje Yoko Hayashi, dodat je dokumentu.

Stavovi po članu 7, paragraf 3, Opcionog protokola

1. Autorka saopštenja od 29. novembra 2007. godine je Karen Taiag Vertido, filipinska državljanka koja tvrdi da je žrtva diskriminacije žena u pogledu člana 1 Konvencije u vezi sa opštom preporukom br. 19 Odbora za eliminaciju diskriminacije žena. Ona takođe tvrdi da je država članica povrijedila njena prava iz članova 2 (c), (d), (f) i 5 (a) Konvencije o ukidanju svih oblika diskriminacije žena. Autorku zastupa advokat Evalin G. Ursua. Konvencija i njen Opcioni protokol stupili su na snagu na Filipinima 4. septembra 1981. i 12. februara 2004. godine.

Činjenice predstavljene od strane autorke

2.1 Autorka je filipinska žena koja je trenutno nezaposlena. Bila je izvršna direktorka trgovinske i industrijske privredne komore Davao (u daljem tekstu: “komora”) u gradu Davao na Filipinima, kada je JBC (u daljem tekstu: optuženi), u to vrijeme bivši 60-godišnji predsjednik komore silovao. Silovanje se dogodilo 29. marta 1996. godine.

2.2 Optuženi je ponudio da odveze autorku kući, zajedno sa jednim od njegovih prijatelja, nakon sastanka Komore u noći 29. marta 1996. godine. Kada je autorka shvatila da G. C. namjerava da prvo odveze svog prijatelja, rekla je da bi voljela da uzme taksi, jer je žurila da se vrati kući. G. C. joj, međutim, nije dozvolio da uzme taksi i produžio je da vozi povećanom brzinom. Ubrzo nakon što je optuženi odveza svog prijatelja, iznenada je zgrabio autorku za grudi. Ovo je dovelo do toga da autorka izgubi ravnotežu. Dok je pokušavala da povрати ravnotežu, osjetila je nešto u lijevom džepu optuženog za što je pomislila da je pištolj. Pokušala je da ga spriječi da je odveze bilo gdje drugo sem njenoj kući, ali je on veoma brzo odvezao svoje auto u garažu motela. Autorka je odbila da napusti auto ali je optuženi odvuкао ka sobi, pustivši je u trenutku kad je htio da zaključa vrata (auto je bilo samo tri – četiri metra udaljeno od sobe). Autorka je utrčala unutra da potraži drugi izlaz ali je našla samo kupatilo. Zaključala se u kupatilu da bi se sabrala i, kako nije mogla čuti nikakve zvuke ili pomjerkanje napolju, izašla je kako bi pronašla drugi izlaz ili telefon. Vratila se nazad u sobu nadajući se da je optuženi otišao, ali ga je vidjela kako stoji u do vratku, skoro go, okrenut njoj leđima i razgovara sa nekim. Osjetio je da ona stoji iza njega i iznenada zatvorio vrata i okrenuo se ka njoj. Autorka se uplašila misleći da je posegao za pištoljem. Optuženi je gurnuo na krevet za koji je nasilno prikovao koristeći sopstvenu težinu. Autorka je jedva mogla da diše i molila je optuženog da je pusti da ide. Dok je bila prikovana za krevet, onesvijestila se. Kada se osvijestila, optuženi je silovao. Pokušala je da ga odgurne koristeći nokte, istovremeno ga moleći da je pusti. Međutim, optuženi je nastavio, govoreći joj da će se pobrinuti za nju, da poznaje dosta ljudi koji joj mogu pomoći da napreduje u karijeri. Konačno je uspjela da ga odgurne i da se oslobodi tako što ga je povukla za kosu. Nakon što se oprala i obukla, iskoristila je to što optuženi nije obučen da istrči iz sobe ka autu, ali nije uspjela da ga otvori. Optuženi je potrčao za njom i rekao joj da će je odvesti kući. Takođe joj je rekao da se smiri.

2.3 30. marta 1996, u roku od 24 časa od silovanja, autorka je obavila medicinski i pravni pregled u Medicinskom centru Davao Sitija. U medicinskom izvještaju pominje se “navodno silovanje”, vrijeme, datum i mjesto na kome je rečeno da se dogodilo, kao i ime navodnog počinioca.

2.4 U roku od 48 časova od silovanja, autorka je prijavila incident policiji. Dana 1 aprila 1996, uložila je tužbu u kojoj je optužila J. B. C. da je silovao.

2.5 Panel državnih tužioca koji su vodili preliminarnu istragu isprva je odbacio slučaj zbog nedostatka osnovanosti. Autorka je podnijela žalbu na odbacivanje njene tužbe Sekretaru odjeljenja za pravdu, koji je izmijenio odbacujuću odluku i, 24. Oktobra 1996. godine, naredio da optuženi bude okrivljen za silovanje. J.B.C je nakon toga podnio zahtjev za ponovno razmatranje, koji je Sekretar odjeljenja za pravdu odbacio.

2.6 Informacije su podnešene sudu 7. novembra 1996. i Sud je istog dana izdao nalog za hapšenje J.B. Uhapšen je više od 80 dana kasnije, nakon što je šef filipinske nacionalne policije na nacionalnoj televiziji izdao nalog policiji da izvrši hapšenje u roku od 72 sata.

2.7 Slučaj je ostao na nivou prvostepenog suda od 1997. do 2005. godine. Razlozi za produženo suđenje uključivali su činjenicu da je sudija prvostepenog suda mijenjan više puta, a optuženi je podnio nekoliko zahtjeva apelacionom sudu. Tri sudije su se povukle iz predmeta. Predmet je upućen sudiji Virginiji Hofileña-Europa u septembru 2002. godine.

2.8 Na suđenju, ekspertkinja za viktimologiju i traumu kao posljedicu silovanja, Dr. June Pagaduan Lopez, svjedočila je da, nakon osamnaestomjesečnog savjetodavnog rada sa autorkom, koje je prethodilo njenom svjedočenju na sudu, nije imala sumnje da autorka pati od post-traumatskog stresa kao posljedice silovanja. Takođe je svjedočila da je sigurna da autorka nije izmislila svoje tvrdnje. Objasnila je da je nedostatak fizičkih povreda u autorkinom slučaju posljedica "silovanja od strane poznanika ili osobe od povjerenja" i zbog uobičajenog odbrambenog mehanizma koji podrazumijeva disocijaciju. Uпитana od advokata optuženog da li su fantazije o silovanju uobičajena pojava kod žena, nedvosmisleno je odgovorila da to nije istina. Još jedan psihijatar, Dr. Pureza T. Oñate, takođe je izjavio da autorka pati od post-traumatskog stresa. Svjedok odbrane, sobar iz motela u kome se dogodilo silovanje, svjedočio je da nije čuo nikakve uzvike niti buku iz sobe. Službenik obezbjeđenja motela svjedočio je da nije primio nikakav izvještaj o incidentu u noći 29. marta 1996. godine. Optuženi je takođe svjedočio, tvrdeći da se seksualni čin dogodio uz pristanak i da su on i autorka flertovali dugo vremena prije nego što se desilo navodno silovanje. Slučaj je podnešen na odlučivanje u junu 2004. godine. Obije strane dostavile su odgovarajuće podneske.

2.9 Dana 26. aprila 2005. godine, Regionalni sud Davao Sitija, kojim je predsjedavala sudija Virginia Hofileña-Europa, izrekao je oslobađajuću presudu J. B. C. U svojoj odluci, sudija Hofileña-Europa bila je vođena sledećim trima principima, koji proizlaze iz prethodne sudske prakse Vrhovnog suda: (a) lako je iznijeti optužbe za silovanje; teško ih je dokazati, ali je još teže optuženom da ih ospori, iako je nevin (b) s obzirom na suštinsku prirodu krivičnog djela silovanja, u koje su obično uključene samo dvije osobe, svjedočenje osobe koja ulaže žalbu mora biti veoma obazrivo proučeno i (c) dokazi optužbe mogu biti uvaženi ili osporeni na osnovu njihovog sopstvenog kvaliteta i ne može se dozvoliti da crpe snagu iz slabosti dokaza odbrane. Sud je doveo u pitanje kredibilitet autorkinog svjedočenja. Iako je Sud navodno uzeo u obzir odluku Vrhovnog suda prema kojoj "neuspjeh žrtve u pokušaju bijega ne negira postojanje silovanja", zaključio je da se ta odluka ne može primijeniti u ovom predmetu, budući da Sud nije razumio zašto autorka nije pobjegla kada se navodno činilo da je za to imala mnogo prilika. Sud je proglasio tvrdnje autorke koje se tiču samog seksualnog čina neprihvatljivim. Vodeći se presudom Vrhovnog suda, Sud je zaključio da bi se, da je autorka stvarno odgurnula optuženog kada se povratila iz nesvjesnog stanja i dok ju je silovao, optuženi ne bi mogao nastaviti do tačke ejakulacije, posebno imajući u vidu da je već bio u šezdesetim godinama starosti. Takođe je zaključio da su svjedočenje optuženog u nekim relevantnim tačkama potvrdile izjave drugih svjedoka (tačnije, sobara iz motela i prijatelja optuženog). Sud stoga zaključuje da su dokazi koje je iznio tužilac, a posebno svjedočenje same autorke, ostavili previše sumnji da bi sud mogao da dostigne moralnu sigurnost neophodnu za

izricanje osuđujuće presude. Ponovo primjenjujući vodeće principe izvedene iz druge zakonske prakse odlučivanja o slučajevima silovanja, Sud se izjašnjava neubijedenim u postojanje dovoljno dokaza koji bi potvrdili sve osnovane sumnje u to da je optuženi počinio prekršaj za koji je optužen i optuženom izriče oslobađajuću presudu.

Žalba

3.1 Autorka tvrdi da je doživjela reviktimizaciju od države potpisnice nakon silovanja. Poziva se na član 1 Konvencije u skladu sa generalnom preporukom br. 19 Komiteta za eliminaciju diskriminacije žena. Ona tvrdi da je, oslobađanjem počinioca, država povrijedila njeno pravo da ne bude diskriminisana i da nije ispunila svoju pravnu dužnost poštovanja, zaštite, unapređenja i omogućavanja tog prava. Dalje tvrdi da država nije ispunila svoju obavezu obezbjeđivanja zaštite žena od diskriminacije od strane državnih službenika, uključujući i sudstvo. Dalje naglašava da ovo ukazuje na neuspjeh države potpisnice da ispuni svoju obavezu preispitivanja rodno-zasnovanih stereotipa koji pogađaju žene, posebno one u pravnom sistemu ili u pravnim institucijama. Još naglašava da je oslobađajuća presuda dokaz neuspjeha države potpisnice u upražnjavanju dužne pažnje u kažnjavanju činova nasilja nad ženama, a posebno silovanja.

3.2 Autorka tvrdi da oslobađanje optuženog predstavlja povredu pozitivnih obveza države potpisnice na osnovu sljedećih članaka Konvencije: član 2. (c), “uspostaviti pravnu zaštitu prava žena na ravnopravnoj osnovi s muškarcima i osigurati efikasnu zaštitu žena od svih djela diskriminacije putem nadležnih nacionalnih sudova i drugih javnih institucija”; član 2. (d), “suzdržati se od učestvovanja u bilo kojem postupku ili praksi diskriminacije žena i osigurati da javne vlasti i institucije postupaju u skladu s ovom obavezom”; i član 2. (f), “preduzeti sve odgovarajuće mjere ... za izmjenu ili ukidanje ... običaja i praksi koji predstavljaju diskriminaciju žena”.

3.3 Autorka tvrdi da je odluka o oslobađajućoj presudi diskriminišuća u smislu člana 1. Konvencije u odnosu na opštu preporuku br. 19, budući da je odluka utemeljena na rodnim mitovima i zabludama o silovanju i žrtvama silovanja i da je bila donesena u lošoj namjeri i pravno i činjenično neosnovana.

3.4 Autorka tvrdi da je odluka utemeljena na rodnim mitovima i zabludama o silovanju i žrtvama silovanja, čime je prekršen član 5. (a) Konvencije, koja zahtijeva od država potpisnica “da mijenjaju društvene i kulturne obrasce ponašanja muškaraca i žena, s ciljem postizanja eliminacije predrasuda i uobičajenih i svih drugih praksi koje se temelje na ideji inferiornosti ili superiornosti bilo kojeg pola ili stereotipnih uloga za muškarce i žene”. Takođe se poziva na posebne primjedbe u opštoj preporuci br. 19 o članovima 2 (f), 5 i 10 (c).

3.5 Autorka dalje navodi da se u njenom slučaju Sud oslanjao na rodno zasnovane mitove i stereotipe navedene u prethodnom pasusu, bez kojih bi optuženi bio osuđen.

3.5.1 Prvi mit i stereotip je da žrtva silovanja mora pokušati da pobjegne u svakoj prilici koja joj se ukaže. Autorka tvrdi da su dokazi o njenom pokušaju bijega izobličeni u odluci i navodi da je sudija Hofileña-Europa diskriminisala insistirajući na onome što je sama smatrala racionalnom i idealnom reakcijom žene u situaciji silovanja, t.j. korišćenju svake prilike za bijeg. Ona tvrdi da se takvim zahtjevom očekuje od žene da uspije da se obrani i time eliminiše čak i mogućnost silovanja, te primjećuje da, prema Vrhovnom sudu, neuspjeh žrtve u pokušaju bijega ne negira postojanje silovanja. Ona tvrdi da sudija Hofileña-Europa nije razmotrila stručna svjedočenja dr.

Lopez ili dr. Oñate, u kojima su objasnili da žrtve pokazuju širok raspon reakcija pod prijetnjama silovanja, kao i tokom i nakon silovanja.

3.5.2 Da bi se počinilo silovanje putem zastrašivanja, žrtva mora biti pokorna ili plašljiva - drugi je mit i stereotip koji navodi autorka. Ona tvrdi da je Sud produbio stereotip o žrtvi silovanja, prema kojem su žene koje nisu pokorne ili plašljive manje osjetljive na seksualne napade. Dalje tvrdi da joj je teško da razumije pažnju koju je Sud usmjerio na njen karakter, koji nije element kaznenog djela silovanja.

3.5.3 Treći mit i stereotip koji autorka navodi je taj da bi se zaključilo da je silovanje nastalo pod upotrebom prijetnje, mora postojati jasan dokaz direktne prijetnje. Autorka tvrdi da se, umjesto da primijeni procjenu dokaza osjetljivu na kontekst i sagleda okolnosti u cjelini, Sud usredsredio na nedostatak objektivnog postojanja oružja. Autorka takođe tvrdi da je, prema sudskoj praksi i pravnoj teoriji, nedostatak saglasnosti, a ne upotreba sile, sastavni element kaznenog djela silovanja. Dalje tvrdi da bi se element sile ili zastrašivanja u filipinskom zakonu o silovanju trebao postaviti dovoljno široko kako bi uključio i druge prisilne okolnosti na način koji je u skladu s komentaram Zakona protiv silovanja iz 1997. (Republički akt broj 8353). Uopšteno govoreći, autorka tvrdi da zahtijevanje dostavljanja dokaza o upotrebi fizičke sile ili prijetnje fizičkom silom u svim okolnostima vodi riziku da neki oblik silovanja ostane nekažnjen i ugrožava nastojanja ka efikasnoj zaštiti žena od seksualnog nasilja.

3.5.4 Činjenica da to što su optuženi i žrtva “više od poznanika koji klimnu glavom jedno drugom u prolazu”, čini seksualni čin sporazumnim predstavlja četvrti mit i stereotip. Autorka tvrdi da je ozbiljna zabluda da je svaki odnos optuženika i žrtve valjan dokaz pristanka žrtve na seksualni čin.

3.5.5 Peti mit i stereotip koji je autorka identifikovala je da se smatra problematičnim i kada žrtva silovanja reaguje na napad tako što se odupire ali i kada mu se iz straha povinuje. Autorka tvrdi da, suprotno presudi sudije Hofileña-Europa, ne postoji svjedočenje koje ukazuje na to da se ona stvarno složila. Ona tvrdi da se suprotstavljala koliko je god mogla i da, iako je bilo trenutaka kada se povinovala, to nije negiralo njene brojne verbalne i fizičke izraze nepristajanja. Ona tvrdi da je Sud nije percipirao kao “plašljivu ženu koja bi se lako mogla pokoriti”. Smatralo se da je pristala na odnos jer se nije suprotstavila optuženom i “nije pobjegla kada je izgledalo da ima toliko mogućnosti da to učini”. Ona takođe tvrdi da Sud nepravedno postavlja standarde “normalnog” ili “prirodnog” ponašanja žrtava silovanja i diskriminiše one koji ne odgovaraju ovim standardima.

3.5.6 Šesti mit i stereotip ogleda se u stavu da žrtva silovanja nije mogla da se suprotstavi seksualnom napadu ako je optuženi bio u mogućnosti da nastavi sa ejakulacijom. Autorka tvrdi da je činjenica da li je optuženi ejakulirao ili ne potpuno nebitna za krivično gonjenje zbog silovanja, jer to nije element krivičnog djela, niti dokazuje da je odnos bio sporazuman, kao što i ne negira otpor žrtve. Ona dalje tvrdi da izjava Suda potvrđuje lažnu tvrdnju da je silovanje zločin iz požude ili strasti koji je povezan sa ljubavlju i željom.

3.5.7 Sud se oslanja na sedmi mit ili stereotip prema kome je nevjerovatno da je čovjek u svojim šezdesetim godinama sposoban za silovanje. Autorka tvrdi da nije na njoj, kao žrtvi silovanja, teret dokazivanja seksualne sposobnosti optuženog, koja nije element krivičnog djela silovanja već pitanje odbrane. Dalje tvrdi da bi, ako bi se taj mit primijenio na sve optužene muškarce u šezdesetim godinama, svaki slučaj u kojem osoba tvrdi da je silovao stari čovjek neizostavno za rezultat imao oslobađajuću presudu za optuženog.

3.5.8 O mitovima koje odražavaju “vodeći principi odlučivanja u slučajevima silovanja” kojih se sudija pridržavala prilikom odlučivanja o njenom slučaju (vidjeti paragraf 2.9 iznad), autorka tvrdi da optužbu za silovanje nije lako izreći, kao i da je neopravdano izjaviti da je optuženom teže da ospori optužbu za silovanje. Dalje tvrdi da ova pretpostavka automatski i neopravdano stavlja žrtvu pod sumnju.

3.6 Autorka tvrdi da je presuda, pravno i činjenično neosnovana, donešena u lošoj namjeri. Ona nalazi da je izvrtanje dokaza kao i nekonzistentnost između saznanja i zaključaka sudije Hofileña-Europa dovelo do oslobađanja optuženog. Dalje tvrdi da je sudija Hofileña-Europa, citirajući praksu Vrhovnog suda koji prednost daje žrtvi, neosnovano presudila da je nije moguće primijeniti u autorkinom slučaju. Smatra da se ovakvo manevrisanje zakonom pod pretpostavkom pravednog rasuđivanja svodi na loše namjere i grozno nepoštovanje prava autorke. Poziva se na član 2 (c) Konvencije, po kojemu je “kompetentni sud” obavezan da obezbijedi efikasnu zaštitu žena od bilo kog oblika diskriminacije. Takođe smatra da se odluka koja je utemeljena u rodno zasnovanim mitovima i predrasudama ili donešena u lošoj namjeri, teško može smatrati odlukom koju je donio pravedni, nepristrasni i kompetentni sud.

3.7 Autorka navodi da je morala da izdrži osam godina parničenja i da je javno izvještavanje o slučaju njoj i njenoj porodici nanijelo velike patnje. Takođe je bila prinuđena da, u kratkom periodu nakon silovanja, da otkaz na mjesto izvršne direktorke Komore Davao Sitija, na koje je, kako je obavijestio bivši poslodavac, primljen muškarac (kojem je obezbijedena duplo veća plata od njene) kako bi se izbjeglo ponavljanje njenog slučaja. Takođe tvrdi da su ona i njena porodica morali da se odsele kako bi pobjegli od zajednice koja je prema njima zauzela neprijateljski stav zato što se usudila da sudski goni bogatog i uticajnog čovjeka. Dalje tvrdi da su svi ovi faktori pogoršali post-traumatski stres od kojeg je patila i koji je bio direktna posljedica silovanja, a da država nije zaštitila ni nju ni njenu porodicu. U nastavku navodi da su njen fizički i psihički integritet dovedeni u pitanje, što je spriječilo da iznova počne sa životom. Nakon što je dobila otkaz, nije mogla da nađe posao. Konačno, tvrdi da je diskriminišuća odluka sudije Hofileña-Europa reviktimizovala, da je dugo patila od depresije nakon odluke i da joj je trebalo dosta vremena da nađe volju i energiju da čak i razmisli o slanju svog podneska.

3.8 Autorka tvrdi da njen slučaj nije izolovan i da je njena odluka samo jedna među mnogim sudskim odlukama u slučajevima silovanja koja diskriminiše žene i produbljuje diskriminišuća vjerovanja o žrtvama silovanja. Dalje tvrdi da ovakve podmukle osude krše prava i slobode žena, poriču im pravo na jednaku zaštitu pred zakonom, ostavljaju ih bez pravednog i efikasnog lijeka za stradanje koje su pretrpjele, nastavljajući da ih guraju u pokoran položaj u odnosu na muškarce. Autorka je kao primjere predstavila sedam sudskih odluka iz perioda od 1999. do 2007. godine koje ilustruju sistemsku diskriminaciju koja pogađa žrtve silovanja kada zatraže zadovoljenje svojih prava. Iz ovih sedam slučajeva izvukla je sledeće sličnosti sa svojim slučajem:

(a) “odbrana dragog “ ili varijacija iste, kojom se tvrdi da je seksualni čin konsenzus, jer su između podnositeljke žalbe i optuženog postojali ili postoje neki intimni ili seksualni odnosi;

(b) Primjedbe suda na ponašanje podnositeljke žalbe prije, tokom i nakon navodnog silovanja, pri čemu se glavna argumentacija svodi na to da podnositeljka žalbe ne pokazuje “prirodnu” reakciju žene koja tvrdi da je bila zlostavljana;

(c) Odsustvo povreda, u slučaju podnositeljke žalbe kao i optuženog;

(d) Priroda, količina ili težina, i sagledani efekti sile, prijetnje ili zastrašivanja kao što se primjenjuje na podnosioca žalbe;

(e) Razumijevanje koncepta pristanka i načina na koji se manifestuje ili saopštava.

3.9 Autorka tvrdi da filipinski zakon o silovanju i način na koji ga Vrhovni sud tumači predstavlja kolekciju kontradiktornosti. Dalje izjavljuje da, i nakon 25 godina otkako su Filipini ratifikovali Konvenciju, mitovi, zablude i diskriminišuće predrasude u sudskoj praksi nastavljaju da stavljaju žrtve u pravno nepriviligovani položaj i značajno smanjuju njihove šanse za dobijanje naknade za nasilje koje su pretrpjele. Objašnjava da razlozi za ogroman broj neprijavljenih slučajeva nasilja uključuju činjenicu da se žrtve plaše stigmatizacije koja je obično posljedica zahtijevanja zadovoljenja pravde, nedostatak povjerenja u pravne procedure i najčešći neuspjeh u pokušaju ostvarivanja adekvatne nadoknade.

3.10 Autorka dalje navodi da, zbog toga što su slučajevi silovanja podvrgnuti rigoroznom procesu provjere od strane policije i tužilaštva prije nego što dođu do pravosudnog nivoa, odbacivanje slučaja silovanja od strane suda, zasnovano na rodno-utemeljenim mitovima i zabludama, predstavlja krajnju reviktimizaciju žrtve.

3.11 Autorka tvrdi da sudiji Hofileña-Europa, kao i svim sudijama odgovornim za odlučivanje u slučajevima silovanja, nedostaje adekvatna obuka i, shodno tome, dovoljno razumijevanje dinamike seksualnog zlostavljanja. Ona dalje tvrdi da su zakonodavne reforme, kao što su izmjene krivičnog zakona o silovanju, kao i zaštitne mjere koje su uspostavljene Republičkim zakonom br. 8505, postale beznačajne, jer zakon i dalje ne pruža adekvatne i djelotvorne pravne lijekove za žrtve. Imajući u vidu i detaljno navodeći sve obuke koje su preduzimale i Filipinska pravosudna akademija i Odbor za rodnu ravnopravnost u pravosudnom sistemu Vrhovnog suda, autorka navodi da je potrebno uraditi još mnogo toga, s obzirom na rasprostranjenost predrasuda prema ženama koje su žrtve silovanja i drugih oblika seksualnog nasilja. Ovo zahtijeva da se obuka za pravosuđe posebno fokusira na seksualno nasilje i silovanje. Ona tvrdi da nije uspostavljen nijedan program za obuku sudija u okviru kojeg bi saslušali slučajeve seksualnog nasilja ili silovanja koji uključuju odrasle osobe.

3.12 Kada je u pitanju iscrpljivanje domaćih pravnih lijekova, autorka navodi da se oslobađajućom presudom završava procedura za žrtvu. Dalje izjavljuje da bi joj, po filipinskom zakonu, bilo zabranjeno da podnese bilo kakvu žalbu na oslobađajuću presudu zbog ustavnog prava dvostruke ugroženosti, koja zabranjuje da se optuženom dva puta sudi za isti zločin. U pogledu postojanja vanrednog pravnog lijeka certiorari¹ prema pravilu 65 Revidiranog sudskog poslovnika, koji bi se mogao koristiti u slučajevima oslobađajuće presude pod određenim okolnostima, autorka tvrdi da ovaj predmet ne ispunjava uslove. Prvo, mora se dokazati da je odluka Suda ništavna jer je došlo do greške u jurisdikciji ili je u pitanju nepostojanje nadležnosti. Drugo, pravni lijek je dostupan samo državljanima Filipina koje zastupa Kancelarija generalnog pravobranioca, ali ne i samoj žrtvi. Treće, generalni pravobranilac je trebao iskoristiti lijek u roku od 60 dana od dana oslobađajuće presude.

3.13 Autorka izjavljuje da slučaj nije bio niti se trenutno razmatra u bilo kojoj međunarodnoj proceduri istrage ili poravnanja.

1 Naredba "certiorari" predstavlja naredbu po kojoj viši sud vrši reviziju slučaja procesuiranog na nižem sudu.

3.14 Autorka traži od Komiteta da utvrdi da je žrtva diskriminacije i da država potpisnica nije ispunila svoje obaveze prema članu 2 (c), (d) i (f) Konvencije. Ona takođe traži od Komiteta da preporuči državi potpisnici da joj pruži finansijsku nadoknadu u srazmjeri s fizičkom, psihičkom i socijalnom štetom koja joj je nanešena i ozbiljnošću kršenja njenih prava, kao i da joj omogući nastavak terapije i druge tretmane.

3.15 Ona dalje zahtijeva da se pravosuđu države potpisnice preporuči da istraži sudiju Hofileña-Europa kako bi utvrdili ispravnost njenog postupanja prilikom donošenja oslobađajuće presude, kao i da se u tu istragu uključi i pregled njenih drugih sudskih odluka i upravnih postupaka kao bivšeg izvršnog sudije, zatim, da se razvije poseban program edukacije o seksualnom nasilju i obuke sudija i državnih tužilaca koji bi bili osmišljeni tako da unaprijede njihovo razumijevanje pitanja seksualnosti i psihosocijalnih efekata seksualnog nasilja, da pravilno procjenjuju medicinske i druge dokaze, usvoje multidisciplinarni pristup istraživanju i odlučivanju o slučajevima, i oslobode ih mitova i zabluda o seksualnom nasilju i njegovim žrtvama. Takav program treba da sadrži sistem za praćenje i procjenu efikasnosti edukacije i obuka za sudije i tužioce; da pristupi ozbiljnom pregledu doktrina o silovanju i drugim oblicima seksualnog nasilja rasprostranjenih u pravosuđu u cilju napuštanja onih koje su diskriminatorne ili koje krše prava zagarantovana Konvencijom i drugim konvencijama o ljudskim pravima; da uspostavi praćenje sudskih odluka u slučajevima silovanja i drugih seksualnih prekršaja kako bi se osiguralo njihovo usaglašavanje sa odgovarajućim standardima u odlučivanju o predmetima i njihovoj dosljednosti u odnosu na odredbe Konvencije i drugih konvencija o ljudskim pravima; sakupljaju i analiziraju podatke o broju slučajeva seksualnog nasilja podnešenih u tužilaštvima i sudovima, broju odbijenih tužbi kao i razloge takvih odbijanja; i obezbijedi pravo na žalbu žrtvama silovanja kada je počinitelj oslobođen usljed diskriminisanja žrtve na osnovu njenog pola.

3.16 Autorka takođe traži od Komiteta da preporuči Kongresu države članice da preispita zakone protiv silovanja i drugih oblika seksualnog nasilja, uključujući njihovo sprovođenje i sprovođenje od strane policije, sudstva i tužilaštva, kako bi se uklonile ili izmijenile odredbe i zakoni koji dovode do diskriminatornih praksi i doktrina; razjasnilo da je za silovanje ključan nedostatak saglasnosti žrtava; i obezbijedila adekvatna sredstva za primjenu Zakona o pomoći i zaštiti žrtava silovanja iz 1998. godine (republički zakon br. 8505), posebno njegov mandat o uspostavljanju kriznog centra za slučajeve silovanja u svakom gradu i pokrajini, kako bi se obezbijedilo da odgovarajuće usluge podrške budu omogućene i dostupne žrtvama silovanja i drugog seksualnog nasilja.

Konačno, autorka takođe zahtijeva, generalno, poštovanje, zaštitu, unapređenje i ostvarivanje ženskih ljudskih prava, uključujući i njihovo pravo da budu slobodne od svih oblika seksualnog nasilja; poštovanje principa dužne revnosti u istraživanju, gonjenju i kažnjavanju svih žalbi na silovanje i drugo seksualno nasilje; ulaganje napora da se žrtvama seksualnog nasilja omogući efikasan pristup pravdi, uključujući slobodnu, kompetentnu i osjetljivu pravnu pomoć, gdje je to neophodno, kao i pravične i djelotvorne procedure ulaganja žalbi i upotrebe pravnih lijekova; nastojanje da žrtve seksualnog nasilja i njihove porodice dobiju odgovarajuće usluge zaštite i podrške; i ulaganje napora da se ozbiljno riješe problem ucjene i korupcije u policiji, sudstvu i tužilaštvu, kako bi se osiguralo da slučajevi silovanja i drugih oblika seksualnog nasilja nisu kompromitovani ili odbačeni.

Podnesak države potpisnice o prihvatljivosti i meritumu

4.1 U svom podnesku od 7. jula 2008. godine, država potpisnica objašnjava da je oslobađajuća presuda odmah pravosnažna i da bi ponovno razmatranje merituma takve oslobađajuće presude dovelo optuženog u ugrožen položaj zbog istog prekršaja. Dalje se objašnjava da bi oslobađajuća presuda, međutim, mogla biti poništena kroz odgovarajuću molbu za certiorari kako bi pokazala ozbiljno ugrožavanje diskrecije. Pravni lijek za certiorari obezbijeden je u skladu sa članom 1, pravilom 65, Sudskog pravilnika.

4.2 Država potpisnica osporava tvrdnju autorke da je vanredni pravni lijek certiorari “dostupan samo državljanima Filipina koji ulažu tužbu posredstvom Kancelarije generalnog pravobranioca, ali ne i samoj žrtvi” i da “ona ne može podneti zahtjev za certiorari sama ili putem svog privatnog branioca”. Država tvrdi da je Vrhovni sud priznao zahtjeve za certiorari koje je podnijela oštećena strana u skladu sa članom 1, pravilo 65 Pravilnika Suda. Prema tome, Vrhovni sud u predmetu Narod protiv Calo, Jr,¹ navodeći raniji slučaj Paredes protiv Gopengca², smatra da “oštećene strane u krivičnim predmetima imaju dovoljno interesa i značaja kao osobe čija su prava povrijeđena da podnesu zahtjev za specijalnu građansku mjeru zabrane i certiorari po članovima 1 i 2 pravila 65, u skladu s osnovnim duhom liberalne izgradnje Pravila suda u cilju unapređenja njihovog predmeta”. Kako je Vrhovni sud u nekoliko slučajeva ublažio primjenu odredbi Poslovnika Suda kako bi bolje služio postizanju suštinske pravde, država potpisnica tvrdi da autorka ne može tvrditi da ona nema pravni lijek prema filipinskom zakonu, jer joj nije zabranjeno da iskoristi posebni lijek certiorari.

Komentari autorke na primjedbe države potpisnice o prihvatljivosti

5.1 U podnesku od 26. septembra 2008, autorka preispituje primjedbu države potpisnice da je mogla lično da iskoristi specijalni pravni lijek certiorari. Imajući u vidu ulogu žrtve u krivičnim parnicama, ona tvrdi da se krivični slučajevi procesuraju u ime “naroda Filipina”, oštećene strane, koja u sudu predstavlja tužitelja, a da je uloga žrtve ograničena na svjedoka optužbe. Interes žrtve, koja se još naziva i “privatni podnosilac žalbe”, “privatna oštećena strana” ili “svjedok koji ulaže žalbu”, ograničen je na građansku odgovornost koja se pokreće u krivičnom postupku. Stoga, autorka smatra podnesak države potpisnice obmanjujućim, s obzirom na to da ona mora da pokrene dodatne procedure nakon što je optuženi oslobodjen zbog merituma predmeta.

5.2 Kada je u pitanju iscrpljivanje domaćih pravnih lijekova, autorka izjavljuje da joj pravni lijek certiorari po pravilu 65 Sudskog pravilnika nije bio dostupan, niti ima izgleda da omogući efikasno zadovoljenje prava, čak i da je dostupan. Ovaj pravni lijek nije pitanje prava i odobrava se diskrecijom suda samo u rijetkim slučajevima. Ona citira brojne predmete Vrhovnog suda i iz njih izvlači sledeće striktno zahtjeve koje sud primjenjuje u omogućavanju korišćenja ovog pravnog lijeka, pored onih koji su već navedeni u sudskom pravilniku: Prvo, podnosilac predstavke mora pokazati da mogućnost ulaganja žalbe ne postoji, ili da nema regularnog, brzog ili adekvatnog pravnog lijeka u redovnom postupku protiv njegovih/njenih pretpostavljenih žalbi; i drugo,

1 Narod protiv Calo, Jr., 186 Izvještaji vrhovnog suda oznaka620 (1990).

2 Paredes protiv Gopengco, 29 Izvještaji vrhovnog suda oznaka 688 (1969).

jedina nadležnost ovog lijeka je ispravljanje grešaka u jurisdikciji, uključujući tešku zloupotrebu diskrecionog prava u nedostatku nadležnosti i on ne uključuje korekciju evaluacije dokaza tuženog i naknadnih činjeničnih nalaza. Stoga zahtjev za certiorari mora biti zasnovan na pitanju sudske nadležnosti jer, sve dok je tuženi postupao u okviru nadležnosti, svaka greška koju je počinio biće smatrana greškom u presudi koja može biti razmotrena ili ispravljena samo žalbom. Poseban građanski zahtjev za certiorari biće uspješan jedino samo ako se manifestuje teška zloupotreba diskrecionog prava, a da bi zlouporeba bila okarakterisana kao teška, moć mora biti demonstrirana na proizvoljan ili tiranski način zbog strasti ili ličnog neprijateljstva. Zloupotreba diskrecionog prava mora biti toliko očigledna i brutalna da dovodi do zaobilaženja pozitivne dužnosti ili stvarnog odbijanja vršenja naložene dužnosti ili postupanja u skladu sa zakonom. U sadašnjem slučaju, autorka tvrdi da bi, čak i da je istina da ona, kao žrtva, može da podnese zahtjev za certiorari, morala da dokaže da se žalba ne odnosi na greške u presudi već na greške u jurisdikciji i da ustavna zabrana dvostruke ugroženosti ne predstavlja prepreku pravnom lijeku. Međutim, u autorkinom slučaju, seksualna diskriminacija koju je pretrpjela mogla bi se lako odbaciti kao greška u presuđivanju. S obzirom na pravo optuženog koje zabranjuje dvostruku ugroženost, sud bi najvjerojatnije svaku grešku koju bi žrtva pripisala sudiji smatrao jednostavno greškom u presudi. Štaviše, autorka tvrdi da bi morala da prevaziđe doktrinarno pravilo koje predviđa poštovanje činjeničnih zaključaka prvostepenih sudova. Najzad, ona tvrdi da bi morala pokriti velike sudske troškove podnošenja peticije za certiorari, kao i troškove štampanja i umnožavanja molbe i obimnih dodataka u potrebnom broju kopija. Stoga autorka zaključuje da pravni lijek certiorari nije bio “dostupan” i “efikasan” pravni lijek, kako je predviđeno članom 4, stavom 1 Opcionog protokola.

5.3 Pored toga, autorka tvrdi da dva slučaja koja je država potpisnica navela kako bi ukazala na to da je autorka mogla iskoristiti pravni lijek certiorari, nisu primjenljiva na njenu situaciju. Ovi slučajevi su uključivali privremene naloge, tačnije naređenje kojim se odbija zahtjev za zabranu i naređenje kojim se odobrava kaucija, a ne pravosnažne oslobađajuće presude nakon suđenja o meritumu koji propisno objavljuje prvostepeni sud, kao u autorkinom slučaju. Prema tome, nijedan od tih slučajeva ne može biti uspješno naveden u prilog pravnom položaju žrtve pred Vrhovnim sudom u postupku za certiorari koji uključuje oslobađajuću presudu.

5.4 Autorka dodaje da Vrhovni sud nije donio odluku kojom se posebno priznaje pravna osnova žrtve silovanja ili bilo koje druge povrijeđene stranke u krivičnom postupku da podnese zahtjev za certiorari kako bi se promijenila ili poništila oslobađajuća presuda optuženog nakon suđenja o meritumu predmeta na osnovu predstavljenih dokaza. U stvari, ona objašnjava da je u predmetu Narod protiv Dela Torre, vrhovni sud smatrao da se “tužilaštvo ne može žaliti na odluku u krivičnom slučaju, bilo radi izmjene oslobađajuće presude ili povećavanja kazne izrečene u presudi” jer bi to kršilo pravo optuženog protiv dvostruke ugroženosti. Dalje izjavljuje, kao obiter dictum, da je “jedini način za poništenje oslobađajuće presude ili povećanje kazne putem odgovarajuće molbe za certiorari koja bi pokazala ozbiljnu zloupotrebu diskrecije”, ali pojašnjava da “ako se peticija, bez obzira na njenu nomenklaturu, samo poziva na redovnu reviziju zaključaka suda, bilo bi povrijeđeno ustavno pravo protiv dvostruke ugroženosti. Takav pristup je jednak pretvaranju peticije za certiorari u žalbu, suprotno izričitoj zabrani Ustava, Pravilnika suda i preovlađujuće sudske prakse o dvostrukom ugrožavanju”.³ Ona tvrdi da bi, ukoliko bi podnijela zahtjev za certiorari, zatražila od Suda da izvrši “pregled nalaza suda a quo” koristeći standarde ljudskih prava i seksualne diskriminacije.

3 Narod protiv Dela Torre, 380 Izvještaji vrhovnog suda oznaka596 (2002), refrišu na Narod protiv CA i Maquilang, G.R. Br. 128986, 21. jun 1999.

5.5 Autorka takođe tvrdi da je obaveza države da pravilno i djelotvorno procesuiru krivična djela, te da je nepošteno i neprimjereno prebacivati teret pravilnog i efikasnog sudskog procesuiranja zločina na žrtvu i očekivati od nje, kada nije uspjela na prvostepenom sudu zbog rodne diskriminacije, da nastavi sa slučajem sve do apelacionog suda, uprkos nedostatku sredstava i preprekama koje joj stvaraju materijalni i proceduralni zakon.

Predmet i postupak pred Komitetom u pogledu prihvatljivosti

6.1 Tokom svoje četrdeset četvrte sjednice (od 20. jula do 7. avgusta 2009. godine) Komitet je razmatrao prihvatljivost saopštenja u skladu sa pravilima 64 i 66 svog poslovnika. Utvrdio je da se predmet ne ispituje niti je ranije bio istraživan u okviru drugog postupka međunarodne istrage ili poravnanja.

6.2 Što se tiče člana 4, stava 1 Opcionog protokola kojim se zahtijeva iscrpljivanje domaćih pravnih lijekova, Komitet smatra da autori moraju koristiti lijekove domaćeg pravnog sistema koji su im dostupni i koji bi im omogućili da dobiju naknadu za navodne kršenja prava. Komitet dalje smatra da se suštinski prigovori autorke odnose na navodne rodne mitove i stereotipe o žrtvama silovanja i silovanju na koje se oslanjala presuda prvostepenog suda i koja su uzrok, osim oslobađajuće presude optuženog, i njene reviktimizacije. Komitet navodi i objašnjenja autorke i države potpisnice, prema kojima je oslobađajuća presuda odmah bila konačna, a ponovno razmatranje merituma takvih oslobađajućih presuda stavilo bi optuženog u opasnost zbog istog krivičnog djela. Takođe uzima u obzir argumentaciju države potpisnice da bi se saopštenje autorke trebalo proglasiti neprihvatljivim u skladu s članom 4, stavom 1 Opcionog protokola, zbog neispunjenja domaćih pravnih lijekova, jer autorka nije iskoristila poseban pravni lijek certiorari prema članu 1, pravilu 65 Pravilnika suda.

Komitet uzima u obzir odgovor autorke, u kojem je izjavila da joj pravni lijek certiorari nije dostupan, da se krivični slučajevi u filipinskom krivičnom pravnom sistemu procesuiraju u ime "Naroda Filipina" i da je pravni lijek certiorari dostupan samo "Narodu Filipina" koje zastupa Kancelarija generalnog pravobranioca, ali ne i samoj žrtvi. Takođe je naglasila tvrdnju autorke da čak i ako bi se takav pravni lijek mogao iskoristiti, jedina nadležnost lijeka certiorari je ispravljanje grešaka u jurisdikciji, a ne grešaka presude, tako da bi se diskriminacija zasnovana na polu koju je autorka pretrpjela i na osnovu koje je mogla da zasniva svoju molbu za certiorari vjerovatno smatrala greškom presude. Komitet je dalje zaključio da država potpisnica nije osporila ovu tvrdnju. Pored toga, zaključio je da je tužba certiorari građanski lijek. Komitet stoga utvrđuje da lijek certiorari nije bilo dostupan autorki.

6.3 Komitet je ustanovio da su tvrdnje autorke u vezi sa članovima 2 (c), (d), (f) i 5 (a) Konvencije bile dovoljno potkrijepljene u svrhu prihvatljivosti i proglasio saopštenje prihvatljivim 28. jula 2009. godine.

Komentari države potpisnice o meritumu

7.1 Dana 3. septembra 2009. godine, nakon prenošenja odluke o prihvatljivosti od 28. jula 2009. godine državi potpisnici, od druge je zatraženo da dostavi svoja pismena objašnjenja ili izjave o suštini pitanja do 31. oktobra 2009. godine. Pošto nije dobijen odgovor, podsjetnik je državi članici

upućen 15. januara 2010. godine, pozivajući je da podnese dodatne komentare najkasnije do 28. februara 2010. godine. Država članica je 1. jula 2010. godine dostavila komentare u kojima je ponovila svoje prethodno zapažanje da je autorka još uvijek imala dostupan pravni lijek certiorari. Iako se prema Pravilniku suda klasificira kao posebna građanska akcija, ovaj lijek je takođe dostupan i u krivičnim predmetima. Stoga, molba za certiorari, u kojoj bi autorka tvrdila da je postojala ozbiljna zloupotreba diskrecionog prava, koja predstavlja nedostatak ili višak nadležnosti u postupku, mogla je poništiti oslobađajuću presudu optuženog.

7.2. U vezi s tvrdnjom autorke da je tumačenje filipinskog Zakona o silovanju od strane Vrhovnog suda “zbirka protivrječnosti”, država potpisnica primjećuje da činjenica da se odluke Vrhovnog suda razlikuju od jednog slučaja do drugog samo dokazuje da Sud pažljivo ispituje situacije po principu slučaj-po-slučaj, uzimajući u obzir raspoložive dokaze, i u svjetlu specifičnih scenarija i individualnog ponašanja. Prema državi potpisnici, takva individualizovana i subjektivna procjena od strane sudova je u skladu sa principom pretpostavke nevinosti. Država potpisnica tvrdi da bi prihvatanje autorkinih tvrdnji dovelo do osude čak i nevinih osoba optuženih za silovanje. Na kraju, država potpisnica napominje da će razmisliti o razvijanju obuka o rodno-senzitivnom odgovoru za pravosuđe.

Razmatranje merituma

8.1 Komitet je razmotrio saopštenja u svijetlu svih informacija koje su mu autorka i država potpisnica dali na raspolaganje, kako je predviđeno članom 7, stavom 1, Opcionog protokola.

8.2. Komitet će razmotriti tvrdnje autorke da se sudija Hofileña-Europa, prilikom donošenja odluke, oslanjala na mitove o rodu i predrasude o silovanju i žrtvama silovanja, što je za rezultat imalo izricanje oslobađajuće presude navodnom počiniocu, i utvrditi da li je to predstavljalo povredu autorkinih prava i kršenje obaveze ukidanja diskriminacije u pravnom postupku prema članovima 2 (c), 2 (f) i 5 (a) Konvencije od strane države potpisnice. Pitanja koja će Komitet razmatrati ograničena su na gore navedeno. Komitet naglašava da ne zamjenjuje domaće organe u procjenjivanju činjenica, niti da odlučuje o krivičnoj odgovornosti navodnog počinioca. Komitet se takođe neće baviti pitanjem da li je država potpisnica prekršila svoje obaveze prema članu 2 (d), koje Komitet smatra manje važnim u datom predmetu.

8.3 Što se tiče tvrdnje autorke u vezi sa članom 2 (c), Komitet, iako priznaje da tekst Konvencije ne predviđa izričito pravo na pravni lijek, smatra da je takvo pravo obuhvaćeno Konvencijom, naročito članom 2 (c), kojim se od država potpisnica zahtijeva “da uspostave pravnu zaštitu prava žena na ravnopravnoj osnovi s muškarcima i da preko nadležnih nacionalnih tribunala i drugih javnih institucija obezbijede djelotvornu zaštitu žena od bilo kog oblika diskriminacije”. Komitet primjećuje neospornu činjenicu da je predmet ostao na nivou prvostepenog suda od 1997. do 2005. godine. On smatra da je za djelotvornost lijeka neophodno da se presuđivanje u predmetima koji se odnose na silovanje i seksualne prekršaje, sprovodi na pravedan, nepristrasan, pravovremen i ekspeditivan način.

8.4 Komitet dalje potvrđuje da Konvencija postavlja obaveze svim državnim organima i da države potpisnice mogu biti odgovorne za sudske odluke koje krše odredbe Konvencije. Ona napominje da država članica, prema članovima 2 (f) i 5 (a), ima obavezu da preduzme odgovarajuće mjere za izmjenu ili ukidanje ne samo postojećih zakona i propisa, već i običaja i praksi koje predstavljaju diskriminaciju žena. U tom smislu, Komitet naglašava da stereotipizacija utiče na pravo žena na

fer i pravično suđenje i da pravosuđe mora da pazi da ne stvara nefleksibilne standarde u vezi sa tim kakve bi žene ili djevojke trebale da budu ili šta bi trebale da učine kada se suoče s situacijom silovanja, koji su zasnovani na predrasudama o tome što definiše žrtvu silovanja ili žrtvu rodno zasnovanog nasilja uopšte. Komitet dalje podsjeća na svoju opštu preporuku br. 19 o nasilju nad ženama. Ova opšta preporuka preispituje da li države potpisnice snose odgovornost za postupanje ne-državnih aktera i u njoj se navodi da "...diskriminacija po Konvenciji nije ograničena na postupke od strane vlada ili u ime vlada..." i da "prema opštem međunarodnom pravu i posebnim ugovorima o ljudskim pravima, države takođe mogu biti odgovorne za privatna djela ako ne postupaju sa dužnom pažnjom kako bi spriječile kršenje prava ili istražile i kaznile djela nasilja i obezbijedile nadoknade". U konkretnom slučaju, poštovanje obaveze dužne pažnje od strane države potpisnice kada je u pitanju eliminacija rodni stereotipa na osnovu članova 2 (f) i 5 (a) treba procijeniti u odnosu na nivo rodne osjetljivosti koja se primjenjuje u pravosudnom procesuiranju autorkinog slučaja.

8.5 Komitet primjećuje da je, u skladu sa doktrinom stare decisis, Sud upućivao na vodeća načela izvedena iz sudskih presedana prilikom primjene odredbi o silovanju u revidiranom krivičnom zakonu iz 1930. i odlučivanju o slučajevima silovanja sa sličnim obrascima. Na početku procjene, Komitet u presudi zapaža reference na tri glavna vodeća principa u razmatranju slučaja silovanja. Shvatanje Komiteta je da su ti vodeći principi, čak iako nisu eksplicitno navedeni u samoj presudi, uticali na rješavanje slučaja. Komitet zaključuje da posebno jedan od njih, po kojem se "za silovanje može optužiti sa lakoćom", otkriva u sebi rodne predrasude. Kada su u pitanju navodni rodno zasnovani mitovi i stereotipi, koji se pojavljuju u presudi i koji su klasifikovani od strane autorke (vidjeti paragrafe 3.5.1-3.5.8 gore), Komitet, nakon pažljivog ispitivanja glavnih tačaka na osnovu kojih je presuda ustanovljena, zapaža sledeće: Prije svega, presuda upućuje na principe kao što je taj da pružanje fizičkog otpora nije element na osnovu kojeg se utvrđuje slučaj silovanja, da ljudi različito reaguju pod emocionalnim stresom, da neuspješan pokušaj bijega žrtve ne negira postojanje silovanja, kao i na činjenicu da "u svakom slučaju, zakon ne opterećuje žrtvu teretom dokazivanja otpora". Odluka, međutim, pokazuje da sudija nije primijenio ove principe u ocjenjivanju kredibiliteta autorke u odnosu na očekivanja vezana za to kako je autorka trebala reagovati prije, tokom i nakon silovanja, u odnosu na okolnosti i njenu ličnost i karakter. Presuda otkriva da je sudija došao do zaključka da je autorka imala kontradiktoran stav, pružajući otpor u jednom a povinujući se silovanju u drugom trenutku, i to je smatrao problematičnim. Komitet primjećuje da Sud nije slijedio princip da "neuspješan pokušaj bijega žrtve ne negira postojanje silovanja" i umjesto toga je očekivao određeno ponašanje autorke, koju nije percipirao kao "plašljivu ženu koja bi se lako mogla zaplašiti". Iz presude je jasno da je na procjenu kredibiliteta autorkine verzije događaja uticao niz stereotipa, autorka u ovoj situaciji nije postupala kao što se očekuje od racionalne i "idealne žrtve" ili u skladu sa onim što je sudija smatrao racionalnom i idealnom reakcijom žene u situaciji silovanja, što je jasno iz sledećeg citata iz presude:

"Zašto onda nije pokušala da izađe iz auta kada je optuženi zakočio kako ne bi udario u zid kada je ona zgrabila volan? Zašto nije izašla ili čak zvala upomoć kada je automobil morao usporiti prije nego što je ušao u garažu motela? Zašto nije ostala u kupatilu nakon što je ušla u njega i zaključala se posle ulaska u sobu? Zašto nije pozvala pomoć kada je čula optuženog da razgovara s nekim? Zašto nije istrčala iz garaže motela kada je tvrdila da je mogla da izađe iz hotelske sobe, jer je optuženi još uvijek bio NAG⁴ i MASTRUBIRAO⁵ na krevetu? Zašto je pristala da se vozi u autu op-

4 Velika slova kao u presudi.

5 Isto

optuženog nakon što je navodno silovao, kad nije prijetio ili pokušao silom da je primora na to? “

Iako postoji pravni presedan koji je utvrdio Vrhovni sud Filipina da nije neophodno utvrditi da je optuženi savladao fizički otpor žrtve kako bi se dokazalo odsustvo pristanka, Komitet zaključuje da očekivanje od autorke da se suprotstavi situaciji u pitanju, na poseban način osnažuje mit da se žene moraju fizički odupirati seksualnom napadu. U tom smislu, Komitet naglašava da u zakonu ili praksi ne treba da postoji pretpostavka da žena daje saglasnost jer se nije fizički suprotstavila neželjenom seksualnom činu, bez obzira na to da li je počinio prijetio upotrebom ili upotrebljavao fizičko nasilje.

8.6 Dalje zablude mogu se naći u odluci Suda, koja sadrži nekoliko referenci o stereotipima o muškoj i ženskoj seksualnosti koje više podržavaju kredibilitet navodnog počinioča nego vjerodostojnost žrtve. S tim u vezi, Komitet sa zabrinutošću gleda na zaključke sudije po kojima je nevjerovatno da bi muškarac u šezdesetim godinama bio u stanju da nastavi sa ejakulacijom dok se autorka opire seksualnom napadu. Drugi faktori koji su uzeti u obzir u presudi, kao što je značaj koji je dat činjenici da su se autorka i optuženi poznavali, predstavljaju još jedan primer “rodno zasnovanih mitova i zabluda”.

8.7 Što se tiče definicije silovanja, Komitet primjećuje da nedostatak saglasnosti nije ključni element definicije silovanja po revidiranom krivičnom zakonu u Filipinima.¹ Komitet podsjeća na svoju opštu preporuku br. 19 od 29. januara 1992. godine o nasilju nad ženama, gdje se u paragrafu 24 (b) jasno stavlja do znanja da “države potpisnice treba da obezbijede da zakoni protiv nasilja u porodici i zlostavljanja, silovanja, seksualnog nasilja i drugog rodno zasnovanog nasilja pružaju adekvatnu zaštitu svim ženama i poštuju njihov integritet i dostojanstvo”. Kroz razmatranje izvještaja država članica, Komitet je više puta razjasnio da silovanje predstavlja kršenje prava žena na ličnu bezbjednost i tjelesni integritet i da je njegov osnovni element nedostatak pristanka.

8.8 Komitet konačno želi da izjavi da je autorka saopštenja pretrpjela moralnu i socijalnu štetu i da je žrtva predrasuda, naročito u pogledu prekomjernog trajanja sudskog postupka i reviktimizacije kroz stereotipe i rodne mitove na koje se oslanja presuda. Autorka je takođe pretrpjela novčanu štetu zbog gubitka svog posla.

8.9 U skladu s članom 7, stavom 3 Opcionog protokola uz Konvenciju o ukidanju svih oblika diskriminacije žena, kao i u svjetlu svih gore navedenih razmatranja, Komitet smatra da država članica nije ispunila svoje obaveze, čime je prekršila prava autorke iz člana 2 (c) i (f) i člana 5 (a) tumačenim u skladu sa članom 1 Konvencije i opštom preporukom br. 19 Komiteta i daje sledeće preporuke državi članici:

1 Član 266-A Revidiranog krivičnog zakona Filipina. Silovanje: kada i kako je počinjeno. Silovanje je počinjeno:

1. Od strane čovjeka koji ima seksualnu spoznaju žene pod bilo kojom od sledećih okolnosti:

(a) Upotrebom sile, prijetnji ili zastrašivanja;

(b) Kada je povrijeđena strana lišena sposobnosti rasuđivanja ili na drugi način nesvesna;

(c) Putem obmanjujućih mahinacija ili teške zloupotrebe autoriteta; i

(d) Ako je povrijeđena strana mlada od 12 godina ili pati od psihičkih poremećaja, čak iako nijedna od gore navedenih okolnosti nije prisutna.

2. Svako lice koje pod bilo kojim okolnostima navedenim u stavu 1. ovog člana izvrši djelo seksualnog zlostavljanja umetanjem penisa u usta drugog lica ili analnog otvora ili bilo kog instrumenta ili predmeta u genitalni ili analni otvor druge osoba.

(a) Što se tiče autorke saopštenja

- Obezbijediti odgovarajuću nadoknadu srazmjernu težini kršenja njenih prava;

(b) Generalno

- Preduzeti efikasne mjere koje će osigurati da se sudski predmeti koji uključuju optužbe za silovanje procesuiraju bez nepotrebnog odlaganja;

• Osigurati da se svi pravni postupci u slučajevima koji uključuju krivična djela silovanja i druga seksualna djela vode nepristrasno i pošteno, bez uticaja predrasuda ili stereotipnih predstava o rodu. Da bi se to postiglo, potreban je širok spektar mjera, usmjerenih na pravni sistem, za poboljšanje sudskog postupanja u slučajevima silovanja, kao i obuka i edukacija za promjenu diskriminatorских stavova prema ženama.

Konkretne mjere uključuju:

(i) Revidiranje definicije silovanja u zakonu kako bi u fokusu bio nedostatak pristanka;

(ii) Uklanjanje bilo kojeg uslova u zakonodavstvu koji podrazumijeva da se seksualni napad vrši silom ili nasiljem, i svakog zahtjeva za dokazom penetracije, kao i minimiziranje sekundarne viktimizacije podnositeljke žalbe / osobe koja je pretrpjela silovanje u postupku, donošenjem definicije seksualnog nasilja koja ili:

- zahtijeva postojanje “nedvosmislene i dobrovoljne saglasnosti” i zahtijeva dokaze od optuženog o koracima koje je preduzeo kako bi utvrdio da li je podnositeljka žalbe / osoba koja je pretrpjela silovanje dala pristanak; ili

- zahtijeva da se taj čin odvija u “prisilnim okolnostima” i uključuje širok spektar prisilnih okolnosti.²

(iii) Odgovarajuće i redovne obuke o Konvenciji o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena, njenom Opcionom protokolu i njegovim opštim preporukama, a posebno o opštoj preporuci br. 19. za osoblje sudstva, tužilaštva i policije.

(iv) Odgovarajuće obuke za sudije, advokate, policiju i medicinsko osoblje na temu razumijevanja krivičnog djela silovanja i drugih seksualnih prekršaja koje podrazumijevaju rodno-senzitivni pristup temi, kako bi se izbjegla reviktimizacija žena koje su prijavile slučaj silovanja i obezbijedilo da lični običaji i vrijednosti nemaju uticaja na donošenje odluke.

8.10 U skladu sa članom 7, paragrafom 4, država potpisnica dužna je da razmotri stavove Komiteta, zajedno sa preporukama, i podnese Komisiji, u roku od šest mjeseci, pismeni odgovor, koji će uključivati bilo koje informacije o svakoj radnji preduzetoj u skladu sa stavovima i preporukama Komiteta. Od države potpisnice se takođe traži da objavi stavove i preporuke Komiteta i da ih prevede na filipinski jezik i druge priznate regionalne jezike i široko distribuira kako bi doprli do svih relevantnih sektora društva.

² Priručnik za zakonodavstvo o nasilju nad ženama, Odjeljenje za ekonomska i socijalna pitanja, Odjeljenje za unaprjeđenje žena, Publikacija Ujedinjenih nacija, Njujork, 2009, str. 27

Pojedinačno mišljenje člana Odbora Ioko Haiashi Yoko Hayashi (primjedba)

Željela bih da navedem nekoliko dodatnih zapažanja kako bih naglasila da ne smatram da je funkcija Komiteta da odluči o krivičnoj odgovornosti optuženog u bilo kom slučaju pa ni u ovom predmetu (pogledati paragraf 8.2).

Prihvatam da pravosudna tradicija države potpisnice poštuje principe pretpostavke nevinosti, prava optuženog protiv dvostruke ugroženosti i druge osnovne principe koji su zastupljeni u njenom sistemu krivičnog pravosuđa. Ovi principi, za koje su se žene i muškarci borili u proteklim vjekovima su od suštinskog značaja za napredak ljudskih prava žena.

Stoga bih željela da pojasnim da se ne slažem sa autorkinom pretpostavkom da bi bez mitova i steretipa optuženi bio osuđen (Pogledati paragraf 3.5). Smatram da nije zadatak Komiteta da iznosi takav sud. Komitet nije opremljen za ispitivanje svjedočenja zainteresovanih strana, niti za procjenu kredibiliteta optuženog ili autorke. Takođe se ne slažem sa zahtjevom autorke da Komitet treba da se bavi “ucjenama i korupcijom u policiji, tužilaštvima i pravosuđu” (molim pogledajte paragraf 3.17), pošto ne verujem da se ovi elementi javljaju u ovom predmetu.

Međutim, nakon pažljivog razmatranja sudske odluke u ovom predmetu koji je 11. aprila 2005. godine donio Regionalni sud u Davau, slažem se sa jednim dijelom autorkinih tvrdnji o tome da su sudski postupci značajno odlagani i da je rasuđivanje koje je dovelo do zaključka bilo pod uticajem takozvanih mitova o silovanju.

Stoga se pridružujem usvajanju mišljenja Odbora da se preporuči državi članici da preispita svoj zakon o silovanju, uključujući i definiciju silovanja u Krivičnom zakoniku i njegove sudske procedure, kao i da organizuje rodno-senzitivne obuke za pravnu profesiju.

Što se tiče preporuke za novčanu nadoknadu (molimo pogledajte paragraf 8.9 (a)), po mom mišljenju, takva preporuka je opravdana jer je autorka prošla kroz dugotrajne pravne postupke kako bi, kao žrtva, zahtijevala svoja prava. Međutim, htjela bih da razjasnim da preporučena novčana naknada ne uključuje štetu proisteklu iz ekonomskih gubitaka autorke, niti iz oslobađajuće sudske presude. Autorka ima pravo na nadoknadu zbog nepotrebnih kašnjenja u postupku i obrazloženja koje je sud iznio u svojoj odluci a koja bi mogla potencijalno ugroziti autorku. Međutim, država članica ne može biti odgovorna za to što je njeno pravosuđe oslobodilo optuženog.

Diveći se autorkinoj hrabrosti da vodi svoj slučaj sve do Komiteta, i prepoznajući potencijal koji ovaj slučaj ima u univerzalizaciji zakona o silovanju, ipak sam osjetila dužnost da priložim ovo pojedinačno mišljenje.

(Potpisana) Yoko Hayashi

Ujedinjene Nacije

Komitet za eliminaciju diskriminacije žena

CEDAW/C/39/D/5/2005

Şahide Goekce (preminula) protiv Austrije

Ujedinjene Nacije

CEDAW/C/39/D/5/2005

Komitet za eliminaciju diskriminacije žena

Trideset deveta sjednica

23. jul-10. avgust 2007

Stavovi

Saopštenje Br. 56/2005*

Podnešeno od strane: Bečki interventni centar protiv nasilja u porodici
i Udruženje za pristup ženama pravosuđu u ime Hakan Goekce,
Handan Goekce, and Guelue Goekce (nasljednici preminule)

Navodna žrtva: Şahide Goekce (preminula)

Država potpisnica: Austrija

Datum saopštenja: 21. jul 2004 sa dodatnim informacijama
od 22. novembra i 10. decembra 2004. god.
(inicijalni podnesci)

Dana 6. avgusta 2007. godine, Komitet za eliminaciju diskriminacije žena usvojio je priloženi tekst kao stav Komiteta prema članu 7, stavu 3 Opcionog protokola u vezi s komunikacijom br. 6/2005. Stavovi su dodati ovom dokumentu.

Annex

Stav Komiteta za eliminaciju diskriminacije žena prema članu 7, stav 3 Fakultativnog protokola uz Konvenciju o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena (trideset deveta sjednica)

Saopštenje br. 5/2005*¹

Podnešeno od strane: Bečki interventni centar protiv nasilja u porodici
i Udruženje za pristup ženama pravosuđu u ime Hakan Goekce,
Handan Goekce, and Guelue Goekce (potomci preminule)

Navodna žrtva: Şahide Goekce (preminula)

Država potpisnica: Austrija

Datum saopštenja: 21. jul 2004 sa dodatnim informacijama
od 22. novembra i 10. decembra 2004. god.
(inicijalni podnesci)

* Sledeći članovi Odbora učestvovali su u pregledu ove komunikacije: Ms. Ferdous Ara Begum, Ms. Magalys Arocha Dominguez, Ms. Meriem Belmihoub-Zerdani, Ms. Saisuree Chutikul, Ms. Mary Shanthi Dairiam, Mr. Cees Flinterman, Ms. Naela Mohamed Gabr, Ms. Françoise Gaspard, Ms. Violeta Neubauer, Ms. Pramila Patten, Ms. Silvia Pimentel, Ms. Fumiko Saiga, Ms. Heisoo Shin, Ms. Glenda P. Simms, Ms. Dubravka Šimonović, Ms. Anamah Tan, Ms. Maria Regina Tavares da Silva and Ms. Zou Xiaoqiao.

Komitet za eliminaciju diskriminacije žena, osnovan u skladu sa članom 17 Konvencije o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena,

Sastanak 6. avgusta 2007. godine,

Nakon razmatranja saopštenja br. 5/2005, koji je Komitetu za eliminaciju diskriminacije žena dostavio Bečki interventni centar protiv nasilja u porodici i Udruženje za pristup ženama pravosuđu u ime Hakan Goekce, Handan Goekce i Guelue Goekce, potomaka Şahide Goekce (preminule), prema Opcionom protokolu Konvencije o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena,

Uzimajući u obzir sve pismene informacije koje su dali na raspolaganje autori komunikacije i država potpisnica

Usvaja sledeće:

Stavovi u odnosu na član 7, paragraf 3 Opcionog protokola

Autori saopštenja od 21. jula 2004. godine, sa dodatnim informacijama od 22. novembra i 10. decembra 2004. godine, su Bečki interventni centar protiv porodičnog nasilja i Udruženje za pristup žena pravdi, dvije organizacije iz Beča, Austrije, koje podržavaju i štite žene od rodno-zasnovanog nasilja. Oni tvrde da je Şahide Goekce (preminula), austrijska državljanica turskog porijekla i bivša klijentkinja Bečkog interventnog centra protiv porodičnog nasilja, žrtva kršenja članova 1, 2, 3 i 5 Konvencije o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena. Konvencija i njen Opcioni protokol stupili su na snagu za državu potpisnicu 30. aprila 1982. i 22. decembra 2000. godine.

Činjenice predstavljene od strane autora

2.1 Prvi nasilni napad na Şahide Goekce od strane njenog muža, Mustafe Goekcea, za koji autori znaju, dogodio se 2. decembra 1999. godine oko 16 časova popodne, u stanu žrtve, kada je Mustafa Goekce davio Şahide Goekce i prijetio da će je ubiti. Şahide Goekce provela je noć sa prijateljicom i sledećeg dana prijavila incident policiji uz pomoć Kancelarije za brigu o mladima 15 bečkog okruga.

2.2 Dana 3 decembra 1999. godine, policija je izdala nalog za udaljenje i zabranu povratka u stan Mustafi Goekce, koji se odnosio na stan Goekceovih, u skladu sa članom 38a Zakona o bezbjednosnoj policiji (Sicherheitspolizeigesetz).² U propratnoj dokumentaciji, policajac koji je nadležan za slučaj izjavio je da je primijetio dvije svijetlo crvene modrice ispod desnog uha Şahide Goekce, koje su, po njenom iskazu, posledica davljenja.

2.3 U skladu sa članom 107, paragraf 4 Kaznenog zakonika (Strafgesetzbuch), ugroženi supružnik, direktni potomak, brat, sestra ili rođak koji živi u istom domaćinstvu sa optuženim mora dati ovlašćenje za krivično gonjenje navodnog počinioca radi upućivanja opasnih kriminalnih prijetnji. Şahide Goekce nije ovlastila austrijske vlasti da gone Mustafu Goekcea zbog prijetnji ubistvom koje joj je uputio. Mustafa Goekce je, stoga, optužen za prekršaj nanošenja tjelesnih povreda. Oslobođen je, jer su povrede Şahide Goekce bile previše lake da bi se kvalifikovale kao nanošenje tjelesnih povreda.

² Ovaj zakon se prevodi i kao Zakon o bezbjednosnoj policiji i kao Zakon o očuvanju javnog reda i mira.

2.4 Sledeći nasilni incidenti za koje autori znaju dogodili su se 21. i 22. avgusta 2000. Kada je 22. avgusta 2000. policija stigla u stan Goekceovih, Mustafa Goekce je vukao Şahide Goekce za kosu i pritiskao joj lice na pod. Ona je kasnije izjavila policiji da joj je dan prije toga prijetio da će je ubiti ako ga prijavi policiji. Policija je Mustafi Goekce izdala drugi nalog za udaljenje i zabranu povratka u stan, koji se odnosio na stan Goekceovih i stepenište zgrade u kojoj se stan nalazi, sa periodom važenja od 10 dana. Takođe su obavijestili državnog tužioca da je Mustafa Goekce počinio djelo teške prisile (zbog prijetnji smrću) i zahtijevali da bude pritvoren. Zahtjev je odbijen.

2.5 Dana 17 decembra 2001, 30. juna 2002, 6. jula 2002, 25 avgusta 2002. i 16. septembra 2002. policija je pozivana u stan Goekceovih zbog prijave o uznemiravanju, svađi i/ili nasilju.

2.6 Kao rezultat incidenta koji se dogodio 8. oktobra 2002. godine, zbog kojeg ih je pozvala Şahide Goekce, policija je izdala treći nalog za udaljenje i zabranu povratka (koji važi 10 dana) Mustafi Goekceu; Şahide Goekce je tvrdila da je Mustafa Goekce nazivao pogrđnim imenima, udario po licu, davio i ponovo prijetio da će je ubiti. Imala je modrice na obrazu i hematoma na lijevoj strani vrata. Şahide Goekce je pokrenula tužbu protiv supruga zbog nanošenja tjelesnih povreda i upućivanja opasnih kriminalnih prijetnji. Policija je ispitala Mustafu Goekcea i ponovo zahtijevala da mu se odredi pritvor. Državni tužioc je ponovo odbio zahtjev.

2.7 Dana 23 oktobra 2002, Bečki okružni sud Hernala izdao je privremenu zabranu na period od tri mjeseca kojom se Mustafi Goekceu zabranjuje povratak u porodični stan i njegovo neposredno okruženje kao i stapanje u kontakt sa Şahide Goekce ili sa djecom. Naredba je trebala odmah da stupi na snagu i povjerena je policiji na izvršenje. Sva djeca su maloljetnici (dvije kćerke i jedan sin) rođeni između 1989 i 1996.

2.8 Dana 18. novembra 2002, Kancelarija za brigu o mladima (koja je bila u stalnom kontaktu sa porodicom Goekce zbog nasilnih napada koji su se dogodili u prisustvu djece) obavijestila je policiju da Mustafa Goekce nije ispoštovao privremenu zabranu i da živi u porodičnom stanu. Policija ga tamo nije zatekla prilikom provjere.

2.9 Autori navode da je policija iz drugih izvora znala da je Mustafa Goekce opasan i da posjeduje pištolj. Krajem novembra 2002. godine, Remzi Birkent, otac Şahide Goekce, obavijestio je policiju da ga Mustafa Goekce često zove telefonom i prijeti da će ubiti Şahide Goekce ili nekog drugog člana porodice; Policijski službenik koji je primio izjavu Gosp. Birkenta nije podnio izvještaj. Brat Mustafe Goekcea takođe je obavijestio policiju o zategnutim odnosima između Şahide Goekce i njenog supruga, kao i o tome da je Mustafa Goekce nekoliko puta prijetio da će je ubiti. Njegovu izjavu policija nije ozbiljno shvatila niti je napravila zapisnik. Policija nije provjerila da li Mustafa Goekce ima pištolj iako je zabrana posjedovanja oružja bila na snazi protiv njega.

2.10 Dana 5. decembra 2002, Bečki državni tužioc obustavio je krivično gonjenje Mustafe Goekcea zbog nanošenja tjelesnih povreda i upućivanja opasnih kriminalnih prijetnji sa obrazloženjem da za krivično gonjenje nije bilo dovoljno razloga.

2.11 Dana 7. decembra 2002, Mustafa Goekce ubio je Şahide Goekce tako što je pucao u nju iz pištolja u njihovom stanu, u prisustvu njihove dvije kćerke. U policijskom izvještaju je navedeno da nijedan policajac nije otišao u stan da smiri svađu između Mustafe Goekcea i Şahide Goekce koja je prethodila ubistvu.

2.12 Mustafa Goekce se predao policiji dva i po sata nakon što je počinio zločin. Prema navodima, on je trenutno na izdržavanju doživotne robije u instituciji za mentalno oboljele prestupnike.³

Žalba

3.1 Autori se žale da je Şahide Goekce žrtva kršenja članova 1, 2, 3 i 5 Konvencije o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena od strane države potpisnice, zato što država nije aktivno preduzela sve odgovarajuće mjere da zaštiti pravo na ličnu bezbjednost i pravo na život Şahide Goekce. Država potpisnica napravila je propust time što nije tretirala Mustafu Goekcea kao ekstremno nasilnog i opasnog prestupnika u skladu sa krivičnim zakonom. Autori tvrde da Savezni zakon o zaštiti od nasilja u porodici (Bundesgesetz zum Schutz vor Gewalt in der Familie) ne pruža sredstva za zaštitu žena od veoma nasilnih osoba, pogotovo u slučajevima ponavljano, teškog nasilja i smrtnih prijetnji. Umjesto toga, autori insistiraju na tome da je pritvor neophodan. Autori takođe navode da, da je komunikacija između policije i državnog tužioca bila bolja i brža, državni tužilac bi znao o kontinuiranom nasilju i prijetnjama smrću i možda bi pronašao dovoljno razloga da pokrene optužbu protiv Mustafe Goekcea.

3.2 Autori dalje tvrde da država potpisnica nije ispunila svoje obaveze navedene u opštim preporukama br. 12, 19 i 21 Komiteta za eliminaciju nasilja nad ženama, zaključnim napomenama Komiteta (jun 2000) o kombinovanom trećem i četvrtom kao i petom periodičnom izvještaju Austrije, Rezoluciji ujedinjenih nacija o prevenciji zločina i Krivičnim mjerama za eliminaciju nasilja nad ženama, i u odnosu na nekoliko odredbi 3. Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima Ujedinjenih nacija, članovima 6. i 9. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima, nekoliko odredbi drugih međunarodnih instrumenata i Austrijskom ustavu.

3.3 U odnosu na član 1 Konvencije, autori tvrde da to što državni tužioci ne shvataju porodično nasilje ozbiljno, kao realnu životnu opasnost, kao i njihov neuspjeh u određivanju pritvora navodnim počiniočima, što bi trebao da bude princip u ovakvim slučajevima, mnogo više utiče na žene nego na muškarce. Žene su takođe neproporcionalno pogođene praksom neadekvatnog procesuiranja i kažnjavanja prestupnika u slučajevima porodičnog nasilja. Osim toga, žene su nesrazmjerno pogođene i nedostatkom koordinacije između policije i sudskog osoblja, kao i nedostatkom obrazovanja policije i sudstva o problemu porodičnog nasilja i izostankom prikupljanja podataka i vođenja statistike o porodičnom nasilju.

3.4 Pozivajući se na članove 1, 2 (a), (c), (d) i (f) i 3 Konvencije, autori tvrde da su izostajanje kazne pritvora počinioča porodičnog nasilja, neadekvatno procesuiranje slučajeva, nedostatak koordinacije između policije i sudskog osoblja i izostanak prikupljanja podataka i vođenja statistike o incidentima porodičnog nasilja rezultirali nejednakošću u praksi i osporavanjem Şahide Goekce da uživa svoja ljudska prava. Bila je izložena nasilnom napadu, maltretiranju, prinudi i prijetnjama smrću i kako Mustafa Goekce nije uhapšen, ubijena je.

3.5 U odnosu na član 1 i član 2 (e) Konvencije, autori smatraju da osoblje austrijskog krivičnog pravosuđa nije s dužnom marljivošću pristupilo istraživanju i krivičnom procesuiranju slučajeva nasilja i zaštiti ljudskih prava na život i ličnu sigurnosti u slučaju Şahide Goekce.

3 On je navodno bio zdravog uma (compos mentis) uoči ubistva, ali mu je generalno dijagnostifikovan veći stepen mentalnog poremećaja.

3.6 Pozivajući se na članove 1 i 5 Konvencije, autori tvrde da je ubistvo Şahide Goekce jedan tragičan primjer preovladavajućeg nedostatka ozbiljnog odnosa prema problemu porodičnog nasilja od strane javnosti i austrijskih vlasti. Krivični pravosudni sistem, a pogotovo državni tužioci i sudije, posmatraju ovo pitanje kao društveni ili privatni problem, blaži ili sitni prekršaj karakterističan za određene društvene klase. Krivični zakon ne primjenjuju u tim slučajevima zato što opasnost ne shvataju ozbiljno niti pridaju značaj strahovima i brigama žena.

3.7 Autori zahtijevaju od Komiteta da procijeni stepen kršenja ljudskih prava žrtava i prava zaštićenih Konvencijom i odgovornost države potpisnice zbog izostanka pritvora opasnog osumnjičenog lica. Autori takođe traže od Komiteta da preporuči da država potpisnica obezbijedi efikasnu zaštitu ženama žrtvama nasilja, naročito migrantkinjama, jasnim upućivanjem javnih tužioca i istražnih sudija u postupanje u slučajevima teškog nasilja nad ženama.

3.8 Autori traže od Komiteta da preporuči državi potpisnici sprovođenje politike “pro-hapšenja i pritvora” kako bi efikasno obezbijedila zaštitu ženama žrtvama nasilja u porodici i politike”-pro-procesuiranja” koja bi poslala poruku počiniocima i javnosti da društvo osuđuje nasilje u porodici i osigurava koordinaciju između različitih organa za sprovođenje zakona.

3.9 Autori takođe zahtijevaju od Komiteta da preporuči državi potpisnici da obezbijedi da svi nivoi krivično-pravnog sistema (policija, državni tužioci, sudije) rutinski sarađuju sa organizacijama koje se bave podrškom i zaštitom žena koje su žrtve rodno zasnovanog nasilja i da obezbijede da treninzi i edukacije na temu porodičnog nasilja budu obavezni.

3.10 Kada je u pitanju prihvatljivost saopštenja, autori tvrde da ne postoje drugi domaći pravni lijekovi koji bi mogli biti preduzeti kako bi se zaštitila lična sigurnost Şahide Goekce i spriječilo njeno ubistvo. Mjere udaljenja i zabrane povratka i privremene zabrane su se pokazale neefikasnim. Svi lični pokušaji preminule da dobije zaštitu (pozivala je bečku policiju nekoliko puta kada je Mustafa Goekce napao i davio; podnijela tri formalne žalbe policiji, podigla tužbu protiv Mustafe Goekcea) kao i pokušaju drugih (komšije su zvale bečku policiju; otac žrtve prijavljivao je prijetnje smrću, brat Mustafe Goekcea prijavio je da Mustafa Goekce ima pištolj) bili su uzaludni.

3.11 U podnesku od 10. decembra 2004. godine autori navode da nijedna građanska akcija nije pokrenuta na osnovu Zakona o zvaničnoj [državnoj] odgovornosti. Autori smatraju da ovo nije adekvatan lijek za izostanak zaštite Şahide Goekce i neuspjeh u sprječavanju njenog ubistva. Tužbe zbog propusta i nemara ne mogu je vratiti u život i imaju drugu svrhu – obezbjeđivanje kompenzacije za pretrpljeni gubitak i štetu. Dva pristupa, kompenzacija sa jedne a zaštita sa druge strane su u suprotnosti. Razlikuju se u odnosu na korisnike (nasljednike naspram žrtve), namjere (kompenzacija za gubitak naspram spašavanja života) i vrijeme (nakon smrti i prije smrti). Kada bi država adekvatno štitila žene, ne bi bilo potrebe za uspostavljanjem odgovornosti države. Pored toga, parnice za kompenzaciju podrazumijevaju velike troškove. Autori izjavljuju da je razlog podnošenja tužbe pozivanje države na odgovornost zbog propusta i nemara, prije nego dobijanje kompenzacije za nasljednike. Na kraju, tuženje države teško da može omogućiti adekvatno olakšanje u skladu sa članom 4 Opcionog protokola.

3.12 Autori takođe izjavljuju da nisu predali saopštenje nijednom drugom tijelu Ujedinjenih nacija ili drugom regionalnom mehanizmu međunarodnog poravnanja ili istrage.

3.13 Po pitanju locus standi, autori izjavljuju da je njihovo ulaganje žalbe u ime Şahide Goekce, koja ne može da da pristanak jer je mrtva, opravdano i prikladno. Smatraju da je njihovo zastupanje

Fatme pred Komitetom prikladno zato što je bila njihova klijentkinja koja je sa njima imala ličan odnos i zato što su specijalne organizacije koje obezbjeđuju zaštitu i podršku ženama koje su žrtve porodičnog nasilja; Jedna od dvije organizacije je interventni centar protiv porodičnog nasilja koji je, kako se navodi, ustanovljen u skladu sa članom 25, stav 3 Zakona o federalnoj bezbjednosnoj policiji. Oni traže pravdu za Şahide Goekce, kao i poboljšanje zaštite žena od porodičnog nasilja u Austriji, kako njena smrt ne bi bila uzaludna. Autori su dobili pismenu saglasnost Gradske kancelarije za mlade i porodična pitanja grada Beča, staratelja maloljetne djece Şahide Goekce.

Podnesak države potpisnice o prihvatljivosti

4.1 Podneskom od 4. maja 2005. godine, država potpisnica opisuje slijed događaja koji je doveo do smrti Şahide Goekce. Mustafa Goekce nije procesuiran zbog upućivanja ozbiljnih kriminalnih prijetnji Şahide Goekce 2. decembra 1999. godine zato što nije ovlastila državne organe da tako postupe. Državni organi su nastavili da ga krivično gone zbog zlonamjernog nanošenja tjelesnih povreda. Prema sudskim zapisima, Şahide Goekce nije htjela da svjedoči protiv Mustafe Goekcea i izričito je zahtijevala od suda da ne kazne njenog supruga. Bio je oslobođen zbog nedostatka dokaza.

4.2 Dana 23. avgusta 2000. godine, policija je Mustafi Goekceu izdala mjeru udaljenja i zabrane povratka. Telefonskim putem su prijavili incident od prethodnog dana koji je uključivao tešku prisilu i upućivanje opasnih kriminalnih prijetnji.

4.3 Dana 18. septembra 2000. godine, državni tužilac primio je pismenu žalbu (Anzeige) povodom incidenta od 22. avgusta 2000. godine. Prilikom ispitivanja, Şahide Goekce je izjavila da je pretrpjela napad epilepsije kao i napad depresije, poričući da joj je Mustafa Goekce prijetio smrću. Kao posledica ovog, državni tužilac je obustavio process protiv Mustafe Goekcea zbog teške prisile i izricanja opasnih kriminalnih prijetnji.

4.4 Dana 13. januara 2001. godine, sud nadležan za pitanja starateljstva ograničio je uloge Mustafe Goekcea i Şahide Goekce u brizi i vaspitanju njihove djece zahtijevajući od njih da postupaju po mjerama dogovorenim u saradnji sa Kancelarijom za brigu o mladima. U svojoj odluci, sud bilježi da su Mustafa Goekce i Şahide Goekce uvijek pokušavali da ostave utisak da žive dobro organizovanim životom. Kada su ih upitali o optužbama za nanošenje fizičkih povreda i upućivanje opasnih kriminalnih prijetnji, i Mustafa Goekce i Şahide Goekce su smatrali da je važno uzeti u obzir da se u potpunosti izmireli brzo nakon svakog incidenta.

4.5 Mustafa Goekce i Şahide Goekce pristali su da idu na terapiju za parove i da ostanu u kontaktu sa Kancelarijom za brigu o mladima. Išli su na terapiju do ljeta 2002. godine. Gradska administracija ponudila im je novi i prostraniji stan koji bi bolje odgovarao njihovim potrebama. Uprkos svemu tome, policija je u nekoliko navrata intervenisala prilikom njihovih svađa, i to 17. decembra 2001, 30. juna 2002, 6. jula 2002, 25. avgusta 2002. i 16. septembra 2002. godine.

4.6 Dana 23. oktobra 2002. godine, Okružni sud u Hernalu izdao je privremenu zabranu Mustafi Goekceu u skladu sa članom 382b Zakona o sprovođenju presuda (Exekutionsordnung) kojom mu je zabranjeno da se vrati u stan i njegovo neposredno okruženje i da kontaktira djecu i Şahide Goekce. Ona je svjedočila pred sudijom u prisustvu Mustafe Goekcea (iako je bila obaviještena o svojim pravima) da će dati sve od sebe da održi porodicu na okupu, da Mustafa Goekce ima veoma dobar odnos sa djecom i da joj pomaže u domaćinstvu zbog njene epilepsije.

4.7 Policijski izvještaj od 18. novembra 2002. godine pokazao je da je Kancelarija za brigu o mladima tražila od policije da ode u stan Goekceovih jer je suprug prekršio privremenu zabranu i boravio u stanu. Kada je policija stigla, Mustafa Goekce više nije bio tamo. Şahide Goekce je djelovala ljuto zbog toga što je policija došla i pitala ih je zašto skoro svakodnevno dolaze iako je izričito izjavila da želi da provede život zajedno s svojim suprugom.

4.8 Dana 6 decembra 2002. godine Kancelarija državnog tužioca u Beču povukla je optužbe o upućivanju opasnih kriminalnih prijetnji u vezi sa incidentom koji se dogodio 8. oktobra 2002. godine, zato što je Şahide Goekce dala pismenu izjavu policiji u kojoj je tvrdila da je napad epilepsije uzrok njenih povreda. Takođe je izjavila da joj je suprug ponavljao prijetnje ubistvom tokom nekoliko godina. Državni tužilac držao se pretpostavke da u prijetnje redovna pojava u svađama između njih dvoje id a neće biti ispunjene. Şahide Goekce je konstantno pokušavala da umanji incidente u cilju sprječavanja gonjenja Mustafe Goekcea. Ovim činom i odbijanjem da svjedoči u krivičnom procesu, doprinijela je izostanku osude za zločin Mustafe Goekcea.

4.14 U odnosu na ovakvu pozadinu slučaja, pritvaranje počinioca nije bilo opravdano u vezi sa incidentom od 8. oktobra 2002. godine. Mustafa Goekce nije imao krivični dosije i državni tužilac u to vrijeme nije znao da posjeduje oružje. Državni tužilac nije smatrao da poznate činjenice ukazuju na neposrednu opasnost od djela ubistva od strane Mustafe Goekcea; pritvor bi mogao biti opravdan jedino kao ultima ratio. U pogledu ljutnje Şahide Goekce zbog policijske intervencije od 18. novembra 2002. godine (vidjeti paragraf 4.7), državni tužilac nije mogao pretpostaviti da će optužba dovesti do osude i zatvorske kazne. Prilikom pritvaranja optuženog, sud mora uzeti u obzir princip proporcionalnosti i, u bilo kom slučaju, mora obustaviti pritvor ukoliko trajanje postane neproporcionalno očekivanoj kazni.

4.15 Dalje, Şahide Goekce mogla je da uputi žalbu Ustavnom sudu, u skladu sa članom 140, paragraf 1, Federalnog ustava (Bundes-Verfassungsgesetz) koji bi doveo u pitanja odredbu koja joj nije dozvolila da uloži žalbu na odluku Državnog tužioca o neizdavanju naloga za hapšenje Mustafe Goekcea. Pod pretpostavkom da oni mogu pokazati trenutni i neposredni interes po pitanju preventivnog efekta ukidanja odgovarajuće odredbe u korist žrtava porodičnog nasilja, kao što je Şahide Goekce, i dalje je moguće da se njeni preživjeli nasljednici po ovom pitanju obrate Ustavnom sudu.

4.16 Država potpisnica takođe tvrdi da se specijalne obuke o porodičnom nasilju za sudije i policiju redovno sprovode. Saradnja između sudova i policije konstantno se analizira kako bi se obezbijedila brza intervencija državnih organa – sa ciljem sprječavanja tragedija kao što je slučaj Şahide Goekce u najvećoj mogućoj mjeri, uz poštovanje ljudskih prava osobe i bez neprikladnog uplitanja u njen porodični život.

Komentari autora na primjedbe o prihvatljivosti države potpisnice

5.1 Svojim podneskom od 31. jula 2005. godine, autori tvrde da su žrtva i autori iscrpili sve domaće pravne lijekove koji mogu da omoguće odgovarajuće olakšanje. Tvrde da ne postoji pravna obaveza podnošenja zahtjeva za građanske mjere – kao što je privremena zabrana.

5.2 Autori su takođe mišljenja da očekivanje od žene kojoj se prijeti smrću da podnese zahtjev Ustavnom sudu nije argument koji država potpisnica iznosi sa dobrom namjerom. Ovaj process traje dvije do tri godine i, iz tog razloga ne bi donio odgovarajuće olakšanje ženi kojoj se prijeti smrću.

5.3 Autori smatraju da je država potpisnica nepravredno prebacila teret i odgovornost preduzimanja koraka protiv nasilnog muža na žrtvu, ne razumijevajući opasnost s kojom je žrtva suočena kao ni moć koju nasilnik ima nad njom. Autori, stoga, vjeruju da član 107, paragraf 4, Kaznenog zakonika koji se bavi autorizacijom za krivično gonjenje osoba koje upućuju opasne kriminalne prijetnje treba ukinuti, tako da bi teret bio prebačen na državu – gdje i pripada – i takođe ojačalo činjenicu da je upućivnje kriminalnih prijetnji zločin protiv društva isto kao što je zločin protiv pojedinačne žrtve.

5.4 Autori pojašnjavaju da se Şahide Goekce plašila da napusti svog nasilnog supruga. Žrtve nastoje da izbjegnu radnje koje mogu uvećati opasnost koja im prijete (Stokholmski sindrom) i i često se osjećaju obaveznim da postupaju u skladu sa interesima počinioca. Ne treba je kriviti što zbog psiholoških, ekonomskih i društvenih faktora nije bila u stanju da se odvoji.

5.5 Auztori takođe dovode u pitanje opis određenih činjenica od strane države potpisnice; Mustafa Goekce (a ne Şahide Goekce) je izjavio da je ona imala epileptični napad i da je patila od depresije. Ona nije poricala prijetnje koje joj je upućivao suprug, kako tvrdi država potpisnica. Odbila je da svjedoči protiv njega samo jednom. Ako je Şahide Goekce umanjivala ozbiljnost incidenata pred predstavnicima Kancelarije za brigu o mladima, to je bilo zbog toga što se plašila da ne izgubi djecu. Autori takođe tvrde da je Mustafa Goekce napustio terapiju i da je policiji bilo lako da otkrije da nosi pištolj. Takođe, ističu da je Şahide Goekce zvala policiju u noći uoči ubistva — činjenica koja pokazuje koliko se plašila, kao i to da je bila spremna da preduzme korake da ga spriječi da se vrati u stan.

5.6 Što se tiče komentara države potpisnice o efikasnoj saradnji između raznih institucija, policija i državni tužilac počeli su da komuniciraju sa Bečkim interventnim centrom protiv porodičnog nasilja tek nakon smrti Şahide Goekce.

Dodatni komentari na prihvatljivost koje je podnijela država potpisnica

6.1 U podnesku od 21. oktobra 2005. godine, država potpisnica čvrsto odbacuje činjenice koje su iznijeli autori i ostaje pri stavovima iznesenim u prethodnom podnesku. Država potpisnica ističe da autori upućuju ne samo na navodne propuste nadležnog državnog tužioca i istražnog sudije već i na sami zakon. Oni kritikuju pravni okvir, primjenu zakonskih odredbi koje štite pravo na život, fizički integritet i pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života, kao i neuspjeh u preduzimanju dovoljno efikasnih mjera, na uopšten, apstraktan način.

6.2 U članu 140, paragrafu 1, Federalnog ustava navodi se da svaki pojedinac može osporiti zakonske odredbe zbog neustavnosti ukoliko on/ona navede neposrednu povredu ličnih prava u mjeri u kojoj je zakon bio operativan za tu osobu bez donošenja sudske odluke ili rješenja. Ne postoje vremenski rokovi za podnošenje takvih prijava.

6.3 Cilj postupka bi bio da se isprave navodna kršenja zakona. Ustavni sud smatra zahtjev legitimnim samo ako bi se ukidanjem sporne odredbe, pravni položaj podnosioca zahtjeva promijenio do te mere da navodne negativne pravne implikacije više ne postoje. Štaviše, zakonom zaštićeni interesi podnosioca zahtjeva moraju biti stvarno pogođeni. Ovo se odnosi i na vrijeme podnošenja zahtjeva i onda kada Ustavni sud donosi odluku. Uspješni aplikanti imaju pravo na kompenzaciju.

6.4 Član 15 Ustavnog sudskog akta (Verfassungsgerichtshofgesetz) sadrži opšte formalne uslove obraćanja Ustavnom sudu. Ovi zahtjevi uključuju: da prijava mora biti u pismenoj formi; da se pri-

java mora odnositi na određenu odredbu u Ustavu; da podnosilac prijave mora navesti činjenice; i da prijava mora sadržati poseban zahtjev. Prema članu 62, stavu 1. Zakona, u prijavi mora biti precizno navedeno koje odredbe treba ukinuti. Štaviše, prijava mora detaljno obrazložiti zašto su osporene odredbe nezakonite i u kojoj mjeri je zakon bio operativan za podnosioca predstavke bez donošenja sudske odluke ili rješenja.

6.5 Ako se Ustavni sud saglasi sa podnosiocem predstavke, on izdaje rješenje kojim se ove odredbe ukidaju. Federalni kancelar je tada dužan da objavi njihovo ukidanje u Federalnom pravnom listu, i ono stupa na snagu po isticanju dana proglašenja. Ustavni sud također može odrediti maksimalni rok od 18 mjeseci za ukidanje - što se ne mora nužno odnositi na podnosioca zahtjeva. Vremenski rok je fiksiran ako zakonodavstvo dobije priliku da uvede novi sistem koji je usklađen sa ustavnim okvirom. U svjetlu svojih prethodnih odluka, pretpostavlja se da će Ustavni sud iskoristiti ovu drugu mogućnost u slučaju da odluči da se odredba ukine.

6.6 Postupak iz člana 140. stava 1. Saveznog ustava zaista može, kako navode autori, trajati dvije do tri godine. Međutim, postupak može biti kraći ako se hitnost objasni Ustavnom sudu. Postupci Ustavnog suda ne pružaju brzu nadoknadu. Međutim, član 4, stav 1 Opcionog protokola uz Konvenciju o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena propisuje iscrpljivanje svih dostupnih domaćih pravnih lijekova, osim ako se postupak ne bi nerazumno produžio ili se ne može očekivati efikasno zadovoljenje.

6.7 Zahtjev za iscrpljivanjem domaćih pravnih lijekova odražava generalni princip međunarodnog prava i opšti je element međunarodnih mehanizama za zaštitu ljudskih prava. On daje zainteresovanoj državi priliku da prvo ispravi kršenja ljudskih prava na domaćem nivou.

6.8 Država ugovornica tvrdi da su Şahide Goekce Sahide Goekce ili njeni preživjeli rođaci trebali da iskoriste mogućnost podnošenja pojedinačne prijave pred Ustavnim sudom prije obraćanja Komitetu, kao što je propisano članom 4, paragrafom 1 Opcionog protokola. Procedure pred Ustavnim sudom nisu bezrazložno prolongirane. Štaviše, u svjetlu prakse Suda, ne može se reći da preživjeli rođaci ne bi imali pravo da podnesu pojedinačnu prijavu, jer - koliko se može vidjeti - slični slučajevi nisu predočeni Sudu.

6.9 Država potpisnica dalje izjavljuje da član 4, paragraf 1, Opcionog protokola ne podrazumijeva samo lijekove koji su uspješni u svakom slučaju. Ukoliko su uspješni, zahtjevi bi doveo do ukidanja spornih proceduralnih odredbi ili do uvođenja novog sistema u oblasti porodičnog nasilja od strane zakonodavstva, usklađenog sa namjerama autora. Istina je da sada, nakon smrti Şahide Goekce, nema efikasnog rješenja koje bi podrazumijevalo zaštitu njenog života i lične bezbjednosti. Ipak, u ovoj proceduri, Komitet bi, prilikom procjenjivanja prihvatljivosti, trebao da ispita da li je Şahide Goekce imala priliku da pred domaćim zakonom preispita pravne odredbe koje su je spriječile u uživanju njenih prava na ustavnu reviziju i da li njeni preživjeli rođaci imaju priliku da iskoriste isti mehanizam za ukidanje spornih odredbi na domaćem nivou, kako bi ostvarili svoje ciljeve.

Pitanja i postupak pred Komitetom na temu prihvatljivosti

7.1 Tokom trideset i četvrte sjednice (od 16. januara do 3. februara 2006. godine), Komitet je razmotrio prihvatljivost saopštenja u skladu sa pravilima 64 i 66 svog poslovnika. Sud je utvrdio da se predmet ne razmatra niti se ranije razmatrao u okviru drugog postupka međunarodne istrage ili poravnanja.

7.2 Što se tiče člana 4. stava 1. Opcionog protokola uz Konvenciju o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena (pravilo o domaćim pravnim lijekovima), Komitet navodi da autori moraju koristiti dostupne lijekove u domaćem pravnom sistemu koji im mogu omogućiti da dobiju naknadu za navodne povrede prava. Suštinu njihovih pritužbi, naknadno podnijetih Komitetu, trebalo bi prvo podnijeti odgovarajućem domaćem tijelu. U suprotnom bi se izgubila motivacija iza odredbi. Pravilo domaćih pravnih lijekova je osmišljeno tako da države potpisnice imaju mogućnost da otklone kršenje bilo kojeg prava utvrđenog Konvencijom putem svojih pravnih sistema prije nego što Komitet razmotri iste probleme. Komitet za ljudska prava nedavno je podsjetio na obrazloženje svog odgovarajućeg pravila u slučaju Panayote Celal u ime njegovog sina Angela Celala, protiv Grčke (1235/2003), paragraf 6.3: “Komitet podsjeća da je funkcija zahtjeva iscrpljenosti prema članu 5, stavu 2 (b) Opcionog protokola da se državi članici pruži prilika da riješi kršenja ...”

7.3 Komitet zapaža da su, u podnescima koji kritikuju porodično nasilje, lijekovi koji se uzimaju u obzir u svrhu prihvatljivosti u vezi sa obavezom države potpisnice da sa dužnom pažnjom pruži zaštitu; istraži zločin, kazni počinitelja i obezbijedi naknadu, kako je navedeno u opštoj preporuci 19 Komiteta.

7.4 Komitet smatra da su navodi o obavezi države potpisnice da postupa sa dužnom pažnjom radi zaštite Şahide Goekce bili ključni dio saopštenja i od velike važnosti za nasljednike. Prema tome, pitanje iscrpljivanja domaćih pravnih lijekova, u skladu sa članom 4, stavom 1 Opcionog protokola, mora se ispitati u vezi sa ovim navodima. Navodi su se, u suštini, odnosili na greške u zakonu kao i na navodne prekršaje ili nemar vlasti u primjeni mjera predviđenih zakonom. U pogledu navodnih nedostataka u zakonu, autori su tvrdili da, prema Krivičnom zakoniku, Şahide Goekce nije bila u mogućnosti da uloži žalbu protiv odluka javnog tužioca da ne odredi pritvor njenom suprugu zbog upućivanja opasne kriminalne prijetnje. Država potpisnica je tvrdila da je postupak, čiji bi cilj bio da se isprave navodna kršenja zakona, određen članom 140. stavom 1. Saveznog ustava i da je bio dostupan pokojnici i ostao dostupan njenim potomcima. Država potpisnica je navela da neuspjeh pokojnice i njenih potomaka da iskoriste postupak onemogućava prihvatljivost komunikacije.

7.5 Komitet smatra da se postupak u skladu sa članom 140. stavom 1. Saveznog ustava ne može smatrati lijekom koji bi mogao donijeti efikasno olakšanje ženi kojoj su upućivane opasne kriminalne prijetnje smrću. Odbor takođe smatra malo vjerovatnim da bi ovaj domaći pravni lijek donio efikasno olakšanje potomcima pokojnice, imajući u vidu apstraktnu prirodu takvog ustavnog pravnog lijeka. Shodno tome, Komitet je zaključio da, u pogledu prihvatljivosti tvrdnji autora o pravnom okviru zaštite žena u situacijama porodičnog nasilja, u odnosu na pokojnicu nisu postojali nikakvi pravni lijekovi za koje postoji vjerovatnoća da bi donijeli efikasno olakšanje, pa je saopštenje u tom pogledu prihvatljivo. U odsustvu informacija o drugim raspoloživim i djelotvornim pravnim lijekovima koje su mogli ili još uvijek mogu da traže Şahide Goekce ili njeni nasljednici, Komitet je zaključio da su tvrdnje autora o postupcima ili propustima državnih službenika prihvatljive.

7.6 Dana 27. januara 2006. godine, Komitet je proglasio saopštenje prihvatljivim.

Zahtjev države potpisnice za revidiranje prihvatljivosti i podnesak o meritumu

8.1 Podneskom od 12. juna 2006. godine država potpisnica zahtijeva od Komiteta da revidira svoju odluku o prihvatljivosti. Država potpisnica ponavlja da su potomci Şahide Goekce trebali iskoristiti postupak iz člana 140. stava 1. Saveznog ustava kako bi pokušali da izmijene zakonsku

odredbu koja je zabranjivala Şahide Goekce da se žali protiv odluka državnog tužioca da ne odredi pritvori Mustafi Goekceu. Ona tvrdi da je ovaj pravni lijek prilično efikasan u ostvarivanju cilja saopštenja na domaćem nivou.

8.2 Država potpisnica takođe tvrdi da bi, nakon što je državni tužilac odbacio optužbe protiv Mustafe Goekcea, Şahide Goekce imala pravo da pokrene postupak, poznat kao “pridruženo gonjenje” (Subsidiaranklage), protiv svog supruga. Austrijski pravni sistem predviđa da povređeno lice može pokrenuti postupak umjesto državnog tužioca, u slučaju da on odbaci optužbu i odbije da krivično goni počinioca. Državni tužilac je dužan da obavijesti oštećenog o ovoj opciji.

8.3 Država potpisnica preispituje slijed događaja koji su doveli do ubistva Şahide Goekce. Država potpisnica ukazuje na to da sveobuhvatni izvještaj Kancelarije višeg državnog tužioca u Beču o slučaju Mustafe Goekcea potvrđuje da Şahide Goekce nije dala odobrenje za krivično gonjenje svog muža zbog opasnih kriminalnih prijetnji koje joj je uputio 2. decembra 1999. godine i da su, kao rezultat toga, optužbe protiv njega morale biti odbačene. Što se tiče ex officio gonjenja Mustafe Goekcea zbog zlonamjernog nanošenja tjelesnih povreda u vezi sa istim incidentom, Şahide Goekce je na Okružnom sudu u Funfhausu potvrdila izjavu svog supruga, tj. da je bila epileptična i da je imala napade depresije i da su modrice na njenom vratu uzrokovane toga što je njen suprug držao. Mustafa Goekce je oslobođen optužbi za zlonamjerno nanošenje tjelesne povrede u nedostatku daljih dokaza protiv njega.

8.4 Država potpisnica pruža više informacija u vezi sa incidentom koji se dogodio 21. avgusta 2000. godine: zapisi pokazuju da Şahide Goekce nije povrijeđena i da je Mustafa Goekce nije udario; informisana je o mogućim sredstvima zaštite koju pruža Savezni zakon o zaštiti od nasilja u porodici i dobila letak sa informacijama za žrtve nasilja; Bečki interventni centar i Kancelarija za zaštitu mladih takođe su, po službenoj dužnosti, obaviješteni o ovom incidentu; a 24. avgusta 2000. godine Mustafa Goekce je otišao u policijsku kancelariju u Schmelzu, zajedno sa njihovim zajedničkim sinom, Hakanom Goekcem, koji je izjavio da je njegova majka počela da se svađa sa ocem i napala ga.

8.5 Država potpisnica tvrdi da je 1. septembra 2000. godine Şahide Goekce (koja je, prema evidenciji, ispitivana u odsustvu svog supruga) izjavila da joj suprug nikada nije prijetio da će je ubiti. Imala je epileptični napad i možda je u svojoj konfuziji iznijela optužbe protiv svog muža; tokom takvih situacija davala je čudne izjave, kojih se kasnije ne bi sjećala. Javni tužilac je 20. septembra 2000. godine povukao tužbu protiv Mustafe Goekcea.

8.6 Država potpisnica tvrdi da je javni tužilac pokrenuo tužbu protiv Mustafe Goekcea zbog nanošenja tjelesnih povreda i prijetnje da će ubiti Şahide Goekce, odmah nakon incidenta od 8. oktobra 2002. godine. Međutim, on nije zahtijevao da Mustafa Goekce bude uhapšen. Şahide Goekce je policiji izjavila, bez prisustva njenog muža, da je suprug davio i prijetio joj smrću. Ona je ponovo bila detaljno upoznata sa mogućnošću podnošenja zahtjeva za privremenu zabranu po članu 382b Zakona o izvršenju presuda i dobila je informativni list za žrtve nasilja. Mustafa Goekce je potpuno poricao optužbe protiv njega. Postojali su dokazi da je Mustafa Goekce lakše povrijeđen tokom svađe koja se desila 8. oktobra 2002. godine.

8.7 Država potpisnica tvrdi da je Şahide Goekce, na saslušanjima u vezi privremene zabrane u okružnom sudu u Hernalsu, imala priliku da svjedoči bez prisustva njenog supruga. Na tim saslušanjima, Şahide Goekce je izjavila da će uložiti sve napore da održi porodicu na okupu. Ona je takođe izjavila da je njen suprug imao vrlo dobre odnose sa djecom i pomagao joj u domaćinstvu. Prema izvještaju policijskog inspektorata (Kriminalkommissariat Vest), Mustafa Goekce je

više puta kršio privremenu zabranu, a policija je reagovala tako što je nekoliko puta odlazila u dom Goekceovih, što je iritiralo Şahide Goekce.

8.8 Država potpisnica tvrdi da je, 6. decembra 2002. godine, javni tužilac povukao tužbu protiv Mustafe Goekcea jer nije bilo moguće dokazati sa dovoljno sigurnosti da je Mustafa Goekce kriv za upućivanje opasnih kriminalnih prijetnji svojoj supruzi, koje su prevazilazile oštre izjave koje su rezultat njegovog vaspitanja. Što se tiče fizičkih dokaza, država potpisnica tvrdi da nije moguće utvrditi koji je supružnik započeo sa agresivnim radnjama. Država potpisnica takođe tvrdi da je postupak protiv Mustafe Goekcea zbog nanošenja tjelesnih povreda obustavljen zbog toga što on nije imao krivični dosije i zbog toga što se ne može isključiti da je Şahide Goekce napala njega.

8.9 Presudom od 17. oktobra 2003. godine, Bečki regionalni krivični sud naložio je Mustafi Goekceu da bude smješten u ustanovu za mentalno oboljele prestupnike zbog ubistva Şahide Goekce. Prema ekspertskom mišljenju koje je Sud dobio, Mustafa Goekce je počinio krivično djelo pod uticajem psihotične ljubomore koja ga je oslobodila krivične odgovornosti.

8.10 Država potpisnica napominje da je teško napraviti pouzdanu prognozu toga koliko je pocinilac opasan i da je neophodno utvrditi da li pritvor predstavlja nesrazmjerno uplitanje u osnovna prava i slobode osobe. Savezni zakon o zaštiti od nasilja u porodici ima za cilj da obezbijedi izuzetno efikasan ali i proporcionalan način borbe protiv porodičnog nasilja, kombinovanjem krimivičnih i građanskih mjera, policijskih aktivnosti i mjera podrške. Neophodna je tijesna saradnja između krivičnih i građanskih sudova, policijskih organa, institucija za zaštitu mladih i institucija za zaštitu žrtava, uključujući interventne centre za zaštitu od nasilja u porodici, kao i brza razmjenu informacija između organa i uključenih institucija.

8.11 Država potpisnica ističe da, pored rješavanja sporova, policija ima pravo da izda mjeru udaljenja i zabrane vraćanja u zajednički dom, što su manje stroge mjere od pritvora. Članom 38a, stavom 7 Zakona o bezbjednosnoj policiji, od policije se zahtijeva da vrši nadzor poštovanja ove zabrane najmanje jednom u prvih tri dana od datuma njenog stupanja na snagu. Prema instrukcijama Bečke federalne policijske uprave, najbolje je da policija izvrši pregled putem ličnog kontakta sa osobom koja je u riziku, u domu, bez prethodnog upozorenja, u vrijeme kada je vjerovatno da će neko biti kod kuće. Policijski inspektori u Beču moraju voditi datoteku indeksa porodičnog nasilja kako bi imali brz pristup pouzdanim informacijama.

8.12 Država potpisnica ukazuje na to da su njeno zakonodavstvo kao i elektronski registar sudskih postupaka predmet redovne evaluacije. Napredak u razumijevanju doveo je do značajne reforme zakona i poboljšane zaštite žrtava porodičnog nasilja, kao što je ukidanje obaveze iz člana 107 paragrafa 4 Krivičnog zakona da ugroženi član porodice mora odobriti gonjenje počinitelja koji je uputio opasne kriminalne prijetnje.

8.13 Država potpisnica tvrdi da je pitanje nasilja u porodici i obećavajućih kontra-strategija redovno raspravljano na sastancima između šefova državnih tužilaštava i predstavnika Federalnog ministarstva unutrašnjih poslova, uključujući i predmet koji se trenutno razmatra. Takođe tvrdi da se ulažu znatni napor za poboljšanje saradnje između državnih tužilaštava i centara za intervenciju protiv nasilja u porodici. Država potpisnica se takođe poziva na napore u oblasti statistike Federalnog ministarstva unutrašnjih poslova i njegovih potčinjenih tijela.

8.14 Država potpisnica ukazuje na to da su Savezni zakon o zaštiti od nasilja u porodici i njegova primjena u praksi ključni elementi obuke sudija i javnih tužilaca. Navedeni su primjeri seminara

i lokalnih događaja na temu zaštite žrtava. Budućim sudijama se na godišnjem nivou pružaju informacije o “nasilju u porodici”, “zaštiti žrtava” i “zakonu i porodici”. Programi obuhvataju osnove fenomena nasilja nad ženama i djecom, uključujući oblike nasilja, traume, post-traumatske posljedice, dinamiku nasilnog odnosa, psihologiju počinioca, faktore procjene opasnosti počinioca, institucije koje pružaju podršku, zakone i propise i elektronske registre. Takođe je sprovedena interdisciplinarna i sveobuhvatna obuka.

8.15 Država potpisnica priznaje potrebu da osobe koje trpe porodično nasilje budu informisane o zakonskim mogućnostima i dostupnim savjetodavnim službama. Država potpisnica izvještava da, u okružnim sudovima, jednom nedeljno, sudije besplatno pružaju informacije o postojećim pravnim instrumentima zaštite svim zainteresovanim. Pružaju se i psihološki savjeti, koji su dostupni i u Okružnom sudu u Hernalsu. Država potpisnica takođe ukazuje na to da su u okružnim sudovima dostupne odgovarajuće informacije (plakati i letci na arapskom, njemačkom, engleskom, francuskom, poljskom, ruskom, srpsko-hrvatskom, španskom i mađarskom jeziku). Takođe je instalirana besplatna telefonska linija za žrtve, putem koje advokati pružaju pravne savjete bez nadoknade. Država potpisnica dalje tvrdi da ženske kuće funkcionišu kao skloništa u kojima se ženama žrtvama nasilja nudi savjetovanje, njega i pomoć u kontaktu sa nadležnim organima. U slučajevima porodičnog nasilja u kojima je izrečena mjera udaljenja i zabrane povratka u zajednički dom, policijski službenici moraju obavijestiti osobe u riziku o mogućnosti izricanja privremene zabrane prema članu 382a Zakona o izvršenju presuda. U Beču, zainteresovana osoba dobija informativni list (dostupan na engleskom, francuskom, srpskom, španskom i turskom jeziku).

8.16 Država potpisnica tvrdi da autori saopštenja daju apstraktna objašnjenja zašto Savezni zakon o zaštiti od nasilja u porodici, kao i praksa određivanja pritvora u slučajevima porodičnog nasilja, kao i gonjenje i kažnjavanje počinioca, navodno krše članove 1, 2, 3 i 5 Konvencije. Država potpisnica smatra da je očigledno da njen pravni sistem pruža sveobuhvatne mjere za adekvatnu i efikasnu borbu protiv nasilja u porodici. Država potpisnica tvrdi da je Şahide Goekce imala na raspolaganju brojne oblike pomoći u slučaju koji se ispituje.

8.17 Država potpisnica dalje tvrdi da se pritvor određuje onda kada je bojazan da bi osumnjičeni mogao izvršiti prijetnju ako ostane na slobodi dovoljno potkrijepljena. Ona tvrdi da se greške u procjeni stepena opasnosti počinioca ne mogu isključiti u pojedinačnom slučaju. Država potpisnica tvrdi da se, iako je sadašnji slučaj izuzetno tragičan, ne može zanemariti činjenica da se pritvor mora razmatrati u odnosu na pravo na pravično suđenje i ličnu slobodu navodnog počinioca. Upućuje se na sudsku praksu Evropskog suda za ljudska prava po kojoj lišavanje slobode osobe u svakom slučaju predstavlja ultima ratio i može se izreći samo ako takva odluka nije nesrazmjerna u odnosu na svrhu mjere. Država potpisnica takođe tvrdi da bi pritvor, u situacijama porodičnog nasilja, trebalo određivati kao preventivnu mjeru da bi svi izvori opasnosti bili isključeni. To bi preokrenulo teret dokazivanja i bilo bi u jakoj kontradikciji sa principima pretpostavke nevinosti i prava na pravično suđenje. Zaštita žena putem pozitivne diskriminacije, na primjer, kroz automatsko hapšenje, pritvaranje, osuđivanje unaprijed i kažnjavanje muškaraca čim postoji sumnja na nasilje u porodici, bilo bi neprihvatljivo i suprotno vladavini prava i osnovnim pravima.

8.18 Država potpisnica tvrdi da je autorka u mogućnosti da podnese žalbu protiv državnog tužioca zbog njegovog postupanja u bilo koje vrijeme, u skladu sa članom 37 Zakona o državnim tužiocima. Pored toga, Şahide Goekce nije iskoristila ni jedan od različitih raspoloživih pravnih lijekova. To što nije ovlastila krivično gonjenje Mustafe Goekcea zbog izricanja opasnih kriminalnih prijetnji u decembru 1999. godine, kao i činjenica da je uglavnom odbijala da svjedoči i tražila od suda da ne kazni njenog supruga, dovelo je do njegove oslobađajuće presude. Şahide Goekce je tvrdila

da je izjave u vezi incidenta iz avgusta 2000. godine dala dok je bila u konfuznom stanju koje je posljedica depresije, tako da je državni tužioc ponovo utvrdio da nema osnova za gonjenje Mustafe Goekcea. Država potpisnica dalje tvrdi da činjenice koje su bile dostupne u vezi incidenta od 8. oktobra 2002. godine nisu ukazivale na to da Mustafi Goekceu treba odrediti pritvor. Na kraju, država potpisnica tvrdi da se iz policijskih izvještaja i drugih podataka nije moglo zaključiti da postoji opasnost da će Mustafa Goekce stvarno izvršiti krivično djelo.

8.19 Država potpisnica rezimira svoj stav tvrdeći da efikasna zaštita nije mogla biti garantovana za Sahide Goekce jer ona nije bila spremna da saraduje sa austrijskim vlastima. U skladu sa informacijama dostupnim državnim organima, bilo kakvo dalje uplitanje države u osnovna prava i slobode Mustafe Goekcea ne bi bilo dozvoljeno Ustavom.

8.20 Država potpisnica tvrdi da njen sistem sveobuhvatnih mjera⁴ za borbu protiv porodičnog nasilja ne diskriminiše žene, a da suprotne tvrdnje autora nisu utemeljene. Odluke koje izgledaju neprimjereno u retrospektivi (kada su dostupni sveobuhvatniji podaci) - nisu diskriminatorne eo ipso. Država potpisnica tvrdi da je ispunila svoje obaveze propisane Konvencijom i u pogledu zakonodavstva i sprovođenja zakona i tvrdi da Şahide Goekce nije diskriminisana kao žena.

8.21 U svijetlu gore navedenog, država potpisnica traži od Komiteta da odbaci ovo saopštenje kao neprihvatljivo; in eventu, da ga odbije zato što je očigledno neosnovano i, in eventu, da smatra da prava po Konvenciji Sahide Goekce nisu povrijeđena.

Komentari autora na zahtjev države potpisnice za ispitivanje prihvatljivosti i podnošenje merituma

9.1 U svom podnesku od 30. novembra 2006.godine, autori tvrde da ni djeca žrtve, niti autori sami nisu imali namjeru da zahtijevaju reviziju ustavnih odredbi pred Ustavnim sudom - zahtjev koji bi se smatrao neprihvatljivim. Oni ne bi bili u stanju da podnesu takav zahtjev Ustavnom sudu. Autori primjećuju da je u fokusu saopštenja neprimjenjivanje zakonskih odredbi – a ne njihova izmjena ili ukidanje. Štaviše, autori tvrde da se njihovi predlozi za poboljšanje postojećih zakona i mjera za izvršenje nikad ne bi mogli ostvariti ustavnom žalbom. Prema tome, ulaganje ustavne žalbe ne treba smatrati domaćim pravnim lijekom u smislu člana 4. stava 1. Opcionog protokola.

9.2. Autori smatraju da je u ovoj fazi neprihvatljivo da država potpisnica uvodi argument u vezi sa pravnim lijekom “pridruženog krivičnog gonjenja”, s obzirom na to da su državi potpisnici ranije u dva navrata date mogućnosti da komentariše pitanje dopustivosti, pored toga, ovaj pravni lijek bi bio skup i ne bi donio efikasno olakšanje. Autori smatraju da Opcioni protokol i Poslovnik o radu Komiteta, kao i opšti pravni principi (“ne bis in idem”) ne predviđaju poništenje odluke o prihvatljivosti od 27. januara 2006. godine.

9.3. Autori primjećuju da država potpisnica upućuje na preduzete mjere i zakonske odredbe koje su stupile na snagu godinama nakon ubistva Şahide Goekce.

9.4 Autori tvrde da država potpisnica u svojim primjedbama stavlja teret i odgovornost za postupanje sa nasilnim mužem na žrtvu i krivi je zbog nepreduzimanja odgovarajućih mjera. Autori

4 Kako bi ilustrovala efikasnost primijenjenih mjera, država potpisnica dostavlja statističke podatke o mjerama zabrane pristupa zajedničkom domu i drugim pravnim mjerama.

tvrdi da ovo pokazuje koliko vlasti malo razumiju dinamiku partnerskog nasilja, opasan položaj žrtve i moć koju je počinilac imao nad žrtvom, koji je na kraju ubio.

9.5 Autori zapažaju da je država potpisnica potvrdila svaki nasilni incident koji se dogodio. Međutim, autori tvrde da država potpisnica nije precizno opisala neke detalje. Autori tvrde da je Mustafa Goekce izjavio da je Sahide Goekce imala epileptični napad - objašnjenje za modrice na njenom vratu - i da ju je on tješio.

9.6 Autori osporavaju tvrdnju države potpisnice da je Şahide Goekce tražila od suda da ne kazni njeog supruga ili da je negirala prijetnje smrću. Oni tvrde da zapisnik sa ispitivanja pokazuje da je Mustafa Goekce više puta ponovio da će ubiti Şahide Goekce. Štaviše, Şahide Goekce je samo jednom odbila da svjedoči protiv supruga, a razlog što nije bilo daljih krivičnih postupaka bio je taj što ih javni tužilac nije započeo. Što se tiče tvrdnje države potpisnice da je Şahide Goekce osporila incidente pred Kancelarijom za zaštitu mladih, autori tvrde da se Şahide Goekce plašila da će izgubiti svoju decu i da će biti izložena društvenom i kulturnom preziru kao žena turskog porijekla kojoj su djeca bila oduzeta.

9.7 Autori ističu da država potpisnica priznaje da je Mustafa Goekce više puta ignorisao privremenu zabranu koju je izdao Okružni sud u Hernalsu. Autori kritikuju policiju zbog toga što nisu ozbiljno shvatili informacije o oružju koje su dobili od brata Mustafa Goekcea.

9.8 Autori tvrde da država potpisnica nije preuzela odgovornost za propuste nadležnih organa i policije. Oni tvrde da je prilikom odlučivanja o određivanju pritvora Mustafi Goekceu država potpisnica trebala da sprovede sveobuhvatnu procjenu o tome koliko opasan Mustafa Goekce može postati. Dalje, država potpisnica je trebala da razmotri društvene i psihološke okolnosti slučaja. Autori smatraju da je ekskluzivna upotreba građanskih lijekova neprimjerena jer ne sprječava vrlo opasne nasilne kriminalce da počine ili ponove krivična djela.

9.9 Autori skreću pažnju na mane u sistemu zaštite. Jedan takav nedostatak je taj što policija i javni tužioc i nisu u mogućnosti da dovoljno brzo međusobno komuniciraju. Još jedan nedostatak je taj što policijski dosijei slučajeva porodičnog nasilja nisu stavljeni na raspolaganje službenicima koji rade u službama za hitne pozive. Autori se takođe žale da sistematično koordinirana i / ili institucionalna komunikacija između državnog tužilaštva i porodičnog suda ne postoji. Oni takođe tvrde da finansiranje iz budžeta vlade i dalje nije adekvatno za pružanje sveobuhvatne brige za sve žrtve nasilja u porodici.

9.10. Autori upućuju na razmjenu informacija između predstavnika policije i predstavnika Interventnog centra, koja se dogodila ubrzo nakon ubistva Şahide Goekce, u kojoj je šef policije priznao deficite u službi za hitne slučajeve. Autori tvrde da je, u ovom slučaju, Şahide Goekce pozvala ovu službu nekoliko sati prije nego što je ubijena, ali patrolno vozilo nije poslato na mjesto događaja. Dok je načelnik policije tražio od predstavnika Interventnog centra da informišu žrtve o podacima koje treba da pruže policiji, autori tvrde da ne bi bilo opravdano očekivati od žrtava nasilja da u hitnim slučajevima pruže sve informacije koje mogu biti relevantne, imajući u vidu njihovo mentalno stanje. Dalje, u vezi sa trenutnim slučajem, njemački nije bio maternji jezik Şahide Goekce. Autori tvrde da bi nadležni organi na sistematičan način trebali da prikupljaju podatke o opasnim nasilnim prestupnicima, koji bi se bilo gdje mogli preuzeti u hitnim slučajevima.

9.11 Autori tvrde da nije tačno tvrditi da Şahide Goekce nije iskoristila sve dostupne načine obeštećenja. Godine 2002. kada je ubijena, Şahide Goekce je više puta pokušavala da dobije po-

moć od policije - ali ni ona ni njena porodica nisu ozbiljno shvaćeni; njihove žalbe često nisu ni zabilježene. Dalje, autori tvrde da je nekoliko fizičkih napada Mustafa Goekcea poznato policiji, ali da nisu adekvatno dokumentovani, tako da informacije mogu biti preuzete radi korišćenja u procjeni opasnosti koja prijete od njega. Autori tvrde da je nasilni potencijal kod supružnika koji ne prihvata razdvajanje od drugog supružnika / porodice izuzetno visok. U konkretnom slučaju Sahide Goekce, njen suprug je bio nerazumno ljubomoran i neije bio spreman da prihvati odvajanje, što predstavlja visoki rizik koji nije uzet u obzir.

Dodatna zapažanja države potpisnice

10.1 Dana 19. januara 2007. godine, država je podnijela detaljne informacije o takozvanom “pridruženom gonjenju”, pri čemu privatna stranka preuzima krivično gonjenje optuženog. Država potpisnica tvrdi da su zahtjevi rigorozniji od onih koji se odnose na državnog tužioca kako bi se spriječila obmana. Prema ovom postupku, lice čija s prava navodno povrijeđena izvršenjem krivičnog djela postaje privatna stranka u postupku.

10.2 Država potpisnica navodi da je Şahide Goekce informisana o svom pravu na “pridruženo gonjenje 14. decembra 1999, 20. septembra 2000. i 6. decembra 2002. godine.

10.3 Država potpisnica takođe tvrdi da bi Şahide Goekce imala pravo da podnese žalbu na postupanje šefa javnog tužilaštva u Beču, po članu 37 Zakona o državnom tužiocu (Staatsanwaltschaftsgesetz) višem javnom tužilaštvu ili Federalnom ministarstvu pravde, da je smatrala da je zvanična akcija odgovornog državnog tužioca bila protivzakonita. Formalni uslovi ne postoje i žalbe se mogu podnijeti u pisanoj formi, putem e-maila ili putem faksa ili telefona.

10.4 Država potpisnica ukazuje na to da privremeni nalog za zaštitu od porodičnog nasilja mogu zahtijevati lica koja žive ili su živjela sa počiniocem u porodičnom ili sličnom odnosu, u skladu sa članom 382b Zakona o izvršenju presuda, u slučaju fizičkih napada, prijetnji fizičkim napadom ili bilo kakvog oblika ponašanja koje ozbiljno utiče na mentalno zdravlje žrtve i kada dom ispunjava hitne potrebe smještaja podnosioca zahtjeva. Počiniocu se može narediti da napusti dom i neposredno okruženje i zabraniti povratak u isti. Ukoliko dalji susreti postanu neprihvatljivi, počiniocu se može zabraniti pristup tačno utvrđenim mjestima i izdati nalog za izbjegavanje susreta kao i kontakta sa podnosiocem zahtjeva, sve dok to ne naruši važne interese počinioca. U slučajevima kada je izdata privremena zabrana, organi javne bezbjednosti mogu utvrditi da je nalog za udaljenje (Vegweisung) neophodan i kao preventivna mjera.

10.5 Država potpisnica navodi da se privremene zabrane mogu izdati tokom postupka razvoda braka, postupka poništenja braka, tokom postupka utvrđivanja podjele bračne imovine ili prava korištenja zajedničkog doma. U takvim slučajevima, privremena zabrana važi za vrijeme trajanja postupka. Ako takav postupak nije u toku, privremena zabrana može se izdati najduže na tri mjeseca. Mjera udaljenja iz zajedničkog doma i zabrane povratka u isti ističe nakon 10 dana, ali se može produžiti na još 10 dana ako se podnese zahtjev za privremenu zabranu.

Razmatranje prihvatljivosti

11.1 U skladu sa članom 71, paragrafom 2, of svojeg proceduralnog pravilnika, Komitet je ponovo razmotrio saopštenje u skladu sa novim informacijama koje su dostavile stranke, kao što je pred-

viđeno članom 7, paragrafom 1 Opcionog protokola.

11.2 Što se tiče zahtjeva države potpisnice za razmatranje prihvatljivosti na osnovu toga što nasljednici Şahide Goekce's nisu iskoristili procedure garantovane članom 140, paragrafom 1 Federalnog ustava, Komitet zapaža da država potpisnica nije navela nove argument koji bi izmijenili stav komiteta da je, u svijetlu apstraktne prirode ovog domaćeg lijeka, mala vjerovatnoća da bi on dobio efikasno olakšanje.

11.3 Što se tiče argumenta države potpisnice da je Şahide Goekce, kao pojedinka, bila u mogućnosti da pokrene procedure poznatu kao "prodruženo gonjenje" protiv njenog supruga, nakon što je državni tužilac odlučio da obustavi njegovo gonjenje, Komitet ne smatra da je ovaj pravni lijek bio de facto dostupan autorki, uzimajući u obzir činjenicu da su uslovi za preuzimanje gonjenja optuženog mnogo strožiji za pojedinca od uslova koje treba da ispuni državni tužilac, navodeći da njemački nije maternji jezik Şahide Goekce i, najvažnije, da je kontinuirano trpjela porodično nasilje i prijetnje nasiljem. Povrh toga, činjenica da je država članica uvela pojam "pridruženog krivičnog gonjenja" kasno u postupku, pokazuje da je ovaj pravni lijek prilično nejasan. U skladu sa tim, Komitet ne smatra da je Şahide Goekce bila u obavezi da iskoristi pravni lijek "pridruženog krivičnog gonjenja", u skladu sa članom 4, paragrafom 1 Opcionog protokola.

11.4 Što se tiče tvrdnje države potpisnice da bi Şahide Goekce imala pravo da podnese tužbu u skladu sa članom 37 Zakona o državnom tužiocu, Komitet smatra da se ovaj pravni lijek - osmišljen da odredi zakonitost službenih postupaka nadležnog državnog tužioca - ne može smatrati pravnim sredstvom koje bi moglo donijeti efikasno olakšanje ženi kojoj su upućene opasne prijetnje po život i u odnosu na to ne bi trebalo odbaciti prihvatljivost saopštenja.

11.5 Komitet će nastaviti sa razmatranjem merituma saopštenja.

Razmatranje merituma

12.1.1 Što se tiče navodnog kršenja obaveze eliminisanja svih oblika nasilja nad ženama države potpisnice u slučaju Şahide Goekce prema članovima 2 (a) i (c) do (f), i člana 3 Konvencije, Komitet podsjeća na svoju opštu preporuku 19 o nasilju nad ženama. U ovoj opštoj preporuci ispituje se da li države potpisnice mogu snositi odgovornost za postupanje ne-državnih aktera navodeći da "... diskriminacija prema Konvenciji nije ograničena na postupanje vlada ili u ime vlada ..." i da "prema opštem međunarodnom pravu i posebnim ugovorima o ljudskim pravima, države takođe mogu biti odgovorne za privatna djela ako ne postupaju sa dužnom pažnjom kako bi spriječile kršenje prava ili ne istražuju i kažnjavaju djela nasilja i ne pružaju naknade".

12.1.2 Komitet zapaža da je država potpisnica uspostavila sveobuhvatan model rješavanja nasilja u porodici, koji uključuje zakonodavne, krivične i građanske pravne lijekove, emancipaciju, obrazovanje i obuku, skloništa, savjetovanje za žrtve nasilja i rad sa počiniteljima. Međutim, da bi žena koja je žrtva porodičnog nasilja kao individua mogla uživati praktičnu realizaciju principa jednakosti muškaraca i žena i njenih ljudskih prava i osnovnih sloboda, političkuvolju izraženu u gore navedenom sveobuhvatnom sistemu Austrije moraju podržati državni akteri, koji se sa dužnom pažnjom moraju pridržavati obaveza države potpisnice.

12.1.3 U sadašnjem slučaju, Komitet zapaža da je tokom trogodišnjeg perioda započetog nasilnim incidentom prijavljenim policiji 3. decembra 1999. i okončanim ubistvom Şahide Goekce 7.

decembra 2002, povećana učestalost poziva policiji u kojima se prijavljuju uznemiravanje, svađe i /ili nasilje; policija je izdala mjeru zabrane povratka u tri navrata i dva puta zahtijevala od državnog tužioca da odredi pritvor Mustafi Goekceu; tromjesečna privremena mjera kojom je Mustafa Goekceu bilo zabranjeno da se vrati u porodični stan i njegovo neposredno okruženje i da kontaktira sa Şahide Goekce ili djecom bila je na snazi u vrijeme njene smrti. Komitet pojašnjava da je Mustafa Goekce ubio Şahide Goekce tako što je pucao u nju iz pištolja koji je kupio tri nedjelje ranije, uprkos zabrani posjedovanja oružja koja je bila na snazi protiv njega kao i neospornoj tvrdnji autora da je policija dobila informaciju o oružju od brata Mustafe Goekcea. Pored toga, Komitet navodi neospornu činjenicu da je Şahide Goekce pozvala liniju za hitne slučajeve nekoliko sati prije nego što je ubijena, ali patrolno vozilo nije poslato na mjesto zločina.

12.1.4. Komitet smatra da je, s obzirom na ovu kombinaciju faktora, policija znala ili trebala znati da je Şahide Goekce u ozbiljnoj opasnosti; da su njen posljednji poziv trebali tretirati kao hitan slučaj, naročito zato što se Mustafa Goekce pokazao kao potencijalno veoma opasan i nasilan kriminalac. Komitet smatra da, s obzirom na dugu evidenciju ranijih incidenata uznemiravanja i nasilja, policija je, ne odgovorivši odmah na njen poziv, odgovorna za propust u postupanju sa dužnom pažnjom kako bi zaštitila Şahide Goekce.

12.1.5 Iako država potpisnica s pravom tvrdi da je u svakom slučaju neophodno utvrditi da li pritvor predstavlja nesrazmjerno uplitanje u osnovna prava i slobode počinioca porodičnog nasilja, kao što je pravo na slobodu kretanja i na pravično suđenje, Komitet smatra, kako je izrazio u svojim stavovima u drugom saopštenju o nasilju u porodici, da prava počilaca ne mogu prevazići ženska ljudska prava na život i na fizički i mentalni integritet.⁵ U ovom slučaju, Komitet smatra da je ponašanje (prijetnje, zastrašivanje i fizičko nasilje) Mustafe Goekcea prekoračilo visoki prag nasilja, čega je državni tužilac bio svjestan i stoga državni tužilac nije trebao negirati zahtjeve policije za hapšenjem i pritvaranjem Mustafe Goekcea u vezi sa incidentima od avgusta 2000. i oktobra 2002. godine.

12.1.6 Uz zapažanje da je Mustafa Goekce krivično gonjen u punom zakonskom obimu za ubistvo Şahide Goekce, Komitet ipak zaključuje da je država potpisnica prekršila svoje obaveze iz člana 2 (a) i (c) do (f) i člana 3 Konvencije tumačene u vezi sa članom 1 Konvencije i opštom preporukom 19 Komiteta i odgovarajućim pravima pokojne Şahide Goekce na život i na fizički i mentalni integritet.

12.2 Komitet zapaža da su autori iznijeli tvrdnje da je država potpisnica prekršila članove 1 i 5 Konvencije. Komitet je u svojoj opštoj preporuci 19 izjavio da definicija diskriminacije u članu 1 Konvencije uključuje rodno zasnovano nasilje. Takođe je prepoznato da postoje veze između porodičnog nasilja i tradicionalnih stavova kojima se žene smatraju potčinjenim muškarcima. Istovremeno, Komitet smatra da podnesci autora saopštenja i države potpisnice ne opravdavaju dalje zaključke.

5 Vidjeti paragraf 9.3 stavova Komiteta o saopštenju br. 2/2003, A.T. protiv Mađarske.

12.3 Postupajući po članu 7. paragrafu 3 Opcionog Protokola Konvencije o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena, Komitet za eliminaciju svih oblika diskriminacije žena smatra da činjenice koje su iznesene potvrđuju kršenje prava na život i psihički i mentalni integritet preminule Şahide Goekce, shodno članu 2 (a) i 2(c) do 2 (f) i članu 3 Konvencije, ukoliko se tumače u skladu sa članom 1. i Opštom preporukom 19 Komiteta shodno tome čini sledeće preporuke državi:

(c) Jačanje implementacije i praćenja spovođenja Federalnog Zakona za zaštitu od nasilja u porodici i relevantnih odredbi krivičnog zakona, tako što će postupati sa dužnom pažnjom kako bi spriječila takvo nasilje nad ženama, dala odgovarajući odgovor na nasilje i obezbijedila adekvatne sankcije ukoliko su učinjeni propusti u navedenim koracima.

(d) Odlučno i brzo procesuirati počinioca porodičnog nasilja u cilju slanja poruke počiniocima i javnosti da društvo osuđuje nasilje u porodici kao i da jamči da će građansko i krivično zakonodavstvo biti primijenjeno u situacijama gdje nasilnik predstavlja opasnu pretnju za žrtvu i takođe da jamči da će u svim radnjama preduzetim da se žena zaštiti od nasilja biti obraćena dužna pažnja na bezbjednost žene, naglašavajući da prava počinioca ne mogu imati primat nad ženskim ljudskim pravima na život i na fizički i mentalni integritet.

(e) Obezbijedi poboljšanu koordinaciju između policije i predstavnika pravosuđa, i takođe obezbijedi da predstavnici svih nivoa sistema krivične zaštite (policija, javni tužioci, sudije) redovno sarađuju sa nevladinim organizacijama koje rade na zaštiti i podršci ženama koje su preživjele rodno zasnovano nasilje.

(d) Usavrši programe treninga i edukacije na temu nasilja u porodici za sudije, advokate i policiju, uključujući edukaciju o Konvenciji o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena, Opštoj preporuci Komiteta 19, i Opcionom protokolu.

12.4 Shodno članu 7. paragrafu 4, Država će pokloniti dužnu pažnju stavovima Komiteta i njegovim preporukama, u roku od šest mjeseci predaće Komitetu pisani izveštaj, uključujući informacije koje se tiču bilo koje radnje preduzete u skladu sa preporukama Komiteta. Od Države se takođe traži da objavi stavove Komiteta i preporuke i da ih prevede na njemački jezik i široko distribuirati kako bi bili dostupni svim relevantnim sektorima društva.

Ujedinjene Nacije
Komitet za eliminaciju diskriminacije žena

CEDAW/C/58/D/47/2012
Angela González Carreño protiv Španije

Ujedinjene Nacije

CEDAW/C/58/D/47/2012

Komitet za eliminaciju diskriminacije žena

Pedeset osma sjednica

20. jun-18. jul 2014

Stavovi

Saopštenje Br. 47/2012*

Podnešeno od strane: Angela González Carreño
(koju predstavlja savjet Women's Link Worldwide)

Navodna žrtva: Autorka i njena preminula kćerka,
Andrea Rascón González

Država potpisnica: Španija

Datum saopštenja: 19. september 2012. (inicijalni podnesak)

Annex

Stav Komiteta za eliminaciju diskriminacije žena prema članu 7, stav 3 Fakultativnog protokola uz Konvenciju o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena (trideset deveta sjednica)

Saopštenje br. 47/2012*¹

Podnešeno od strane: Angela González Carreño
(koju predstavlja savjet Women's Link Worldwide)

Navodna žrtva: Autorka i njena preminula kćerka,
Andrea Rascón González

Država potpisnica: Španija

Datum saopštenja: 19. september 2012. (inicijalni podnesak)

Datum usvajanja odluke: 16. jul 2014.

* Sledeći članovi Odbora učestvovali su u pregledu ove komunikacije: Ms. Nicole Ameline, Ms. Barbara Bailey, Ms. Olinda Bareiro-Bobadilla, Mr. Niklas Bruun, Ms. Náela Gabr, Ms. Hilary Gbedemah, Ms. Nahla Haidar, Ms. Ruth Halperin-Kaddari, Ms. Yoko Hayashi, Ms. Ismat Jahan, Ms. Dalia Leinarte, Ms. Theodora Nwankwo, Ms. Pramila Patten, Ms. Silvia Pimentel, Ms. Maria Helena Pires, Ms. Bianca-maria Pomeranzi, Ms. Patricia Schulz, Ms. Dubravka Šimonović and Ms. Xiaoqiao Zou.

Komitet za eliminaciju diskriminacije žena, osnovan u skladu sa članom 19 Konvencije o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena na sastanku od 23. Jula 2012, usvaja sledeće:

Stavovi u skladu sa članom 7 Opcionog protokola

Autorka saopštenja je Angela González Carreño, španske nacionalnosti, rođena 22. aprilla 1960. godine. Autorka tvrdi da je žrtva kršenja prava od strane države potpisnice prema članovima 2 (a-f), 5 (a) i 16 Konvencije o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena. Autorku zastupa savjet. Konvencija i njen Opcioni protokol stupili su na snagu u Španiji 4. februara 1984. godine i 6. oktobra 2001. godine.

Činjenice predstavljene od strane autorke

2.1 Autorka se vjenčala sa F.R.C. 1996 godine. Njihova kćerka, Andrea, rođena je u februaru iste godine. Tokom njihovog zajedničkog života, prije i nakon braka, F.R.C je fizički i psihički zlostavljao autorku. Iz tog razloga, ona je nekoliko puta tokom 1999. napuštala bračnu rezidenciju.

2.2 Dana 3. septembra 1999, nakon incidenta u kojem je F.R.C, u Andreinom prisustvu, prijetio da će joj oduzeti život nožem, autorka je definitivno napustila bračnu rezidenciju. 3. i 7. septembra 1999. prijavila je detalje incidenta Guardia Civil (policiji) i Juzgado de Primera Instancia e Instrucción núm. 2 de Arganda del Rey (Madrid) (Prvostepenom sudu br. 2 okruga Arganda del Rey (Madrid)). Dana 10. septembra 1999, autorka je podnijela prijavu Juzgado de Primera Instancia e Instrucción de Navalcarnero (Prvostepenom sudu Navalcarnero (Madrid)) o zlostavljanju koje je pretrpjela i o psihičkim problemima svog supruga. U isto vrijeme podnijela je zahtjev za probno razdvajanje, pri čemu bi njena kćerka ostala pod njenom brigom i starateljstvom, sa ograničenim režimom posjeta između kćerke i oca, koje bi bile pod nadzorom osoblja centra za socijalni rad. Autorka se odrekla korišćenja bračne rezidencije.

2.3 Dana 22. novembra 1999, sud je odredio probno razdvajanje na period od 30 dana, u iščekivanju podnošenja formalnog zahtjeva za razvod; dodijelio starateljstvo i brigu o Andrei autorki; odredio režim viđanja oca i kćerke ograničavajući posjete na svaki petak u nedjelju od 17 do 20 časova i nedjelju od 10 ujutro do 2 popodne; utvrdio ekonomski doprinos u iznosu od 360 eura koje će F.R.C. isplaćivati za Andreinu dobrobit i garantovao F.R.C. da može da koristi bračnu rezidenciju.

2.4 Nakon isteka probnog razdvajanja, F.R.C. je nastavio da zlostavlja i zastrašuje autorku, što je uključivalo i prijetnje smrću na ulici i putem telefona. Tokom posjeta Andrei, F.R.C. je ispitivao dijete o autorkinim vezama, loše govorio o njoj, konstantno je nazivao "kurvom" i optuživao je da je u vezama sa drugim muškarcima. Ovo je kod Andree izazvalo tenziju i anksioznost, plašila se svog oca i počela da odbija da provodi vrijeme sa njim. On je optužio autorku da manipulise djevojčicom i podstiče je na odbijanje susreta. Jednom prilikom, 2000. godine, prišao im je na ulazu u zgradu u kojoj su živjele, vrijeđajući autorku i pokušavajući da na silu odvede djevojčicu. Autorka je uspjela da uđe u auto sa Andreom i ode u policiju. F.R.C. je pratio, i, nakon što su došli do policijske stanice, u prisustvu policajca, nastavio je da je vrijeđa i da joj prijeti da će odvesti djevojčicu. Uhvatio je za kosu dok je autorka držala Andreu u naručju i pokušao da je baci na zemlju. Drugom, prilikom, 30. avgusta 2000, kada je autorka bila u kolima sa Andreom, F.R.C. ih je pratio svojim autom i doveo ih u opasnu situaciju. Autorka je zaustavila auto i F.R.C. joj je prišao, vičući na nju i i lupajući po kolima zahtijevao da mu preda djevojčicu. Ovo je kod djevojčice izazvalo

nervni napad, počela je da plače govoreći da njen otac treba da ode. Kada je obustavljen nadzor nad posjetama, (vidjeti paragraf 2.13), F.R.C. je izazvao nekoliko nasilnih incidenata u centru za socijalni rad, u koji je išao da preuzme i vrati djevojčicu.

2.5 Autorka tvrdi da je podnijela više od 30 žalbi Guardia Civil (policiji) i sudovima različitih nadležnosti (juzgados en materia civil y penal), i iznova zahtijevala zaštitne mjere koje bi F.R.C. držale dalje od nje i njene kćerke. Takođe je zahtijevala režim nadgledanih posjeta i isplaćivanje izdržavanja za dijete. Sistematsko neispunjavanje obaveze da isplaćuje izdržavanje od strane F.R.C. dovelo je autorku u tešku poziciju zbog skromnih materijalnih sredstava, a imala je i teškoće u nalaženju posla zbog niskog nivoa obrazovanja i nedostatka radnog iskustva, godina starosti i porodičnih obaveza. Iz tog razloga, 2000. godine, u sklopu procedure razvoda braka koja je bila u toku, bilo je neophodno da zahtijeva od suda da joj odobri korišćenje bračne rezidencije, čega se prvobitno bila odrekla. Član 96 Građanskog zakonika nalaže da se upotreba i uživanje porodičnog boravišta garantuju supružniku koji ima starateljstvo i void brigu o maloljetnom djetetu.

2.6 Uprkos brojnim žalbama, F.R.C. je bio osuđen samo jednom, 24. oktobra 2000. godine, po optužbi za uznemiravanje. The Juzgado de Instrucción núm. 1 de Coslada (Prvostepeni sud br. 1 u Cosladi) smatrao je dokazanim da je F.R.C. uhodio i uznemiravao autorku, konstantno je maltretirajući. Međutim, kažnjen je samo novčano, u iznosu od 45 eura.

2.7 Sud je izdao zaštitne mjere u korist autorke. Međutim, samo se jedna od njih, izdata 1. septembra 2000. od strane Juzgado de Instrucción núm. 5 de Coslada (Prvostepenu sud br. 5 u Cosladi) i sa rokom važenja od dva mjeseca, odnosila na Andreu. F.R.C. je uložio žalbu na tu mjeru i sud je ostavio neprimijenjenu u odnosu na Andreu, imajući u vidu da mjera ometa režim posjeta i da može ozbiljno da ugrozi odnose između oca i kćerke. F.R.C je kršio ostale sudske mjere zaštite autorke bez snošenja pravnih posledica.

2.8 Imajući u vidu starateljstvo i vođenje brige o Andrei, autorka je tvrdila da posjete ocu negativno utiču na mentalno zdravlje djeteta i zahtijevala psihološki pregled. Iz tog razloga, sud je 11. decembra 2000. godine pozvao Andreu da svjedoči. Tokom pojavljivanja na sudu, Andrea je, između ostalog, izjavila da ne voli da provodi vrijeme sa ocem “jer se ne ophodi lijepo prema njoj” i “cijepa njene crteže”.

2.9 Dana 31. Januara 2001. godine, Juzgado de Primera Instancia br. 1 de Navalcarnero (Prvostepeni sud br. 1 u Navalcarneru) napravio je nacrt privremenog rasporeda kontrolisanih posjeta koje će nagledati socijalne službe, u prostorijama centra za socijalni rad Mejorada Velilla, s početkom od 8. februara 2001, ograničenih na svaki četvrtak u nedjelji od 18 do 19 časova.

2.10 Dana 30. maja 2001, socijalni radnik zadužen za nadgledanje posjeta poslao je izvještaj sudu predlažući da je bolje da se kontakt između oca i kćerke odvija u drugom kontkestu, kako bi međusobno komunicirali na prirodni način. Takođe je izjavio da je F.R.C., indirektno slao poruke autorki preko kćerke, na koje djevojčica nije umjela da odreaguje. Autorka je pisala sudu kako bi izrazila neslaganje sa izvještajem i zahtijevala da se nastavi sa režimom nadgledanih posjeta.

2.11 U Septembru 2001, na zahtjev autorke, sud je odobrio psihološku procjenu autorke, Andree i F.R.C. U odgovarajućem izvještaju od 24. septembra 2001, predlaže se da se posjete postepeno normalizuju kako bi po isteku šest mjeseci Andrea mogla da provodi čitav dan sa ocem, bez noćenja i bez socijalnog radnika; i kako bi se omogućilo da provodi čitav vikend bez noćenja sa ocem. Ako bi se po isteku godine njihov odnos potpuno normalizovao, razmatrala bi se mogućnost da Andrea

počne da provodi i noć u očevom domu.¹

2.12 Dana 27. novembra 2001. godine, sud je izrekao mjeru bračne rastave, kojom nisu uzete u obzir brojne autorkine žalbe na zlostavljanje niti je upućivala na konstantno maltretiranje kao uzrok rastave. U pogledu režima posjeta, mjerom je zadržan ograničeni režim sa nadzorom na period od mjesec dana, koji će se postepeno širiti zu skladu sa ophođenjem F.R.C. U zavisnosti od pozitivnog izvještaja nadzornog centra, predviđa se druga faza u trajanju od šest mjeseci tokom koje će posjete četvrtkom trajati od završetka časova u školi do 20 časova i odvijaće se bez nadzora. Nakon šest mjeseci, u zavisnosti od pozitivnog izvještaja socijalnog centra, posjete će se odvijati svakog drugog vikenda u mjesecu, bez noćenja i trajaće od podneva do 19 časova i subotom i nedjeljom. Nakon još šest mjeseci, u zavisnosti od pozitivnog izvještaja socijalnog centra, posjete će se proširiti na svaki drugi vikend sa noćenjem, uz mogućnost uključivanja polovine raspusta. Istovremeno, F.R.C. je garantovano korišćenje bračne rezidencije. Odluka nije uzela u obzir potpuno izostajanje plaćanja izdržavanja od strane F.R.C.

2.13 Uprkos brojnim nasilnim incidentima koje je počinio F.R.C. tokom godine i tokom polovine nadgledanih posjeta, Juzgado núm. 1 de Navalcarnero (Sud br. 1 Navalcarnera) mjerom od 6. maja 2002. godine odobrio je posjete bez nadzora. Sud se vodio izvještajem socijalnih službi u kojem nisu uzričito preporučene izmjene u sistemu nadgledanih posjeta. U tom izvještaju, socijalne službe navele su da je F.R.C. “bio nježan sa djetetom, stalno pokazujući ljubav i naklonost...” Dinamika odnosa otkriva da se ne prilagođava uzrastu djeteta, da postavlja pitanja i izjavljuje stvari koje su neprikladne i u formi i u sadržaju, što vodi situacijama koje su sve sem korisne za dijete. Često se čini da nije sposoban da se stavi u poziciju druge osobe, da kod njega postoji nedostatak empatije. Ovo se ogleda u njegovoj nesposobnosti da se prilagodi uzrastu djeteta i nemogućnosti da razumije normalne situacije koje nastaju u ovakvom kontekstu.”

2.14 Autorka se bezuspješno žalila na ovu odluku. 17. juna 2002, sud je odlučio da uprkos tome što “socijalne službe ne mogu da predvide kako će se odvijati posjete bez njihovog prisustva i iako ukazuju na neke nedostatke u očevom ponašanju, takođe naglašavaju da se odnos između njega i kćerke postepeno dovodi u normalu”. Sud je odredio kancelariju socijalne službe kao mjesto odvođenja i dovođenja djeteta. Odluka ukazuje na to da ne može biti predmet žalbe.

2.15 Tokom mjeseci posjeta bez nadzora, socijalne službe izdale su nekoliko izvještaja koji su ukazivali na Andreinu trenutnu želju da ne provodi više vremena sa ocem od onog što je predviđeno postojećim režimom; da je vjerovatno dolazilo do neprijatnih situacija koje su uključivale konstantno ispitivanje o privatnom i emocionalnom životu majke, i komentare koji su zbunjivali djevojčicu; kao i to da posjete treba strogo nadzirati. U izvještaju od 5. februara 2003, socijalne službe obavijestile su sud da je, kako je dijete ispričalo svojoj majci, F.R.C. uporno ispitivao djevojčicu o autorkinom sadašnjem partneru i da je izgovarao uvrede na račun njenog partnera i da su se slične stvari događala i u drugim prilikama.

2.16 Dana 24. aprila 2013, tri dana nakon što je autorka podnijela zahtjev za korišćenje porodične rezidencije, održano je sudsko saslušanje po tom pitanju. Nakon saslušanja, dok je autorka napuštala zgradu, F.R.C. joj je prišao i rekao joj da će joj oduzeti ono što joj je najdraže.

1 U pogledu F.R.C, u izvještaju se navodi “opsesivno-kompulsivni poremećaj sa aspektima patološke ljubomore i tendencija izobličavanja stvarnosti koja bi mogla da se degeneriše u poremećaj sličan paranoji”.

2.17 U popodnevnim časovima istog dana, autorka je odvela Andreu u socijalnu službu na planiranu posjetu ocu. Kada se kasnije vratila da je preuzme, oni još nisu bili stigli. Nakon čekanja od sat vremena tokom kojih F.R.C. nije odgovarao na njene telefonske pozive, autorka je otišla u policiju da prijavi slučaj i zatraži od policije da odu u njegov dom. Kada su policijski službenici ušli u mjesto boravka, pronašli su beživotna tijela Andree i F.R.C. F.R.C. je imao oružje u ruci. Policijska istraga zaključila je da je F.R.C. upucao djevojčicu i nakon toga izvršio samoubistvo. Dana 12. juna 2003. godine, the Juzgado de Instrucción núm. 3 de Navalcarnero (Istražni sud br. 3 Navalcarnera) proglasio je da je krivična odgovornost F.R.C. za Andreinu smrt prestala nakon što je izvršio samoubistvo.

2.18 Dana 23. aprila 2004. godine, autorka je Ministarstvu pravde podnijela zahtjev za kompenzaciju zbog nesprovođenja pravde, navodeći nemarnost upravnih i sudskih organa. Autorka tvrdi da ni pravosudni organi ni socijalne službe nisu ispunili svoju obavezu da zaštite život njene kćerke, uprkos brojnim prilikama kada je obaviještavala sudove i policiju o opasnosti koja je djevojčici prijetila od oca. Autorka se poziva na pravo dobijanja nadoknade kao jedini održivi oblik obeštećenja.

2.19 Ministarstvo pravde je 3. novembra 2005. godine odbilo njen zahtjev, smatrajući da je pravosudni organ pravilno postupao u vezi sa režimom posjeta; i da je neslaganje autorke spadalo u kategoriju sudskog spora i da ga je trebalo u skladu sa tim i procesuirati. Zahtjev za nadoknadu može se uputiti samo ako Vrhovni sud ustanovi sudsku grešku. Da bi donijelo tu odluku, Ministarstvo je održalo konsultacije sa Consejo General del Poder Judicial (Generalni pravosudni savjet) i Consejo de Estado (Državni savjet), a autorka je bila saslušana. Dana 15. decembra 2005. godine, autorka je podnijela upravnu žalbu Ministarstvu pravde koja je odbijena 22. januara 2007. iz istog razloga.

2.20 Dana 14. juna 2007. godine autorka je podnijela upravnu žalbu Audiencia Nacional (Visokom sudu) u kojoj je navela nepravilno funkcionisanje pravosudnih organa, ne samo u sudskim postupcima u kojima je odobren režim posjeta bez nadzora, već i u postupanju socijalne službe i Ministerio Fiscal (Kancelarije državnog tužioca) u eliminisanju režima nadgledanih poseta. Žalba je odbijena 10. decembra 2008. godine. Autorka je 27. februara 2009. godine podnijela žalbu u postupku kasacije pred Tribunal Supremo (Vrhovnim sudom), u okviru kojeg je žalba odbijena 15. oktobra 2010. godine.

2.21 Dana 30. novembra 2010. godine, autorka je uložila žalbu *in amparo* pred Ustavnim sudom, navodeći kršenje njenih ustavnih prava na djelotvoran pravni lek, na bezbjednost, život, fizički i moralni integritet, na pravo da ne bude izložena mučenju ili surovom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju i pravo na jednakost pred zakonom. Sud je 13. aprila 2011. godine odbio žalbu navodeći kao razlog nedostatka ustavnog značaja.

Žalba

3.1 Autorka navodi da opisane činjenice predstavljaju kršenje članova 2, 5 i 16 Konvencije.

3.2 Postupanje policije i upravnih i sudskih vlasti predstavlja povredu njenog prava da ne trpi diskriminaciju, garantovanog članom 2 (a-f). Ova povreda se dogodila na dva nivoa. Prvo, država nije sa dužnom pažnjom, sa svim raspoloživim sredstvima i bez odlaganja pristupila sprječavanju, istraživanju, gonjenju i kažnjavanju nasilja koje je F.R.C. vršio nad autorkom i njenom kćerkom

i koje je kulminiralo ubistvom kćerke. Drugo, nakon smrti djeteta, država članica nije pružila djelotvoran pravosudni odgovor ili odgovarajuću nadoknadu autorki za štetu pretrpljenu usljed nemara države.

3.3 Država potpisnica je prekršila član 2 (e) Konvencije jer nije pružila zaštitu autorki i njenoj kćerki kao žrtvama porodičnog nasilja. Autorka je više puta obaviještavala nadležne organe o nasilju koje su trpjele i o njenom strahu za njihove živote i fizički i mentalni integritet. Uprkos više od 30 zahtjeva za zaštitu i pritužbi podnesenih nadležnim organima i sudovima, majka i kćerka su i dalje bili predmet verbalnih, fizičkih i psihičkih napada. U više navrata autorka je zatražila posredovanje socijalnih službi, iz straha da će nasilnik povrijediti djevojčicu kako bi naudio autorki. Međutim, vlasti nisu preduzele efikasne mjere zaštite.

3.4 Tokom godina u kojima je autorka bila žrtva porodičnog nasilja, u Španiji je izostajala zaštita i istraga u slučajevima porodičnog nasilja od strane nadležnih organa i pravosuđa. U izvještaju iz 2001. godine, Generalni savjet sudstva kritikovao je ovu situaciju i skrenuo pažnju na zanemarivanje žrtava i nekažnjavanje počinioca. Iako su mjere usvojene između 1993. i 2003. godine, nastavljeno je sa nejednakim tretmanom i diskriminacijom žrtava. Nemogućnost države da uspostavi efikasna sredstva za borbu protiv porodičnog nasilja dovela je do situacija kao što je ovaj predmet, što predstavlja kršenje članova 2 (a), (b) i (f).

3.5 Izostanak odgovora upravnih organa i sudstva na nasilje koje je pretrpjela autorka ukazuje na istrajnost predrasuda i negativnih stereotipa, uobličениh u neadekvatnoj procjeni ozbiljnosti njene situacije. Ta situacija nastala je u društvenom kontekstu obilježenom visokom učestalošću nasilja u porodici. Odnos nadležnih organa prema autorki kao ženi koja je žrtva nasilja i majka djeteta koje je ubio otac, a prema njenoj kćerki kao prema djetetu žrtvi porodičnog nasilja, nije bio adekvatan. Shodno tome, postupak uprave i sudova predstavlja kršenje člana 2 (d).

3.6 3.6 Sudovi nikada nisu sproveli djelotvornu istragu kako bi razjasnili odgovornosti koje proističu iz administrativnog i sudskog nemara koji je kulminirao Andreinim ubistvom. Štaviše, autorka nije dobila nikakvo obeštećenje, što predstavlja kršenje članova 2 (b) i c).

3.7 Država potpisnica nije izvršila svoje obaveze prema članu 2, podstavovima (a), (b) i (f), zbog nedostatka normativnog okvira koji bi štitio žene od nasilja u porodici u vrijeme dešavanja slučaja. Pored toga, uprkos zakonodavnim reformama uvedenim 2004. godine, zakonski okvir još uvijek nije uspostavio sistem nadoknade u slučajevima nemara institucija i adekvatne zaštite maloljetnika koji žive u nasilnom okruženju i koji su stoga i žrtve nasilja. Obaveza dužne pažnje države zahtijeva usvajanje zakonskih i drugih mjera za efikasnu zaštitu žrtava.

3.8 U pogledu člana 5 Konvencije, autorka tvrdi da su se predrasude državnih organa manifestovale njihovom nesposobnošću da pravilno procijene težinu situacije sa kojom su se suočile ona i njena kćerka i njenu patnju zbog situacije u kojoj se dijete našlo. Štaviše, nije preduzeta nikakva istraga o posledicama koje na dijete ostavlja život u atmosferi nasilja i njena pozicija direktne i indirektnе žrtve tog nasilja. Umjesto toga, organi nadležni za pružanje zaštite držali su se stereotipnog stava da čak i najnasilnija osoba treba da uživa prava posjećivanja djeteta i da je uvijek bolje da dijete podžu i otac i majka; čime nisu poštovana prava djeteta i zanemarena je činjenica da se djevojčica plašila oca i odbijala kontakt. Sudovi su prihvatili zdravo za gotovo da je bolje imati kontakt čak i sa nasilnim ocem. Okolnosti slučaja su zahtijevale od nadležnih organa i sudova da procijene da li se određivanjem posjeta poštuje pravo djeteta na život i na život bez nasilja i da li se slijedi princip najboljeg interesa djeteta.

3.9 Države imaju obavezu da zaštite pravo djeteta da bude saslušano. U ovom slučaju, sudske odluke nisu poštovale to pravo. Nekoliko izvještaja socijalnih službi ukazalo je na to da F.R.C. nije uzimao u obzir starost djeteta i da je neadekvatno komunicirao sa njom, ali ovu činjenicu sudovi nisu razmatrali. Na osnovu stereotipa, pravo posjete se posmatra samo kao pravo oca, a ne kao pravo djeteta. Najbolji interesi djeteta zahtijevali bi, ako ne ukidanje posjeta, barem ograničavanje na posjete pod nadzorom kratkog trajanja.

3.10 F.R.C. nije bio sankcioniran zbog njegovih ponavljanih napada na autorku ili neplaćanja dječijeg izdržavanja. Uprkos autorkinom zahtjevu, F.R.C. takođe nije bio obavezan da se podvrgne terapiji u cilju normalizacije odnosa sa svojom kćerkom. Čini se da je procjena vlasti o riziku po autorku i njenu kćerku zamagljena predrasudama i stereotipima koji dovode u pitanje kredibilitet žena žrtava porodičnog nasilja.

3.11 Na osnovu gore navedenog, autorka tvrdi da država članica nije poštovala obavezu dužne pažnje i da je prekršila član 5 (a), zajedno sa članom 2 Konvencije.

3.12 U vezi sa članom 16, autorka tvrdi da je bila diskriminisana u odlukama koje se odnose na njeno razdvajanje i razvod. Prilikom donošenja odluka o uslovima razdvajanja i režimu posjete, nadležni organi, klanjajući se svojim predrasudama, nisu uzimali u obzir nasilje koje su trpjele autorka i njena kćerka. Takođe nisu preduzeli mjere da osiguraju da će F.R.C. ispuniti svoju obavezu davanja doprinosa izdržavanju djeteta, uprkos ponavljanim zahtjevima autorke. Sve ovo je dovelo autorku u izuzetno ranjiv položaj. Do 21. aprila 2003. godine, tri dana prije ubistva djeteta i tri godine nakon što je autorka prvi put podnijela tužbu protiv F.R.C. za neplaćanje izdržavanja, tužilaštvo nije preduzimalo mjere protiv njega. U tom trenutku, njegov dug autorki iznosio je 6,659 eura. Ove činjenice predstavljaju kršenje člana 16, posebno u pogledu nepoštovanja principa najboljih interesa deteta, pojedinačno i zajedno sa članovima 2 i 5 Konvencije.

3.13 F.R.C. je iskoristio svoju kćerku da ih obje povrijedi i iskoristio je pravo na posjete u tu svrhu. Postojalo je trajno nastojanje socijalnih službi i sudova da se “normalizuje” odnos između djeteta i nasilnika, bez obzira na interese i stavove djeteta. Državni organi nisu efikasno procijenili da li nasilna osoba zaslužuje pravo na posjete, sa nadzorom ili bez, djeteta koje je konstantno zlostavljao. Naprotiv, državni organi su uzeli zdravo za gotovo očevo pravo na održavanje kontakta bez obzira na njegovo postupanje u porodičnom kontekstu. Administrativne i sudske vlasti dozvolile su F.R.C. da umanjí svoje obaveze prema članu 16, stavovima 1 (c), (d) i (f). Ovo se odvijalo u kontekstu diskriminacije u kojem su predrasude i stereotipi uticali na odluke ovih organa i doveli do kršenja članova 2, 5 i 16 Konvencije.

Podnesak države potpisnice o prihvatljivosti

4.1 14. januara 2013, država potpisnica dostavila je podnesak o prihvatljivosti, naglašavajućo da saopštenje nije prihvatljivo zato što nisu adekvatno iscrpljeni domaći pravni lijekovi. Kao dodatni argument navodi se da je saopštenje neosnovano.

4.2 U svim odgovorima na tužbu o materijalnoj odgovornosti države, uprava i sudovi su obavijestili autorku da odgovarajući način traženja i pribavljanja, u zavisnosti od slučaja, nadoknade za nesprovođenje pravde nije zahtijevanje naknade štete za neispravno sprovođenje pravde, već putem

sudske greške, kako je predviđeno članom 292.1² u skladu sa Zakonom o pravosudnim organima. U odluci od 15. oktobra 2010. godine, Vrhovni sud je podsjetio na sudsku praksu ukazujući na to da se sudska greška javlja kada “sudija zanemaruje neosporne činjenice u odnosu koji krši harmoniju pravnog poretka ili odluku koja pogrešno tumači pravni poredak, ako je to tumačenje koje se ne može održati bilo kojim metodom tumačenja u sudskoj praksi”. Abnormalno djelovanje pravosuđa obuhvata svaki nedostatak u radu sudija ili tribunala, zamišljen kao organski kompleks koji obuhvata osobe, usluge i aktivnosti. Svaki zahtijeva drugačiji postupak. Budući da nadoknadi greške treba da prethodi sudsko rješenje kojim se greška izričito priznaje, zahtjev za ustanovljavanjem abnormalnog djelovanja pravosuđa ne zahtijeva prethodnu sudsku odluku i podnosi se direktno Ministarstvu pravde, kako je propisano članom 292 Zakona o pravosudnim organima (Organic Law on the Judiciary).

4.3 Autorka tvrdi da su postupci sudova i socijalnih službi bili nepravilni i da se tragedija trebala izbjeći jer sudske odluke o režimu posjeta i izvještaji na kojima su zasnovane otkrivaju da one nisu bile pravilno vođene, pokazujući da je bilo 47 pritužbi protiv bivšeg supruga koje su ostale bez odgovora. Ove okolnosti jasno podrazumijevaju sudsku grešku, čije priznanje treba zahtijevati putem žalbe za preispitivanje pred Vrhovnim sudom.³ Time što nije podnijela ovu žalbu, autorka nije iscrpila domaće pravne lijekove.

4.4 Kao dodatni argument, država potpisnica tvrdi da nije izvršena povreda Konvencije, naročito članova 2 i 5, pošto španske vlasti nisu postupale nemarno. Činjenice se mogu pripisati samo F.R.C. Takođe se državi ne može pripisati nemar u zaštiti integriteta u vezi sa događajima prije stupanja na snagu Opcionog protokola u Španiji, koji se ne mogu uzeti u obzir jer ne radi o nastavljenim postupcima.

4.5 Država potpisnica odobrava procjenu Audiencia Nacional (Višeg suda) u smislu da je sudski organ koji se bavio razdvajanjem razmatrao okolnosti i psihološke izvještaje i usvojio odluke o brizi i starateljstvu djeteta i režimu posjeta, birajući postepeni i veoma detaljni režim sa sukcesivnim fazama kontakata između oca i ćerke, kao i broj sati i nadzora posjeta. Tokom mjeseci kada se primjenjivao režim posjeta bez nadzora, izvještaji o režimu posjeta bili su pozitivni u toj mjeri da je bila predviđena mogućnost prelaska na širi sistem posjeta bez opaženog rizika za dijete.

4.6 Vrhovni sud je zaključio da nije utvrdio postojanje propusta u sprovođenju pravde već se radi o skupu sudskih odluka u kojima je sudstvo, s obzirom na konkretne okolnosti i dosljedno slijedeći režim posjeta i psiholoških izvještaja o roditeljima i djetetu, uz učešće Ministar Fiscal (državnog tužioca) tokom cijelog procesa i uz stalne zapise tvrdnji roditelja i izvještaja o praćenju socijalnih službi, došlo do zaključaka koji su se smatrali prikladnim s obzirom na način na koji bi komunikacija između rastavljenih oca i kćerke trebala biti usmjeravana. Stoga se ubistvo nije činilo povezanim s abnormalnim funkcioniranjem suda ili njegovog osoblja.

2 Član 292.1: Ukoliko je šteta prouzrokovana bilo kojoj imovini ili pravima putem sudske greške, ili je nastala kao posledica abnormalnog rada pravosudne administracije, onima koji su pretrpeli štetu garantovano je pravo na nadoknadu od strane države, izuzev u slučajevima više sile, u skladu sa odredbama ovog zakona

3 Prema članu 293.1 Zakona o pravosudnim organima.

Autorkini komentari na podnesak države potpisnice po pitanju prihvatljivosti

5.1 Dana 11. marta 2013. autorka je uputila primjedbe na zapažanja države potpisnice, navodeći da je pokrenula postupak u domaćim sudovima kako bi pokazala da je došlo do neispravnosti u sprovođenju pravde, a ne samo sudske greške. Njena strategija za sporove je bila u skladu sa pojmom neispravnosti sadržanim u Zakonu o pravosudnim organima, koji ga karakteriše kao “svaki nedostatak u radu sudova ili tribunala, zamišljen kao organski kompleks koji obuhvata različite osobe, usluge, sredstva i aktivnosti”⁴⁴. Različiti državni organi postupali su na nemaran i neusklađen način, uključujući i psiho-socijalno osoblje u okviru sudova i socijalnih službi. U skladu sa tim, odlučeno je da se pokrene sudski spor radi utvrđivanja neispravnosti u sprovođenju pravde.

5.2 Država potpisnica navodi da je autorka trebala koristiti proceduru za finansijsku odgovornost za sudsku grešku. Međutim, ona ne daje informacije o efikasnosti ovakvih postupaka, na primjer kroz statističke podatke ili primjere sličnih slučajeva u kojima su žrtve ostvarile naknadu na taj način. U konačnoj analizi, država potpisnica nije pokazala da bi ovaj pravni lijek bio efikasniji od onog koji se koristi.

5.3 S obzirom na argumentaciju države potpisnice koja se odnosi na nedostatak obrazloženja, autorka tvrdi da bi je trebalo odbaciti u okviru prihvatljivosti, budući da se razlozi koje je država navela u tom smislu odnose na sadržaj predmeta. Autorka dalje izražava neslaganje s tim razmatranjima i smatra da je država potpisnica predstavila iskrivljenu verziju događaja.

5.4 U vezi s tvrdnjom države potpisnice da postupci u pitanju ne predstavljaju kontinuiranje radnje, autorka ističe da je nasilje koje su preživjele ona i njena kćerka bilo kontinuirano i kulminiralo je smrću djeteta, koja se dogodila nakon stupanja na snagu Protokola. Nasilje sei dalje nastavlja, jer nije primila bilo kakvu nadoknadu.

Primjedbe države potpisnice na meritum

6.1 Dana 14. maja 2013. godine država potpisnica je dostavila zapažanja o meritumu saopštenja. Država potpisnica tvrdi da je autorka podnijela zahtjev domaćim sudovima za novčanu naknadu u iznosu od 1 milion eura zbog nesprovođenja pravde u pogledu ovlašćenog režima posjeta. Autorka nije navela kršenje Konvencije. Njena tvrdnja nije uključivala pitanja koja se odnose na nesprovođenje pravde u vezi s njom. Stoga se odgovor upravnog organa odnosio samo na tu molbu i na to pitanje treba da se ograničiti žalba pred Komitetom, jer u protivnom domaći pravni lijekovi ne bi bili iscrpljeni.

6.2 Imajući u vidu shemu posjeta, državni organi su sprovodili kontinuirani nadzor odnosa između oca i kćerke i 24. septembra 2001. godine podvrgnuli kćerku i roditelje iscrpnoj psihološkoj procjeni. U izvještaju nakon procjene navodi se da je “primijećeno da otac pati od opsesivno-kompulsivnog poremećaja s aspektima patološke ljubomore i sklonosti iskrivljavanju stvarnosti” što je uticalo na njegov odnos sa suprugom. Međutim, u svojim zaključcima, psiholog nije pronašao “znake upozorenja ili rizike po dijete od interakcije” s njenim ocem. U izvještaju je preporučeno postupno ponovno zbližavanje djeteta i oca.

4 Vidjeti paragraf 2.18.

6.3 U svjetlu okolnosti, odlukom o razdvajanju, izdatom 27. novembra 2001. godine, briga i starateljstvo su dodijeljeni majci i omogućen je nastavak korištenja zajedničkog roditeljskog prava. U mjesecima koji su uslijedili, nakon analiziranja odnosa između oca i kćerke, od socijalnih službi zatražen je izvještaj o tome koliko su dobro prošle posjete i da li je poželjno prebaciti se na drugi sistem predviđen odlukom (bez nadzora). U izvještaju se navodi da, iako je otac bio vrlo uporan i dominantan u svom odnosu sa kćerkom, ne prilagođavajući se njenom uzrastu, nije bilo ničeg neobičnog u njihovom odnosu. U svjetlu tog izvještaja, 6. maja 2002. godine, sud je iznio stav da nema razloga da se spriječi pokretanje drugog programa posjeta. Autorka se žalila na ovu odluku, ali je sud ostao pri njoj. Međutim, sud je utvrdio da odluka nije neopoziva i da će se ponovno razmotriti ako postoje znaci nanošenja štete djetetu. Na zahtjev suda, socijalne službe su 3. decembra 2002. podnijele novi izvještaj u kojem zaključuju da je “psihosocijalni razvoj djeteta zadovoljavajući”; da je “važno imati na umu želju djeteta da, trenutno, ne provodi više vremena s ocem nego što je određeno shemom posjeta”; i da je “bilo neophodno održavati kontinuirani nadzor režima posjeta”. U odnosu na ovaj izvještaj, kancelarija državnog tužioca smatra da još nije došlo vrijeme za prelazak na režim koji uključuje noćenja. U novom izvještaju od 8. januara 2003. godine odlučeno je da se nastavi sa postojećim režimom. Dana 13. decembra 2003. sud je odlučio da nastavi postojeći program posjeta i usvojio je mjere za blokiranje očeve plate.

6.4 Državni organi nisu postupali nemarno i događaji se mogu pripisati samo F.R.C. Odluka Višeg suda izražava stav Vlade i takođe jasno potvrđuje da proceduralni pristup koji je slijedila autorka nije bio dovoljan, da je pravosudni organ koji se bavio razdvajanjem razmotrio trenutne okolnosti i psihološke izvještaje i usvojio odluke o brizi i starateljstvu djeteta i shemi posjeta, odlučujući se za postepenu i vrlo detaljnu shemu sa različitim fazama razvijanja odnosa između oca i kćerke. U maju 2002. godine, sudskom odlukom, nadgledane posjete zamijenjene su posjetama bez nadzora. Ovaj režim bio je na snazi nekoliko mjeseci, tokom kojih je kontinuirano nadgledan i dostavljeni izvještaji su bili pozitivni. Bio je čak predviđen prelazak na širi sistem posjeta, bez ikakve primijećene opasnosti po dijete, dok je, u popodne 24. aprila 2003. godine otac nije ubio.

6.5 Uprkos komplikovanim porodičnim okolnostima i smrtnom ishodu, među iscrpnim psihološkim izvještajima i izvještajima svake pojedinačne nadgledane posjete nije bilo ni najmanjih naznaka da je postojala opasnost po život ili fizičko ili mentalno zdravlje djeteta. Nije bio trenutka u kome dijete nije nadgledano i praćeno, uvijek u njenom interesu, od strane socijalnih službi pod nadležnošću suda. Ništa u njenom neposrednom okruženju nije moglo da unaprijed ukaže na dramatičnu reakciju F.R.C. Njegovo oružje je bilo nelegalno, pošto nije imao dozvolu za naoružanje, i nije bilo poznato da je bio zainteresovan za oružje.

6.6 U pogledu autorkinih žalbi opšteg karaktera, u odnosu na članove Konvencije 2, 5 i 16, koji se odnose na strukturalna pitanja diskriminacije žena u Španiji, država potpisnica odbacuje autorkine tvrdnje da u vrijeme događaja u Španiji nije postojala zaštita od rodno zasnovanog nasilja i da su diskriminatorne prakse, radnje i stereotipi preovladavali na institucionalnom i pravosudnom nivou. Država potpisnica prilaže spisak preduzetih aktivnosti za iskorjenjavanje svih oblika diskriminacije žena od 1987. godine, uključujući sveobuhvatne akcione planove protiv nasilja u porodici I i II; izmjene Krivičnog zakonika i Zakona o krivičnom pravosuđu u cilju preciznijeg definisanja zločina protiv slobode i seksualne bezbjednosti i usvajanja mjera zaštite žrtava zlostavljanja. Zakon iz 2004. godine o mjerama sveobuhvatne zaštite od rodno zasnovanog nasilja sadrži proceduralne mjere koje omogućavaju brzu i ekspeditivnu proceduru u građanskoj i kaznenoj sferi, uz mjere zaštite žena i njihove djece, kao i nužne mjere predostrožnosti. Formirani su sudovi koji se bave nasiljem nad ženama (Juzgados de Violencia sobre la Mujer), kao što je specijalizovani istražni sud, kao i specijalizovane tužilačke kancelarije. Zakon br. 35/1995, koji pruža pomoć i podršku

žrtvama nasilnih zločina protiv seksualne slobode, takođe je usvojen 11. decembra.

6.7 U pogledu članova Konvencije 5 i 16, država potpisnica navodi aktivnosti koje se sprovode u cilju obuke zaposlenih u pravosudnom sistemu, izradu Praktičnog vodiča za primjenu zakona iz 2004. godine, stvaranje Centra za praćenje reputacije žena (Observatorio de la Imagen de las Mujeres) 1994. godine, i stvaranje Punktova za porodične sastanke. Važne mjere koje se tiču zakona iz 2004. godine su one koje imaju za cilj podizanje stepena razumijevanja; prevenciju i otkrivanje nasilja; stvaranje administrativnih jedinica koje se bave rodno-zasnovanim nasiljem; i izmijenjene definicije krivičnih djela.

Autorkini komentari na primjedbe države potpisnice

7.1 Autorka je predstavila svoje komentare na primjedbe države potpisnice 9. avgusta 2013. godine.

7.2 Autorka odbacuje argument države potpisnice da je žalba pred Komitetom ukorijenjena u zahtjevu za novčanu naknadu formulisanu 27. aprila 2004. godine i ističe da država namjerno ne odgovara na mnoge žalbe koje je podnijela zbog progona, uznemiravanja i nasilja, što je pomenula u svom zahtjevu za naknadu štete. Ti prigovori nisu uzeti u obzir kada su nadležni organi odlučili da odobre posjete bez nadzora. Država takođe ne odgovara na autorkine prigovore u vezi sa kontinuiranim nasiljem koje je pretrpjelo dijete, takođe žrtva porodičnog nasilja, u odnosu na koje vlasti nisu pružile nikakvu zaštitu.

7.3 Suprotno izjavama države potpisnice, inicijalno saopštenje uključuje sve žalbe, krivične i građanske, koje je autorka podnijela u periodu od 1999. do 2003. godine, tj. prije Andreine smrti, pored procesa započetih nakon njene smrti. U građanskoj sferi, autorka je podnijela pritužbu zbog svakog neplaćanja dječijeg izdržavanja od marta 2000. godine, ali je tužilac tek 21. aprila 2003. godine, tri dana prije Andreine smrti, podnio optužnicu protiv F.R.C. Sudovi su takođe odbacili autorkin zahtjev da joj se, u svijetlu neplaćanja izdržavanja, dozvoli korišćenje porodične rezidencije. Prva takva pritužba je podnešena 24. aprila 2000. godine, ali se ročište nije održalo do 24. aprila 2003. godine, na dan Andreine smrti. U krivičnoj sferi, od više od 30 pritužbi koje je autorka podnijela, samo je na osnovu jedne izrečena prekršajna presuda u vidu novčane kazne od 45 eura. Što se tiče administrativnog postupka koji je počeo nakon Andreine smrti, njegova svrha bila je rješavanje neispunjavanja pravde, u širem smislu, u koji su bili uključene i procedure za razdvajanje, starateljstvo, šeme posjeta, korišćenje porodične rezidencije, isplaćivanje izdržavanja i pritužbe u vezi sa prijetnjama, zlostavljanjem i nasiljem.

7.4 Autorka se ne slaže sa izjavom države potpisnice da nije iscrpila domaća pravna sredstva u pogledu djela kojih je sama žrtva. I ona i njena kćerka bile su žrtve istog nasilja, tako da je besmisleno između njih praviti razliku.

7.5 Informacije koje je autorka navela u svom inicijalnom saopštenju u vezi sa kontekstom događaja su važne zbog ukazivanja na nedostatak dužne pažnje u njenom slučaju, koji predstavlja tipičan izostanak dužne pažnje koji obično karakteriše slučajeve nasilja u porodici. Kada postoje dokazi o sistematskim obrascima nasilja nad ženama ili kada je zastupljenost nasilja nad ženama izuzetno visoka, što se ogleda u visokoj stopi porodičnog nasilja, jasno je da je država upoznata ili treba da bude upoznata sa rizicima sa kojima se suočavaju žene koje su uložile žalbe na nasilje od strane svojih partnera ili bivših partnera. Stoga je neprihvatljivo da država tvrdi da je rizik sa kojim su se suočile autorka i njena ćerka nepredviđen. Država nije bila upoznata samo sa situacijom u Španiji

u vezi sa porodičnim nasiljem, već je posebno bila upoznata sa položajem autorke i njene kćerke.

7.6 Kako bi ispunila svoju obavezu dužne pažnje, nije dovoljno da država usvoji zakonodavstvo koje se tiče ovog problema; neophodno je i da ga primijeni. U Španiji, država i dalje demonstrira nehat u zaštiti žena i maloljetnika od porodičnog nasilja, uprkos usvajanju zakonodavnih mjera. Pored toga, još uvijek nedostaje zakonodavstvo za uspostavljanje sistema obeštećenja za žrtve u slučaju nemara. Zakon takođe ima propuste u pogledu zaštite maloljetnika koji žive u nasilnom okruženju i koji su stoga žrtve nasilja.

7.7 Država potpisnica ne komentariše nedostatak zadovoljavajuće procjene najboljih interesa djeteta ili povrede njenog prava na saslušanje u sudskom postupku. U mnogim prilikama, Andrea je pokazala da se plaši svog oca zbog klime nasilja kojoj je bila izložena i konstantno je odbijala fizički i emocionalni kontakt sa njim. To je značilo da su državni organi i sudovi morali procijeniti da li su posjete njenom ocu poštovale njeno pravo na život i pravo na život bez nasilja, pored principa davanja prioriteta interesima djeteta.

7.8 Autorka traži od Komiteta da uputi sledeće preporuke državi potpisnici: (a) isplatu potpune nadoknade i / ili odgovarajuće kompenzacije, uključujući, između ostalog, isplatu sa kamatom neplaćenog dječijeg izdržavanja; nadoknadu sa kamatom za rentu koju je autorka morala plaćati tokom tri godine za vrijeme kojih joj je bilo uskraćeno korišćenje porodične rezidencije; novčane i nematerijalne troškove; simboličnu naknadu, uključujući, između ostalog, stvaranje fonda u sjećanje na Andreu za djecu žrtve porodičnog nasilja, prilagođene organizacijama aktivnim u toj oblasti; (b) kompenzaciju autorki za pretrpljenu fizičku i psihičku štetu;

(c) sprovođenje nepristrasne i temeljne istrage o propustima u izvršenju zaštitnih mjera, uključujući utvrđivanje odgovornosti državnih zvaničnika; (d) javno izvinjenje autorki zbog neuspjeha u pružanju zaštite njoj i njenoj kćerci; (e) sprovođenje nepristrasne i iscrpne istrage o propustu u poštovanju Andreinog prava da bude saslušana; (f) sprovođenje nepristrasne i iscrpne istrage o propustima prilikom odobravanja posjeta bez nadzora. Autorka takođe traži da se državi potpisnici preporuča da preispita svoje zakonodavstvo o nasilju u porodici, uključujući i aspekte vezane za primjenu zaštitnih mjera, odgovore na žalbe na porodično nasilje i posjete i prava na starateljstvo nasilnog roditelja.

Razmatranja Komiteta

Razmatranje prihvatljivosti

8.1 U skladu sa pravilom 64 svog poslovnika, Komitet će odlučiti da li je saopštenje prihvatljivo u skladu sa Opcionim protokolom Konvencije. U skladu sa članom 72 (4) svog poslovnika, to mora učiniti prije razmatranja merituma saopštenja.

8.2. U skladu sa članom 4 (2) (a) Opcionog protokola, Komitet je uvjeren da se isti predmet nije razmatrao, niti se trenutno razmatra u okviru drugog postupka međunarodne istrage ili poravnanja.

8.3. Autorka se žali pred Komitetom da su ona i njena kćerka bile izložene nasilju od strane njenog bivšeg supružnika i oca njene kćerke tokom nekoliko godina i da je ovo nasilje kulminiralo 24.

aprila 2003. godine ubistvom djeteta, tokom jedne od posjeta bez nadzora, odobrene sudskom odlukom nekoliko mjeseci ranije. Ona tvrdi da je prije ubistva obavijestila administrativne i sudske vlasti o zlostavljanju koje je trpjela od svog bivšeg muža i da je tražila zaštitu.

8.4 Komitet zapaža da su neki činovi zlostavljanja i žalbi pred nadležnim organima izvršeni prije 6. oktobra 2001. godine, datuma stupanja na snagu Opcionog protokola u Španiji. Komitet nema nadležnost *ratione temporis* da ispita ove činjenice pojedinačno, u skladu sa članom 4, stavom 2 (e) Opcionog protokola. Shodno tome, Komitet će ih uzeti u obzir samo u onoj mjeri u kojoj objašnjavaju kontekst događaja koji su se dogodili nakon stupanja na snagu Protokola u Španiji.

8.5 Komitet takođe zapaža da su, nakon stupanja Protokola na snagu, donijete dvije sudske odluke koje su posebno značajne u vezi sa događajima koji su doveli do smrti djeteta, naime, naredba od 5. maja 2002. godine od Juzgado núm 1 de Navalcarnero (Sud broj 1 u Navalcarneru) koja odobrava režim posjeta bez nadzora; i odluka od 17. juna 2002. godine, kojom je odbijena i žalba u kojoj se autorka suprotstavila tom režimu. Ova druga odluka nije bila predmet žalbe. S obzirom na to da su ove dvije odluke donijete nakon stupanja na snagu Protokola, u skladu sa članom 4, stavom 2 (e) Protokola, Komitet nije spriječen da ispita činjenice koje proizlaze iz tih odluka.

8.6. Što se tiče iscrpljivanja domaćih pravnih lijekova, Komitet uzima u obzir zapažanja države potpisnice da autorka nije iscrpila ta pravna sredstva, pošto je trebala pred sudom da navede očigledno postojanje sudske greške umjesto nesprovođenja pravde. U pogledu ovog prigovora, Komitet smatra da mora utvrditi da li je, s obzirom na Konvenciju, autorka preduzela razumne napore da podnese svoje pritužbe u vezi s kršenjem prava koja proizilaze iz Konvencije pred nacionalnim vlastima. U tom pogledu, Komitet zapaža da je, nakon smrti njene kćerke, autorka uložila više administrativnih i sudskih žalbi u vezi sa propustom u sprovođenju pravde od strane države. Konkretno, dvije žalbe su upućene Ministarstvu pravde, jedna Visokom sudu (Audiencia Nacional) i jedna žalba na poništavajuću presudu Vrhovnom sudu. U tim žalbama, autorka je tvrdila da je pravosuđe nepravilno funkcionisalo jer sudovi, socijalne službe i Fiscalia (generalni pravobranilac) nisu ispunili svoju obavezu dužne pažnje i jer su napravili grešku time što su omogućili šemu posjeta bez nadzora između oca i kćerke. Sve te žalbe su odbijene. Pored toga, autorka je Ustavnom sudu podnijela žalbu *in amparo*, u kojoj je navela kršenje njenih osnovnih prava u pogledu okolnosti koje su dovele do smrti njene kćerke i nepostojanja naknade od strane države. Ova žalba je takođe odbijena jer je Sud utvrdio da joj nedostaje ustavna relevantnost. S obzirom na objašnjenja autorke o svrsi njenih žalbi, koje se ne ograničavaju se na identifikaciju sudske greške i uzimajući u obzir da država potpisnica nije ukazala na druge moguće pravne načine koji bi pružili efikasan odgovor na konkretne i potpune zahtjeve autorke, Komitet smatra da su unutrašnji pravni lijekovi iscrpljeni u pogledu žalbe u vezi s uspostavljanjem nekontrolisanog režima posjeta od strane državnih organa i nedostatkom naknade za negativne posljedice koje su proizašle iz tog režima.

8.7 U pogledu prigovora države potpisnice na prihvatljivost, prema članu 4 (2) Opcionog protokola, Komitet smatra da su žalbe autorke u vezi sa uvođenjem šeme posjeta bez nadzora i nadoknadom za Andreinu smrt bile dovoljno potkrijepljene u svrhu prihvatljivosti. Shodno tome, i pošto nema drugih razloga koji bi predstavljali prepreku, Komitet smatra da je saopštenje prihvatljivo i nastavlja da ga razmatra po pitanju merituma.

Razmatranje merituma

9.1. Komitet je razmotrio ovo saopštenje u svjetlu svih informacija koje su mu na raspolaganje stavile autorka i država potpisnica, u skladu sa odredbama člana 9. stava 1. Opcionog protokola.

9.2. Komitet razmatra pitanje odgovornosti države zbog izostanka postupanja sa dužnom pažnjom u vezi sa događajima koji su doveli do ubistva autorkine kćerke. Komitet je uvjeren da se ubistvo dogodilo u kontekstu porodičnog nasilja koje je trajalo nekoliko godina i koje država potpisnica ne dovodi u pitanje. Ovaj kontekst uključuje i odbijanje F.R.C. da plati izdržavanje, kao i spor u vezi sa korišćenjem porodične rezidencije. Komitet smatra da je njegov zadatak da, u svjetlu Konvencije, razmotri odluke koje su nacionalne vlasti donijele u svojoj nadležnosti i da utvrdi da li su vlasti u donošenju tih odluka uzimale u obzir obaveze koje proističu iz Konvencije. U ovom slučaju, odlučujući faktor je, dakle, da li su ti organi primjenjivali principe dužne pažnje i preduzimali razumne korake u cilju zaštite autorke i njene kćerke od rizika koji im mogu prijetiti u situaciji kontinuiranog porodičnog nasilja.

9.3 Komitet uzima u obzir argument države potpisnice da je ponašanje F.R.C. bilo nepredvidljivo i da ništa u izvještajima psiholoških i socijalnih službi nije vodilo predviđanju opasnosti po život ili fizičko ili mentalno zdravlje djeteta. U svjetlu informacija sadržanih u zapisniku, Komitet se ne može složiti s ovom tvrdnjom iz sledećih razloga. Najprije, Komitet zapaža da su konačnom razdvajanju supružnika, koje je stupilo na snagu 27. novembra 2001. godine, prethodili brojni čini nasilja nad autorkom, kojima je dijete često bilo svjedok. Sudovi su izdali zaštitne mjere, koje je F.R.C. kršio, bez snošenja bilo kakvih pravnih posljedica. Osuđen je samo jednom 2000. godine, zbog ponašanja koje je uključivalo zlostavljanje, ali je sankcija ograničena na novčanu kaznu u iznosu od 45 eura. Na drugom mjestu, uprkos autorkinim zahtjevima, zaštitne mjere koje su izdali državni organi nisu uključivale dijete, a naredba izdata 2000. godine u korist djeteta ostala je bez efekta, zbog žalbe koju je FRC podnio u cilju sprječavanja ugrožavanja odnosa između kćerke i oca. Na trećem mestu, izvještaji socijalnih službi su više puta naglašavali da F.R.C. koristi svoju kćerku kako bi uputio neprijateljske poruke autorki. Oni su takođe ukazali na poteškoće F.R.C. da se prilagodi uzrastu djeteta. Na četvrtom mjestu, u psihološkom izvještaju od 24. septembra 2001. godine navedeno je da su kod F.R.C. primijećeni "opsesivno-kompulsivni poremećaj sa aspektima patološke ljubomore i tendencija izobličavanja stvarnosti koja bi mogla da se degeneriše u poremećaj sličan paranoji". Na petom mjestu, tokom mjeseci posjeta bez nadzora, nekoliko izvještaja socijalnih službi ukazalo je na vjerovatnoću postojanja neadekvatnih situacija koje se sastoje od očevog konstantnog ispitivanja kćerke o majčinom privatnom životu, kao i na potrebu za kontinuiranim nadzorom posjeta. Komitet takođe zapaža da je F.R.C., od početka razdvajanja, sistematično i bez razumne opravdanosti zaobilazio svoju obavezu pružanja dječijeg izdržavanja. Iako se autorka više puta žalila na ovu situaciju, navodeći svoj teški ekonomski položaj, sudske vlasti su tek 13. februara 2003. godine preduzele mjere za blokiranje zarada F.R.C. Slično tome, autorka je tri godine morala da čeka da sud održi saslušanje u vezi s njenim zahtjevom za korišćenje bračne rezidencije.

9.4. Komitet zapaža da je, u vrijeme primjenjivanja sudski određenog režima posjeta, glavni cilj i pravosudnih organa i socijalnih službi i stručnjaka iz oblasti psihologije bio normalizovanje odnosa između oca i kćerke, uprkos rezervama koje su te dvije službe izrazile povodom ponašanja F.R.C. Relevantne odluke ne otkrivaju interes tih organa da procijene sve aspekte beneficija ili štete koje primjena datog režima može donijeti djetetu. Važno je pomenuti da je odluka kojom je utvrđen režim posjeta bez nadzora usvojena bez prethodnog saslušanja autorke i njene kćerke i da kontinuirani izostanak plaćanja dječijeg izdržavanja od strane F.R.C. nije uzet u obzir u tom

kontekstu. Svi ovi elementi odražavaju obrazac djelovanja koji odgovara stereotipnom konceptu prava na posjete zasnovanom na formalnoj jednakosti, koja je, u ovom slučaju, jasnu prednost dala ocu uprkos njegovom nasilnom ponašanju i minimizirala položaj majke i kćerke kao žrtava nasilja, stavljajući ih u ranjivu poziciju. U vezi sa tim, Komitet podsjeća da najbolji interes djeteta mora biti glavna briga u pitanjima vezanim za starateljstvo nad djecom i prava na posjete i da, nadležni organi, prilikom usvajanja odluka po tom pitanju, moraju uzeti u obzir postojanje konteksta domaćeg nasilja.

9.5 Komitet uzima u obzir da su organi države potpisnice na početku preduzeli mjere kako bi zaštitili dijete od porodičnog nasilja. Međutim, odluka o omogućavanju posjeta bez nadzora donešena je bez potrebnih zaštitnih mjera i bez uzimanja u obzir činjenice da je obrazac porodičnog nasilja koji je godinama karakterisao porodične odnose i dalje prisutan. Dovoljno je po tom pitanju podsjetiti na sudsku odluku od 17. juna 2002. godine u kojoj je navedeno određeno neprikladno postupanje F.R.C. u odnosu na njegovu kćerku; da je u to vrijeme F.R.C. nastavio da izbjegava plaćanje izdržavanja za dijete; i da je nastavio da koristi porodičnu rezidenciju uprkos zahtjevima autorke koji su se ticali tog prava.

9.6 Komitet podsjeća na svoju opštu preporuku br. 19 (1992), prema kojoj nasilje zasnovano na rodnoj pripadnosti koje ometa ili onemogućuje ženama da uživaju svoja ljudska prava i osnovne slobode garantovane opštim međunarodnim pravom ili konvencijama o ljudskim pravima, predstavlja diskriminaciju u smislu člana 1 Konvencije⁵. Ova diskriminacija nije ograničena na djela počinjena od strane ili u ime vlada. Tako se, na primjer, u skladu sa članom 2 (e) Konvencije, države potpisnice obavezuju da preduzmu sve odgovarajuće korake kako bi eliminisale diskriminaciju žena koju praktikuje bilo koja osoba, organizacija ili preduzeće. Na osnovu toga, Komitet smatra da države takođe mogu biti odgovorne za djela privatnih lica ako ne postupaju sa dužnom pažnjom kako bi spriječile kršenje prava ili istražile i kaznile djela nasilja i obezbijedile nadoknadu žrtvama⁶.

9.7 Komitet podsjeća da prema članu 2 (a) Konvencije, države potpisnice imaju obavezu da, zakonskim ili drugim odgovarajućim sredstvima, osiguraju ostvarivanje i praksu načela jednakosti muškaraca i žena, a da u skladu sa članovima 2 (f) i 5 (a) imaju obavezu da usvoje odgovarajuće mjere za izmjenu ili ukidanje ne samo postojećih zakona i propisa već i običaja i praksi koji predstavljaju diskriminaciju žena. Države potpisnice takođe imaju obavezu, u skladu sa članom 16 (1), da usvoje sve odgovarajuće mjere za eliminaciju diskriminacije žena u svim pitanjima vezanim za brak i porodične odnose. U tom smislu, Komitet naglašava da stereotipi utiču na pravo žena na nepristrasan sudski proces i da pravosuđe ne treba da primjenjuje nefleksibilne standarde zasnovane na predodređenim shvatanjima o tome što nasilje u porodici predstavlja⁷. U ovom slučaju, Komitet smatra da su državni organi, prilikom uspostavljanja šeme posjeta bez nadzora, primijenili stereotipne i, stoga, diskriminatorne stavove u kontekstu porodičnog nasilja i da nisu uspjeli da obezbijede odgovarajući nadzor, čime su prekršili svoje obaveze prema članovima 2 (a), (d), (e) i (f); 5 (a); i 16, stavu 1 (d) Konvencije.

9.8 Komitet zapaža da je autorka saopštenja pretrpjela najozbiljniju štetu i nepopravljivu povredu zbog gubitka svoje kćerke i opisanih kršenja njenih prava. Osim toga, njeni naponi za dobijanje obeštećenja bili su bez rezultata. Komitet stoga zaključuje da izostanak nadoknade predstavlja

5 Generalna preporuka br. 19 (1992) o nasilju nad ženama, par. 6 i 7.

6 Ibid, paragraf 9.

7 Saopštenje br. 20/2008, V.K. protiv Bugarske, odluka od 25. jula 2011, par. 9.11.

kršenje obaveza iz člana 2 (b) i (c) Konvencije od strane države potpisnice.

9.9 Komitet zapaža da je država potpisnica usvojila široki model za rješavanje problema porodičnog nasilja, koji uključuje zakonodavstvo, podizanje stepena razumijevanja, obrazovanje i izgradnju kapaciteta. Međutim, kako bi žena žrtva porodičnog nasilja mogla da iskusi praktičnu realizaciju principa nediskriminacije i suštinske ravnopravnosti i uživa njena ljudska prava i osnovne slobode, politička volja izražena tim modelom mora imati podršku državnih službenika koji poštuju obavezu dužne pažnje države potpisnice⁸. Ovo uključuje obavezu državnih organa da istraže postojanje neuspjeha, nemara ili propusta koji su mogli dovesti do toga da žrtve budu lišene zaštite. Komitet smatra da u ovom slučaju ta obaveza nije bila ispunjena.

10. U skladu sa članom 7, stavom 3, Opcionog protokola uz Konvenciju o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena i uzimajući u obzir sva gore navedena razmatranja, Komitet smatra da je država potpisnica prekršila prava autorke i njene preminule kćerke po članu 2 (af); 5 (a); i 16, stavu 1 (d) Konvencije, koji se tumače zajedno sa članom 1 Konvencije i opštom preporukom br. 19 Komiteta.

11. Komitet upućuje sledeće preporuke državi potpisnici:

(a) Što se tiče autorke saopštenja:

(i) dodijeliti autorki odgovarajuću reparaciju i sveobuhvatnu nadoknadu srazmjerno težini povrede njenih prava;

(ii) Sprovesti iscrpnu i nepristrasnu istragu kako bi se utvrdilo da li u državnim strukturama i praksama postoje propusti koji su doveli do lišavanja zaštite autorke i njene kćerke;

(b) Generalno:

(i) Preduzeti odgovarajuće i efikasne mjere kako bi se uzela u obzir prethodna djela porodičnog nasilja prilikom utvrđivanja prava na starateljstvo i posjećivanje djece, tako da vršenje starateljstva ili posjeta ne ugrožava bezbjednost žrtava nasilja, uključujući i djecu. Najbolji interesi djeteta i pravo djeteta da bude saslušano moraju imati prednost u svim odlukama preduzetim po ovom pitanju

(ii) Ojačati primjenu pravnog okvira kako bi se osiguralo da nadležni organi vrše dužnu pažnju u odgovoru na situacije porodičnog nasilja;

(iii) Obezbijediti obaveznu obuku sudija i administrativnog osoblja o primjeni pravnog okvira u borbi protiv nasilja u porodici, uključujući obuku o definiciji porodičnog nasilja i rodnim stereotipima, kao i obuku o Konvenciji, njenom Opcionom protokolu i opštim preporukama Komiteta, posebno opšte preporuke 19.

12. U skladu sa članom 7, paragrafom 4, država potpisnica dužna je da razmotri stavove Komiteta, zajedno sa preporukama, i podnese Komisiji, u roku od šest mjeseci, pismeni odgovor, koji će uključivati bilo koje informacije o svakoj radnji preduzetoj u skladu sa stavovima i preporukama Komiteta. Od države potpisnice se takođe traži da objavi stavove i preporuke Komiteta i da ih prevede na filipinski jezik i druge priznate regionalne jezike i široko distribuira kako bi doprli do svih relevantnih sektora društva.

8 Saopštenje br. 5/2005, Goecke protiv Austrije, odluka od 6. avgusta 2007, par. 12.1.2.

CENTAR ZA ŽENSKA PRAVA - O NAMA

Nevladino udruženje “Centar za ženska prava” (CŽP), sa sjedištem u Podgorici, nastalo je 2012.godine na osnovu dugogodišnjeg iskustva osnivačica u pružanju podrške žrtvama kršenja ženskih ljudskih prava i porodičnog nasilja.

VIZIJA

**RODNA RAVOPRAVNOST, PRISTUP PRAVDI I DRUŠTVO
BEZ NASILJA NAD ŽENAMA - NAŠA STVARNOST**

MISIJA

CŽP je neprofitna, nestranačka, nereligiozna organizacija koja se bori za suzbijanje svih oblika nasilja nad ženama i njihov pristup pravdi, razvijajući rodno-ravnopravne demokratske prakse i saradjujući sa svim relevantnim domaćim i međunarodnim akterima u Crnoj Gori.”

Izdavač:

NVO "Centar za ženska prava"
Podgorica

Štampa:

AP Print

Centar za ženska prava

Bokeska 20/1

81 000 Podgorica, Crna Gora

women.mne@gmaicom

www.womensrightscenter.org

Podgorica, 2017.

Projekat finansira Evropska unija

Crna Gora
Ministarstvo rada i socijalnog staranja

*Empowered lives.
Resilient nations.*

